ประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

นางสาวนิธินันท์ โกมล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LIVED EXPERIENCE OF UNWANTED PREGNANCY ADOLESCENTS AFTER ILLEGAL INDUCED ABORTION

Miss Nithinan Komon

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Counseling Psychology
Faculty of Psychology
Chulalongkorn University
Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย
โดย	นางสาวนิธินันท์ โกมล
สาขาวิชา	จิตวิทยาการปรึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คัคนางค์ มณีศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์. วัชรี ทรัพย์มี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เกศพิชญ์วัฒนา)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิธินันท์ โกมล : ประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย. (LIVED EXPERIENCE OF UNWANTED PREGNANCY OF ADOLESCENTS AFTER ILLEGAL INDUCED ABORTION) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์, 127 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและสำรวจประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์นิยม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคลจำนวน 13 คน โดยบันทึกและถอดเทปแบบคำต่อคำ ผลการวิเคราะห์จำแนกประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพกาย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์และสุขภาพร่างกายเปลี่ยนแปลง 2) ด้านจิตใจ พบความรู้สึกทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ทางด้านบวก ได้แก่ รู้สึกโล่งใจ ระลึกถึงพระคุณมารดา ทางด้านลบ ได้แก่ เหมือนฝันร้าย เป็นทุกข์ เสียดาย เสียใจ เป็นต้น ความรู้สึกดังกล่าวบรรเทาลงเมื่อระยะเวลาผ่านไป 3) การดำเนินชีวิตและการปรับตัว มีวิธีการที่แตกต่างกัน เช่น หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่กระตุ้นให้คิดถึงการทำแท้ง หาที่ปรึกษา หาข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้ง ผลจากการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และการให้ความช่วยเหลือทางจิตใจแก่วัยรุ่นภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชา.....จิตวิทยาการปรึกษา....ลายมือชื่อนิสิต.....นส. นิธินันท์ โกมล.....

ปีการศึกษา.....2553... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5078108538 : MAJOR COUNSELING PSYCHOLOGY

KEYWORDS : LIVED EXPERIENCE / ADOLESCENCE / UNWANTED PREGNANCY / ILLEGAL INDUCED ABORTION /

NITHINAN KOMON: LIVED EXPERIENCE OF UNWANTED PREGNANCY OF ADOLESCENTS AFTER ILLEGAL INDUCED ABORTION. THESIS ADVISOR: ASST.PROF.KANNIKAR NOLRAJSUWAT,Ed.D.,127 pp.

This study is aimed to present the lived experience of unwanted pregnancy adolescents after illegal induced abortion. Phenomenological qualitative method was used. Data were collected through in-depth interview thirteen adolescents, coded from verbatim transcript, and categorized into themes. This study revealed four main themes: 1) Physical health: Changes physical health and reproductive system; 2) Psychological aspect: the samples presented positive and negative emotions: Positive emotions, i.e. relief and gratefulness for their mothers; negative emotions, i.e. nightmare, suffering, grief and regret. However, these psychological factors decreased as time pass by; 3) Life and adjustment: variety of coping used, i.e, avoiding the situation triggering the abortion, search for help, search for information on abortion. The findings can be implemented in counseling service or psychological intervention for adolescents after illegal induced abortion.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Field of Study : Counseling Psychology Student's Signature นส. นิธินันท์ โกมล

Academic Year : 2010 Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้อาจไม่สำเร็จได้เลยหากไร้ซึ่งการสนับสนุนและช่วยเหลือจากบุคคลสำคัญที่มีพระคุณแก่ข้าพเจ้า ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ ผู้คอยให้ความอนุเคราะห์แก่ข้าพเจ้าทั้งในด้านความรู้ทางด้านจิตวิทยาการปรึกษา คำแนะนำและการสนับสนุนวิจัย รวมทั้งความเมตตาตลอดมา รองศาสตราจารย์. วัชรี ทรัพย์มี ผู้คอยเติมเต็มความสมบูรณ์ในผลงานและให้คำแนะนำที่มีคุณค่า รองศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เกศพิชญ์วัฒนา ผู้คอยชี้แนะแนวทาง ปรับแต่งงานวิจัยชิ้นนี้ให้แหลมคม และให้ความแตกฉานในด้านการวิจัยแก่ข้าพเจ้า รวมถึงพระคุณของคณาจารย์จิตวิทยาการปรึกษาทุกท่านที่กล่อมเกลาให้ข้าพเจ้างอกงามขึ้น ขอบคุณคณะจิตวิทยากับช่วงเวลาที่ดีของชีวิตมหาบัณฑิตและไม่อาจลืมผู้ให้ข้อมูลทั้ง 13 ท่าน ที่เสียสละเวลาที่มีค่า ประสบการณ์ของท่าน คือ สมบัติล้ำค่าที่ไม่เลือนสลายไปในกาลเวลา ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการศึกษาด้านนี้ในอนาคต

ขอบคุณเพื่อน Counseling 23 เพื่อนๆทุกคนล้วนน่ารัก มีน้ำใจ คอยช่วยเหลือข้าพเจ้าเสมอมา ขอบคุณรุ่นพี่ รุ่นน้องชาว Counseling ทุกคน ดีใจและซาบซึ้งที่ได้มาพบกันในห้วงหนึ่งของเวลาในชีวิต และขอให้ความสำเร็จของข้าพเจ้าเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของผู้ที่จะก้าวตามมาต่อไป

ขอบคุณและระลึกถึงบุญคุณอันยิ่งใหญ่ของพ่อ แม่ ที่เป็นบุคคลที่ให้ข้าพเจ้าได้เกิดมาและเลี้ยงดูข้าพเจ้ามาจนเติบใหญ่

สุดท้ายข้าพเจ้าขอขอบคุณตนเองและธรรมชาติของทุกสิ่งบนโลกใบนี้ ที่ทำให้ข้าพเจ้าเติบโต เข้มแข็ง ทุกสิ่ง ทุกอย่างที่ข้าพเจ้าประสบจะเป็นแรงผลักดันข้าพเจ้าดำเนินชีวิตต่อไปด้วยสติและปัญญา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ฉ

สารบัญ..... ช

สารบัญตาราง..... ฌ

สารบัญภาพ..... ญ

บทที่ 1 บทนำ..... 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

วัตถุประสงค์การวิจัย..... 4

คำถามการวิจัย..... 4

ขอบเขตในการวิจัย..... 4

คำจำกัดความในการวิจัย..... 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 6

แนวคิดและทฤษฎี..... 6

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวัยรุ่นและการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาในวัยรุ่น..... 6

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการแท้งและการทำแท้ง..... 10

ผลกระทบภายหลังการทำแท้งผิดกฎหมาย..... 12

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวและการดำเนินชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย..... 14

แนวคิดเกี่ยวกับวิจัยเชิงคุณภาพ..... 17

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 21

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 25

ขั้นเตรียมตัว..... 25

บทที่ หน้า

การศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม..... 26
การเลือกแหล่งข้อมูล..... 26
การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 30
เครื่องมือ 31
จริยธรรมในการวิจัย..... 32
ระยะเวลาในการศึกษา..... 33
การวิเคราะห์ข้อมูล..... 33
ขั้นสรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ..... 35

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 36
ด้านสุขภาพกาย..... 37
ด้านจิตใจ..... 42
การดำเนินชีวิต..... 60

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 73
สรุปผลการวิจัย..... 73
อภิปรายผลการวิจัย..... 75
ข้อจำกัดในการวิจัย..... 83
ข้อเสนอแนะ..... 84

รายการอ้างอิง..... 86
ภาคผนวก..... 94
ภาคผนวก ก..... 95
ภาคผนวก ข..... 98
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 127

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักจำแนกตามรายการ..... 28

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	แผนภาพแสดงภาพรวมประสบการณ์ชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย.....	36
ภาพที่ 2	แผนภาพแสดงประสบการณ์ด้านสุขภาพกายของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย.....	37
ภาพที่ 3	แผนภาพแสดงประสบการณ์ด้านจิตใจของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย.....	42
ภาพที่ 4	แผนภาพแสดงประสบการณ์การดำเนินชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย.....	61

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายโดยเฉพาะในกลุ่มสตรีวัยรุ่นเป็นปัญหาทางสังคมที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศไทยเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังอยู่ในช่วงการเรียนรู้และพัฒนา เพื่อที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ จากวัยเด็กเติบโตไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ต้องพึ่งพิงผู้ใหญ่ในทางเศรษฐกิจไปสู่ภาวะที่ต้องรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง อีกทั้งเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตของระบบสืบพันธุ์ในลักษณะที่พร้อมจะมีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภ์ได้ (WHO, 1997) วัยนี้จึงถือได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจเกิดขึ้นหลายประการ จากการที่วัยรุ่นไทยยังขาดโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์และการป้องกันที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องเพศจากกลุ่มเพื่อน หรือสื่อต่างๆ เพราะในสังคมไทย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่ครูอาจารย์ในสถานศึกษาเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าอาย ไม่สมควรให้เด็กได้รับรู้ แต่จากงานวิจัยจำนวนมาก กลับพบว่าวัยรุ่นหลายคู่อยู่ด้วยกันและมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนโดยผู้ปกครองไม่ทราบ เมื่อวัยรุ่นมีพฤติกรรมเหล่านี้แต่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์น้อย ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและภาวะเสี่ยงต่อการทำแท้ง จึงเกิดตามมา (ชุลีพร ศรศรี, 2541; พัชรินทร์ ไชยปาล, 2543; สุนารี เลิศทำนองธรรม, 2546)

ปัจจุบันพบว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมีจำนวนตัวเลขที่เพิ่มขึ้น ในสังคมไทยการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมที่กำหนดไว้ว่าสตรีจะมีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภ์ได้ก็ต่อเมื่อสมรสแล้วเท่านั้น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่สังคมไม่ให้การยอมรับ ดังนั้นถ้าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสที่นำสู่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาจะถูกสังคมตำหนิ มองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี และฝ่ายหญิงมักเป็นฝ่ายที่รับผิดชอบการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นเพียงฝ่ายเดียวแม้ว่าการมีเพศสัมพันธ์จะเป็นเรื่องของทั้งสองฝ่ายก็ตาม การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจึงถือว่าเป็นภาวะวิกฤตที่หญิงตั้งครรภ์ต้องเผชิญ ซึ่งนอกจากต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในช่วงพัฒนาการของตัววัยรุ่นเอง ในขณะเดียวกันก็ยังต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตจากการตั้งครรภ์ (Glasser & Pasnau, 1975)

ผลจากภาวะวิกฤตจากการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาจะทำให้วัยรุ่นตั้งครรภ์ต้องอยู่ในภาวะที่ต้องอดทน เสียสมดุลทางอารมณ์ วิตกกังวล สับสน การเปลี่ยนแปลงในหลายๆด้านล้วนแต่

เป็นสิ่งที่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ต้องปรับตัว อาจจะส่งผลทำให้เกิดความบอบช้ำทางจิตใจนำไปสู่การเจ็บป่วยทางจิตอย่างรุนแรง อันเนื่องมาจากคุณค่าทางบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรมรบกวนมโนธรรมของตนเอง (Zinck, 1984) ถ้าหากวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาเลือกที่จะตั้งครรภ์ต่อไปจะทำให้มีผลกระทบต่อสถานภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม บางรายอาจมีความรู้สึกอับอาย รู้สึกด้อยคุณค่าจากการที่สังคมและครอบครัวไม่ยอมรับ การใช้ชีวิตในการศึกษาจะต้องสิ้นสุดลง หรือส่งผลถึงความมั่นคงของหน้าที่การงาน ต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างหลบซ่อนและไม่มีศักดิ์ศรีจนกว่าจะคลอด มีความรู้สึกผิด วิตกกังวลและละอายใจ (สุชาดา รัชชุกูล , 2541; สุนารี เลิศทำนองธรรม, 2546) สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งกดดันทางสังคมที่อาจทำให้วัยรุ่นอาจเลือกที่จะทำแท้งเพื่อที่จะยุติปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา

แม้ว่าการวางแผนครอบครัวของประเทศไทยจะประสบความสำเร็จ โดยมีอัตราการคุมกำเนิดร้อยละ 74.0 และอัตราเจริญพันธุ์เท่ากับร้อยละ 1.95 แต่การทำแท้งซึ่งเป็นทางออกที่สำคัญทางหนึ่งของการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นก็ไม่ได้ลดลง (ชัยโรจน์ ขุมมงคล, 2540) จากสถิติกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน พบว่าผู้หญิงในสังคมไทยที่ผ่านประสบการณ์การทำแท้งในตัวเลขที่สูงขึ้นทุกปี สตรีไทยมีการทำแท้งมากกว่า 80,000 ราย และประมาณการว่าน่าจะมีตัวเลขที่สูงถึง 300,000-400,000 คนต่อปี ผลการจากการเก็บข้อมูลจากหญิงที่เข้ารับการรักษาภาวะแทรกซ้อนจากการแท้งในโรงพยาบาลของรัฐจำนวน 787 แห่ง เฉพาะปี 2542 มีผู้เข้ารับการรักษาทั้งหมด 45,990 ราย และในจำนวนนี้ มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน ร้อยละ 46.8 ขณะที่เป็นวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี ถึงร้อยละ 30 (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2540)

การทำแท้งแบบผิดกฎหมายได้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่แท้งหลายประการ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยประการแรกทางด้านร่างกาย หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาเห็นว่า การทำแท้งนั้นเป็นเรื่องที่เสี่ยงอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ เพราะการทำให้เด็กคลอดก่อนเวลาย่อมที่จะส่งผลกระทบทางด้านร่างกาย ดังนั้นแม้ว่าวัยรุ่นสามารถที่จะลักลอบทำแท้งได้สำเร็จ แต่ส่วนใหญ่หญิงที่เคยผ่านการทำแท้งจะพบว่าเกิดปัญหาทางด้านร่างกายจากภาวะสุขภาพไม่มากก็น้อย (นภาพร หะวานนท์, 2538; สุชาดา รัชชุกูล, 2541) จากงานวิจัยที่พบว่าหญิงที่ยุติการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีการใช้บริการจากผู้ที่ไม่ชำนาญการแพทย์ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างมาก (Felton, Partson & Hassell, 1998) และมีหญิงอีกมากรายที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนต้องทุกข์ทรมานจากการภาวะติดเชื้อที่ส่งผลระยะยาวต่อสุขภาพและการดำเนินชีวิต บางรายอาจมีประจำเดือนไม่มาหรือมาไม่สม่ำเสมอ มีความผิดปกติของมดลูกจนอาจไม่สามารถมีบุตรได้ (สุพร เกิดสว่าง, 2523; Prilepskaia & Sotnikova, 1994)

ประการต่อมา คือ ผลกระทบทางด้านจิตใจ หญิงที่มีประสบการณ์ทำแท้งจะเห็นว่าการทำแท้งเป็นความรู้สึกสูญเสีย ซึ่งจะเกิดมากในกลุ่มหญิงที่มีสถานภาพเป็นภรรยาน้อย หญิงที่ตั้งครรภ์แล้วฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ และกลุ่มหญิงที่ตั้งครรภ์แล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงบางประการ เช่น สามีเสียชีวิต ทำให้ต้องยุติการตั้งครรภ์ ซึ่งกลุ่มหญิงเหล่านี้ในใจลึกๆแล้วมีความต้องการบุตร (สุชาดา รัชชุกูล, 2541) ดังนั้นความรู้สึกภายหลังการทำแท้งจึงเป็นความรู้สึกสูญเสียบุตรที่จะก่อให้เกิดความเศร้าโศกมากที่สุดที่มนุษย์จะประสบและติดตัวไปตลอดชีวิต (Katz, 1983)

จากการศึกษาในเรื่องผลกระทบในด้านจิตใจภายหลังการทำแท้ง จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ภายหลังการทำแท้งทันทีวัยรุ่นจะมีความโล่งใจ รู้สึกเหมือนปัญหาต่างๆได้คลี่คลาย แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปบางรายจะรู้สึกบางรายจะมีอาการวิตกกังวล รู้สึกผิด มีอาการซึมเศร้า ท้อแท้ต่อชีวิตและแสดงออกมาเป็นความเจ็บป่วย (Stephany, 1985; Prilepskaia & Sotnikova, 1994)) การทำแท้งยังมีความสัมพันธ์กับอาการที่เรียกว่าภาวะกระทบกระเทือนใจเรื้อรัง หรือ Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD) เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะสะเทือนใจ อาการซึมเศร้าและอาการในกลุ่มของความผิดปกติจากความวิตกกังวล (Anxiety Disorders) ในรูปแบบต่างๆจากการที่วัยรุ่นได้เผชิญกับภาวะที่วิกฤตที่คุกคามต่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่มีความสุข (Mcenvoy, 1987) และจากการศึกษาในประเทศไทย มีการศึกษาของสุชาดา รัชชุกูล (2541) และ นภาภรณ์ หะวานนท์ (2538) พบว่าหญิงหลังทำแท้งทุกคนมีความเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจ รู้สึกสูญเสีย เสียใจ ผิดหวัง มีความกลัว ความทุกข์ และไม่มีที่ปรึกษาหรือมีน้อยมาก พบว่าส่วนใหญ่จดจำ อีกทั้งพยายามไม่ทำให้เกิดปัญหาซ้ำอีก สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ ธราวรรณ (2545) และชุลีพร ศรศรี (2542) พบว่า การทำแท้งทำด้วยเหตุผลทางการแพทย์เท่านั้น ไม่มีการให้คำปรึกษาที่ละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกของสตรี มองผู้ที่ทำแท้งว่าทำตัวไม่ดี ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย หญิงที่ทำแท้งผิดกฎหมายจะมีความเครียด ความกลัว ไม่สามารถพูดเรื่องทำแท้งกับครอบครัวหรือเพื่อนเพราะกลัวความลับถูกเปิดเผย ผลในทางลบต่างๆกับตนในอนาคตต้องเก็บกดความเจ็บปวดนี้ไว้แต่เพียงผู้เดียว ไม่สามารถบอกกับใครได้ทั้งที่สิ่งที่ผู้หญิงภายหลังการทำแท้งต้องการคือ คำปรึกษาแนะนำหรือแรงสนับสนุน ความช่วยเหลือ ความเห็นใจและกำลังใจ พร้อมทั้งระมัดระวังไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซ้ำอีก (ดวงกมล พึ่งประเสริฐ, 2534)

ผลกระทบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ หญิงที่มีประสบการณ์การทำแท้งเชื่อว่าการทำแท้งเป็นการกระทำที่ผิดบาป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่มีการเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมที่ถูกถ่ายทอดปลูกฝังอยู่ในสังคมไทย การทำแท้งที่ถือว่าเป็นการทำลายชีวิตมนุษย์ที่เป็นบุตรในครรภ์ของตนเอง หญิงที่ผ่านประสบการณ์การทำแท้งดังกล่าวจะรู้สึกกลัวผลของกรรมตามสนอง ซึ่งจะส่งผลกระทบทางด้านลบต่อจิตใจต่อผู้ที่

ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย (นภาพร หะวานนท์, 2538; สุชาดา รัชชุกูล, 2541; สุนารี เลิศทำนองธรรม, 2546)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่างานวิจัยในเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งค่อนข้างหลากหลาย ตัวอย่างที่พบคือการศึกษาเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการตัดสินใจทำแท้งโดย สุชาดา รัชชุกูล (2541) และการศึกษาเรื่องเหตุผลทางสังคมวัฒนธรรมในการตัดสินใจทำแท้งจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของหญิงวัยรุ่น โดย สุนารี เลิศทำนองธรรม (2546) ที่มีการศึกษาถึงกระบวนการ ขั้นตอน ตัดสินใจในการทำแท้ง และผลกระทบภายหลังการทำแท้ง แต่ยังขาดมิติในเรื่องประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเข้าใจประสบการณ์ชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ว่ามีประสบการณ์อย่างไร ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายพวกเธอมีความคิด อารมณ์ ความรู้สึก แบบแผนการดำเนินชีวิต มีการเปลี่ยนแปลง หรือมีการปรับตัวอย่างไรเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษาในการช่วยเหลือกลุ่มสตรีวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เพื่อให้พวกเขาสามารถเป็นกำลังของชาติที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

คำถามการวิจัย

ประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เป็นอย่างไร ?

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงปรากฏการณ์วิทยาเพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตในด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก แบบแผนการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย การเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ร่วมกับการสังเกตและจดบันทึกภาคสนาม ทำการศึกษาในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มวัยรุ่นตอนปลายที่มีประสบการณ์ทำแท้ง ในช่วงอายุ 18-25 ปี เนื่องจากวัยนี้เป็นวัยที่กำลังศึกษาและเริ่มที่จะทำการงานอาชีพ การทำแท้งจึงอาจส่งผล

ถึง ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก แบบแผนการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นไม่อาจดำเนินชีวิตทางสังคมเหมือนวัยรุ่นคนอื่นๆ อาจทำให้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต การพัฒนาตนเองในอนาคตอย่างมาก

คำจำกัดความของการวิจัย

1. **ประสบการณ์ชีวิต** หมายถึง เรื่องราวที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของบุคคล ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวที่ยุติลงแล้วหรือเป็นเรื่องราวที่กำลังดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ในการวิจัยนี้ทำการศึกษาประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับความคิด อารมณ์ ความรู้สึก แบบแผนการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

2. **การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา** หมายถึง การตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นโดยที่ผู้หญิงไม่ต้องการหรือเต็มใจ และอยู่ในสภาวะที่ไม่พร้อมสำหรับการเป็นมารดาและไม่ต้องการบุตร ในการวิจัยนี้ศึกษาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมายของกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายเพศหญิงที่มีประสบการณ์ทำแท้งในช่วงอายุระหว่าง 18 -25 ปี จำนวน ไม่น้อยกว่า 10 คน

3. **การทำแท้งผิดกฎหมาย** หมายถึง การทำให้สิ้นสุดการตั้งครรภ์ ที่กฎหมายยังไม่อนุญาตให้ทำ ไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะทำโดยแพทย์หรือบุคคลอื่นก็ตาม ด้วยการใช้ยารับประทาน ฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อหรือมดลูก ใช้ยาเหน็บ หรือใช้เหล็ก หรือเครื่องมืออื่นๆ สอดเข้าช่องคลอด ในงานวิจัยนี้ยึดตามประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจประสบการณ์ชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งผิดกฎหมายด้วยแง่มุมที่หลากหลายและละเอียดซับซ้อนยิ่งขึ้น

2. เข้าใจความคิด อารมณ์ ความรู้สึก แบบแผนการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว ของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งผิดกฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

3. ได้แนวทางในการปฏิบัติงานในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษาเพื่อช่วยเหลือกลุ่มวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ภายหลังการทำแท้งผิดกฎหมาย

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสบการณ์ชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสาร แนวคิดพื้นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นฐานในการทำความเข้าใจประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย และเป็นแนวทางในการสร้างแนวคำถามหรือตามประเด็นต่อไป ทั้งนี้มิได้เป็นแนวคิดที่ใช้เป็นเค้าโครงเพื่อจำกัดความคิด หรือ จำกัดการตีความของผู้วิจัย แนวคิดที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวัยรุ่นและการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาในวัยรุ่น
2. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการแท้งและการทำแท้ง
3. ผลกระทบภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย
4. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการปรับตัวและคุณภาพชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย
5. แนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวัยรุ่นและการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาในวัยรุ่น

1.1 คำจำกัดความของวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescence) มีรากศัพท์มาจากภาษาลาติน Adolescere ซึ่งมีความหมายว่าเจริญเติบโต หรือเจริญไปสู่วุฒิภาวะ

องค์การอนามัยโลกให้คำจำกัดความของ “วัยรุ่น” (WHO, 1997) ว่าเป็นช่วงที่บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ จากวัยเด็กเติบโตไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ต้องพึ่งพิงผู้ใหญ่ในทางเศรษฐกิจไปสู่ภาวะที่ต้องรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง และเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตของระบบสืบพันธุ์ในลักษณะที่พร้อมจะมีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภ์ได้

กองทุนเพื่อกิจกรรมประชากรแห่งสหประชาชาติ หรือ UNFPA (United Nations Fund for Population Activities) ได้ให้คำจำกัดความของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่น (Adolescence) คือ

บุคคลในช่วงอายุตั้งแต่ 10 ถึง 19 ปี โดยแบ่งเป็น วัยรุ่นตอนต้นอายุ 10 ถึง 14 ปี และวัยรุ่นตอนปลายอายุ 15 ถึง 19 ปี และเยาวชน มีช่วงอายุตั้งแต่ 15 ถึง 24 ปี (UNFPA, 2005)

วัยรุ่น หมายถึง ช่วงชีวิตระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่ง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อน สับสน ร่วมกันหลายด้านในระบบต่างๆของร่างกาย รวมทั้งระบบเพศ จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจริยธรรม(กระทรวงสาธารณสุข, 2544)

วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างการเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ อันเป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมเด็ก ไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ วัยรุ่นจึงไม่ใช่เป็นเพียงการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย แต่หมายถึงการเจริญเติบโตทางด้านสังคมด้วย (Dusek, 1987)

วัยรุ่น เป็นวัยที่เจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ คำว่า วุฒิภาวะ หมายถึงสภาพความเป็นผู้ใหญ่ หรือสภาพความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (Sebald, 1984) ซึ่งการที่เด็กจะบรรลุถึงขั้นมีวุฒิภาวะนั้น จำเป็นต้องมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมๆกัน (Hurlock, 1974)

กรมสุขภาพจิตแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น เป็น 3 ระยะคือ วัยรุ่นตอนต้น (early adolescence) อายุ 10-13 ปี วัยรุ่นตอนกลาง (middle adolescence) อายุ 14-16 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย (late adolescence) อายุ 17-19 ปี

ในประเทศนิวซีแลนด์ ได้กำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่น คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 10 ถึง 24 ปี ตามนโยบายด้านการสาธารณสุขของประเทศ (Wairarapa District Health Board, 2005) ส่วนในประเทศอินเดีย นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ปี 2003 โดยกระทรวงเยาวชนและกีฬาของอินเดีย ได้กำหนดช่วงอายุของเยาวชน (Youth) ไว้ตั้งแต่ 13 ถึง 35 ปี แต่เนื่องจากประชากรในกลุ่มอายุนี้ยังคงมีลักษณะที่แตกต่างกัน จึงต้องแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ ช่วงอายุ 13 ถึง 19 ปี (Adolescent age) และช่วงอายุ 20 ถึง 35 ปี (Ministry of Youth Affairs & Sports of India, 2003)

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดอายุวัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุ 15-25 ปี ส่วน IPPE กำหนดว่าวัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุ 10-25 ปี ส่วนประเทศไทยกำหนดอายุวัยรุ่นในนโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว ระบุว่าวัยรุ่นไทยอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-25 ปี (รัชนีกร เศรษโฐ, 2536 อ้างใน ภัทรวดี ทองชมภู, 2542)

ในประเทศไทย นักจิตวิทยาพัฒนาการได้แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นเป็นช่วงดังนี้ วัยรุ่นตอนต้นอายุ 12-15 ปี วัยรุ่นตอนกลาง อายุ 16-17 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 18-25 ปี (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540)

ในต่างประเทศได้แบ่งระยะวัยรุ่นเป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้นอายุ 11-14 ปี วัยรุ่นตอนกลางอายุ 15-18 ปี และวัยรุ่นตอนปลายอายุ 18-25 ปี (Castiglia & Harbin, 1992)

เนื่องจากมีการจำแนกกลุ่มอายุของวัยรุ่นไว้แตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงขอกำหนดนิยามของคำว่าวัยรุ่นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ว่า วัยรุ่นตอนปลาย คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 18 ถึง 25 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาและเริ่มที่จะทำงาน การทำแท้งจึงอาจส่งผลถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึก แบบแผนการดำเนินชีวิตการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวของวัยรุ่น

1.2 **การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาในวัยรุ่น**

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม พัฒนาการทางด้านอารมณ์วัยรุ่นมีความอ่อนไหวง่าย แปรเปลี่ยนกลับไปกลับมาง่าย อาจเปลี่ยนจากอารมณ์หนึ่งไปสู่อีกอารมณ์หนึ่งที่มีลักษณะตรงข้ามแบบฉับพลัน Hurlock (1974) กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นมีการแสดงที่ผันผวน กลับไปกลับมา มีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน ทำให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกที่เร้าใจให้เกิดความต้องการทางเพศ การแสดงออกทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันวัยรุ่นได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้ารอบตัว ไม่ว่าจะเป็นทางหนังสือ สื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์หรือทางอินเตอร์เน็ท ทำให้วัยรุ่นได้เข้าถึงเรื่องเพศมากขึ้น วัยรุ่นจึงมีความสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับเรื่องเพศทั้งในเพศของตนและเพศตรงข้าม แต่เนื่องจากสังคมไทยยังไม่เปิดกว้างในเรื่องการศึกษาหาความรู้เรื่องเพศ ทำให้วัยรุ่นขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการป้องกัน แต่วัยรุ่นยังเป็นวัยที่อยากรู้อยากทดลองแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้วัยรุ่นที่ไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องจากผู้ใหญ่ในเรื่องเพศ อาจเกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่นำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมายตามมา (นภาพร หะวานนท์, 2538; สุชาดา รัชชุกูล, 2541; สุพร เกิดสว่าง, 2528; Pinotti & Faundes, 1989) ซึ่งปัจจัยหรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาในวัยรุ่นพอสรุปได้ดังนี้

1.2.1 **สาเหตุของการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาในวัยรุ่น**

สาเหตุของการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาในวัยรุ่นเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. ข้อบกพร่องของการคุมกำเนิดและระบบการวางแผนครอบครัว เนื่องจากขาดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุมกำเนิด มีความกลัวต่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย การคุมกำเนิดมีผลข้างเคียงมากเกินไปทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับ หรืออาจเดินทางไปรับบริการไม่สะดวกอีกทั้งบางสังคมไม่ได้รับการยินยอมจากจากสามีและครอบครัว ทำให้ผู้หญิงที่ต้องการจำกัดจำนวนบุตรและเว้นระยะห่างของการมีบุตร แต่ไม่ได้ใช้วิธีการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ (Sai & Nassim, 1989) ทำให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจขึ้น จากงานวิจัยในสหรัฐอเมริกาที่ค้นพบว่ามีเพียงหนึ่งในสี่ของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ และใช้วิธีคุมกำเนิดอย่างถูกต้อง สม่ำเสมอเท่านั้น วัยรุ่นกลุ่มนี้มักจะ

พฤติกรรมทางเพศที่จัดเจน ในขณะที่การตั้งครรภ์ก่อนการสมรสมักเกิดจากผู้หญิงที่ไม่ได้มีเพศสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอกับผู้ชาย (Cooley, 1964)

2. การขาดความรู้เรื่องเพศศึกษา เรื่องเพศในสังคมไทยถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดกันอย่างเปิดเผย และถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัว ครอบครัว สถานศึกษาไม่มีการสอนเรื่องเพศอย่างชัดเจนและถูกต้องเองจากกลัวว่าเป็นการชี้นำเด็ก ซึ่งในวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากลอง โดยส่วนใหญ่จะอยู่กับกลุ่มเพื่อนจึงทำให้มีเพื่อนเป็นที่ปรึกษา โดยส่วนมากเรียนรู้เรื่องเพศอย่างผิดๆจากเพื่อนและสื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นที่ต้องจากพ่อแม่มาศึกษาในกรุงเทพมหานครมีชีวิตอิสระมากขึ้นรวมทั้งต้องปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมก่อให้เกิดความรู้สึกอ้างว้าง รู้สึกเหงา การตัดสินใจในเรื่องความรักและเลือกคู่ครองเกิดได้ง่ายและรวดเร็วขาดการเรียนรู้กันอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการมีเพศสัมพันธ์จึงเกิดขึ้นโดยขาดการเตรียมตัวและขาดความรู้ที่ถูกต้อง (Pinotti & Faundes, 1989) จนทำให้เกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนาขึ้น

3. การถูกล่วงละเมิดทางเพศ ถูกข่มขืนกระทำชำเรา หรือกรณีที่เมื่อเกิดการตั้งครรภ์แล้วฝ่ายชายปฏิเสธความรับผิดชอบ เป็นต้น

4. การไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารและหน่วยบริการให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ด้วยบรรทัดฐานของสังคมไทยทำให้วัยรุ่นโสดที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสอาจเกิดความรู้สึกละอายในการเข้าใช้แหล่งให้คำปรึกษาวางแผนครอบครัว เพราะกลัวว่าสังคมจะรู้ถึงพฤติกรรมทางเพศหรือได้รับการดูหมิ่นแคลนจากเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการวางแผนครอบครัวว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ทำให้เมื่อผู้หญิงมีปัญหาทางด้านสุขภาพ หรือปัญหาที่ส่งผลกระทบทางด้านจิตใจต้องการบริการเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวจะหาทางช่วยเหลือตัวเองโดยปรึกษากับเพื่อนหรือบุคคลภายในครอบครัวเท่านั้น และการให้บริการทางสุขภาพของรับยังไม่ชัดเจนหรือมีมากเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ได้ให้ความสำคัญแก่หญิงวัยรุ่นที่เป็นวัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์มากที่สุด ทำให้การตั้งครรภ์ในหญิงวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

1.2.2 **ทางเลือกของการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาในวัยรุ่น**

การตั้งครรภ์ในโอกาสที่ไม่เหมาะสมเมื่อตนเองไม่พร้อม ที่เรียกว่าการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาเป็นภาวะวิกฤตช่วงหนึ่งของชีวิตผู้หญิงเพราะจะได้รับแรงกดดัน ทั้งจากภายในและภายนอกตนเอง ไม่ว่าการตั้งครรภ์นั้นจะเกิดจากสาเหตุใดก็ตาม หญิงตั้งครรภ์จะมีทางเลือกเพียง 2 ทาง ซึ่งล้วนแต่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดให้แก่หญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ได้เตรียมจิตใจและร่างกายให้พร้อมก่อนการตั้งครรภ์ คือ ทางเลือกที่จะตั้งครรภ์ต่อไปจนคลอด หรือทางเลือกที่จะทำแท้ง

หากวัยรุ่นเลือกที่จะตั้งครรภ์ต่อไป หญิงวัยรุ่นจะต้องอดทนต่อคำติฉินนินทาและการดูถูกศักดิ์ศรีจากคนรอบข้าง โอกาสของการเลือกคู่สมรสจะหมดไป และการศึกษาในรั้ว

มหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียนจะสิ้นสุดลง (พัชรินทร์ ไชยปาล, 2543) จากงานวิจัยจำนวนมาก พบว่าหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาส่วนใหญ่จะมีบุคลิกภาพด้านลบ นั่นคือ มีความเครียด ความคิดสับสน ไม่มีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกผิดความวิตกกังวล หดหู่ เศร้าหมอง ท้อแท้ ผิดหวัง มีความขัดแย้งด้านบทบาททางสังคม (จตุพร ไชยสุวรรณ, 2548; สิรินุช เสงี่ยมศักดิ์, 2548; สุชาดา รัชชุกูล, 2541) หญิงวัยรุ่นที่เลือกตั้งครรภ์ต่อไปจนคลอดมีแนวโน้มที่จะปล่อยให้เด็กที่เกิดมาต้องอยู่ต่อไปโดยขาดความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว ซึ่งทำให้เด็กที่เกิดมาเหล่านั้นกลายเป็นปัญหาของสังคมตามมา เนื่องมาจากพ่อแม่ที่เป็นวัยรุ่นไม่สามารถที่จะมีความพร้อมเพียงพอที่จะสามารถเลี้ยงดูเด็กที่เกิดมาจากความผิดพลาดของการมีเพศสัมพันธ์ของพวกเขาได้ ทำให้ลูกของพวกเขาได้กลายมาเป็นภาระให้กับสังคมต่อไป

หากหญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาเลือกที่จะทำแท้ง ซึ่งเป็นเรื่องที่ผิดทั้งในแง่ของศีลธรรมและกฎหมาย วัยรุ่นหญิงก็จะต้องรับผลกระทบต่างๆที่จะตามมาหลายประการ

2. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการแท้งและการทำแท้ง

ในปัจจุบันสถิติการทำแท้งในประเทศไทยมีจำนวนมาก จากการศึกษาของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติสรุปว่า ด้วยประมาณการอย่างหยาบโดยดูจากอัตราส่วนร้อยละของผู้ป่วยทำแท้งที่มีอาการแทรกซ้อนเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเพราะการทำแท้งไม่ครบในกรุงเทพฯ ได้ชี้ให้เห็นว่าจำนวนการทำแท้งทั่วประเทศมีประมาณ 200,000 ถึง 800,000 คนต่อปี (National Family Planning Program, 1977) ทั้งที่หญิงวัยรุ่นที่ตัดสินใจทำแท้งต่างก็รู้ว่าตนเองต้องเสี่ยงต่ออันตรายที่เกิดจากการทำแท้งแต่จำยอมต้องเสี่ยง โดยที่ตนเองต้องพบกับประสบการณ์ที่ทำให้เจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2.1 คำจำกัดความของการแท้งและการทำแท้ง

การแท้ง ตามความหมายที่องค์การอนามัยโลกได้ให้ไว้ ความหมายของการแท้งหมายถึง การสิ้นสุดของการตั้งครรภ์ก่อนที่เด็กจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้นอกครรภ์มารดา โดยถือเอาการสิ้นสุดการตั้งครรภ์ก่อนอายุครรภ์ 28 สัปดาห์ ซึ่งจะเป็นช่วงเวลาที่เด็กยังหนักไม่ถึง 1,000 กรัม แต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีการแพทย์ได้พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กที่มีน้ำหนักแรกคลอดต่ำกว่า 1,000 กรัมสามารถรอดชีวิตอยู่ได้ ดังนั้นในปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศจึงได้นิยาม “การแท้ง” ใหม่โดยถือว่า การแท้งเป็นการสิ้นสุดของการตั้งครรภ์ เมื่ออายุครรภ์ต่ำกว่า 20 สัปดาห์ หรือเมื่อเด็กมีน้ำหนักต่ำกว่า 500 กรัม แต่สำหรับประเทศไทยยังคงใช้ความหมายเดิม

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 “การทำแท้ง หมายถึง การรีดลูกมีเจตนาทำให้ทารกออกจากครรภ์มารดาก่อนถึงกำหนดและตาย”

ทางการแพทย์ “การทำแท้ง หมายถึง การที่ผลิตผลจากการผสมพันธุ์ (Conceptive Product) หลุดออกจากสตรี” (Cunningham, 1993)

2.2 ประเภทของการทำแท้งโดยตั้งใจหรือจากการกระทำ

การแท้งโดยตั้งใจหรือจากการกระทำ เป็นการแท้งซึ่งเกิดจากการกระทำโดยเจตนาของบุคคล โดยใช้วิธีการทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อให้การตั้งครรภ์สิ้นสุดลง โดยการทำลายทารกในครรภ์ ซึ่งในทางกฎหมายนั้น การทำแท้งโดยตั้งใจจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.2.1. การทำแท้งอย่างถูกกฎหมาย หรืออาจเรียกว่าการทำแท้งเพื่อการรักษา (Therapeutic abortion) คือ การทำแท้งที่แพทย์เป็นผู้กระทำให้ตามที่กฎหมายอาญากำหนดไว้ในมาตรา 305 โดยเหตุผลทางสุขภาพของหญิง เมื่อพิจารณาเห็นว่าหากปล่อยให้การตั้งครรภ์ดำเนินต่อไปจะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อชีวิต สุขภาพของมารดา เช่น ผู้ป่วยโรคมะเร็ง โรคเลือด โรคไตบางชนิด มารดาที่เป็นโรคจิตอยู่ก่อนการตั้งครรภ์หรือเป็นโรคจิตขณะตั้งครรภ์ การตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นจากการข่มขืนกระทำชำเราในผู้เยาว์ต่ำกว่า 15 ปี

2.2.2. การทำแท้งผิดกฎหมาย หมายถึง การทำให้สิ้นสุดการตั้งครรภ์ที่กฎหมายยังไม่อนุญาตให้ทำ ไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะทำโดยแพทย์หรือบุคคลอื่นก็ตาม ด้วยการใช้ยารับประทาน ฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อหรือมดลูก ใช้ยาเหน็บ หรือใช้เหล็ก หรือเครื่องมืออื่นๆ สอดเข้าช่องคลอด การทำแท้งผิดกฎหมายเป็นการกระทำให้การตั้งครรภ์สิ้นสุดลงภายในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมในการให้บริการทางสุขภาพ คือ นอกโรงพยาบาลหรือคลินิค โดยไม่มีข้อบ่งชี้ทางด้านสุขภาพ ส่วนมากผู้ที่ทำมักไม่ใช่แพทย์ การดูแลรักษาอาจไม่ได้มาตรฐานและไม่มีการติดตามผล การทำแท้งผิดกฎหมายมักพบว่ามีการติดเชื้ออย่างรุนแรงเกิดขึ้นบ่อยๆ บางครั้งอาจรุนแรงถึงขั้นหมดสติไตวายและอาจถึงแก่ชีวิตได้ (Derek, 1994)

2.3 สาเหตุของการทำแท้ง

สาเหตุของการทำแท้งในกลุ่มหญิงที่แต่งงานแล้วและหญิงโสดมีดังต่อไปนี้

2.3.1 หญิงที่แต่งงานแล้ว ด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ รายได้ไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงดูบุตร ปัญหาเกี่ยวกับความไม่พร้อมที่จะมีบุตรหรือมีบุตรมากเกินไป เท่าที่พบเห็นมักจะทั้งสองอย่างประกอบกัน คือ ทั้งยากจนและมีบุตรมากอาศัยอยู่ตามชุมชนแออัด ปัญหาความแตกร้าวภายในครอบครัว เช่น มีสามีที่ขาดความรับผิดชอบ เป็นภรรยาน้อย หรือภรรยาลับ เลิกกับสามี ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีเหตุผลย่อย เช่น ขัดต่ออาชีพของนักร้อง นักแสดง หญิงบริการ บางคนกลัวการคลอดเพราะเคยคลอดยากมาก่อน เป็นต้น

2.3.2 หญิงโสด มักจะทำแท้งเนื่องจากตั้งครรภ์ก่อนแต่งงานและมีอุปสรรคขัดข้องทำให้ไม่สามารถแต่งงานกับชายที่เป็นบิดาของเด็กได้ อาจเป็นเพราะทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยังเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ฝ่ายชายไม่ยอมรับ พ่อแม่ไม่ยอมรับบางรายก็ขัดกับอาชีพ เช่น อาชีพหญิงบำเรอ หญิงบริการอาบอบนวด พาร์ตเนอร์ตามไนต์คลับหรือสถานเริงรมย์ เป็นต้น

สำหรับหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์โดยไม่พึงปรารถนาและเลือกที่จะทำแท้งแบบผิดกฎหมายซึ่งการทำแท้งจากสาเหตุดังกล่าวนี้ ทางแพทย์ตามโรงพยาบาลทั่วไปไม่สามารถกระทำให้ได้ เนื่องมาจากต้องการปกปิดการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น ไม่ต้องการที่จะประจานความผิดของตนเองอันจะก่อให้เกิดความอับอายและการถูกตีตราจากสังคม (ดวงกมล พึ่งประเสริฐ , 2534)

3. ผลกระทบภายหลังการทำแท้งผิดกฎหมาย

การทำแท้งที่ผิดกฎหมายเป็นเรื่องการแพทย์ สังคมไทยไม่ให้การยอมรับเพราะขัดต่อศีลธรรม ค่านิยม และกฎหมาย ย่อมที่จะส่งผลกระทบหลายด้านต่อหญิงวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

3.1 ผลกระทบทางด้านร่างกาย

การทำแท้งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้หญิงโดยตรงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในระยะสั้นได้แก่ การเสี่ยงต่อการเสียชีวิต การตกเลือดภายหลังการทำแท้ง การติดเชื้อในอุ้งเชิงกราน สูญเสียอวัยวะจนอาจต้องตัดมดลูกทิ้ง จากการสำรวจสถานการณ์การทำแท้งในประเทศไทยใน พ.ศ. 2541 โดยกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขพบว่า การทำแท้งมีอัตราการเสียชีวิตสูงกว่าการแท้งเองถึง 11 เท่า แม้ว่าในปัจจุบันความก้าวหน้าทางการแพทย์จะพัฒนาไปอย่างมากก็ตาม(นภาภรณ์ หะวานนท์, 2538) โดยเฉพาะการการทำแท้งผิดกฎหมายเป็นการกระทำให้การตั้งครรภ์สิ้นสุดลงภายในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมในการให้บริการทางสุขภาพ คือ นอกโรงพยาบาลหรือคลินิก โดยไม่มีข้อบ่งชี้ทางด้านสุขภาพ ส่วนมากผู้ที่ทำมักไม่ใช่แพทย์ การดูแลรักษาอาจไม่ได้มาตรฐานและไม่มีการติดตามผลภายหลังการทำแท้ง สถานที่ทำแท้งเถื่อนส่วนใหญ่มีการทำความสะอาดเครื่องมือไม่ดีพอหรือเกิดจากการเลือกวิธีการทำแท้งไม่ถูกวิธี ทำให้เกิดการแท้งไม่สมบูรณ์ ทำให้ภายหลังทำแท้งผู้หญิงส่วนใหญ่จะมาพบแพทย์ด้วยอาการไข้สูง หนาวสั่น ปวดท้องมาก จนทนไม่ไหวหรือมีอาการตกเลือด เลือดไหลไม่หยุด (สุนารี เลิศทำนองธรรม, 2546) ส่วนผลกระทบทางด้านร่างกายในระยะยาว เช่น บางรายอาจมีประจำเดือนไม่มาหรือมาไม่สม่ำเสมอ มีความผิดปกติของมดลูกจนอาจไม่สามารถมีบุตรได้ต่อไปในอนาคต (สุพร เกิดสว่าง, 2523; Prilepskaia & Sotnikova, 1994)) ยิ่งถ้าหากหญิงที่ยุติการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีการใช้บริการจากผู้ที่ไม่ชำนาญการแพทย์ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างมาก (Felton, Peartson & Hassell, 1998)

3.2 ผลกระทบทางด้านจิตใจ

ภายหลังการทำแท้งหญิงตั้งครรภ์ได้รับผลต่อทางด้านจิตใจหลายลักษณะดังต่อไปนี้

3.2.1. รู้สึกผิดบาป การทำแท้งเป็นการทำลายบุตรในครรภ์ของตนเอง ทำให้หญิงที่มีประสบการณ์การทำแท้งจึงรู้สึกผิดบาป ดังผลการศึกษาของสุชาดา รัชชุกูล (2541) ที่ผลพบว่า ผู้หญิงจะไม่ให้ความหมายของการทำแท้งในแง่กฎหมาย แต่กลับให้ความหมายในด้านศีลธรรมเป็นสำคัญ ผลกระทบที่ตามมาจากการทำแท้ง คือ ความเจ็บปวดต่ออารมณ์ความรู้สึกต่อการกระทำที่เรียกว่าเป็นความผิดบาปที่ประทับอยู่ในใจตลอดไป รวมทั้งกลัวว่าการทำสิ่งไม่ดีจะทำให้กรรมตามสนองตนเอง มีความรู้สึกต้องการชดใช้ความผิดให้กับบุตรในครรภ์ โดยการใช้หลักศาสนาเป็นเครื่องมือ ด้วยการสวดมนต์ ทำบุญ เป็นต้น

3.2.2. กลัว/วิตกกังวล การทำแท้งเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม กฎหมาย และสังคมไม่ให้การยอมรับ ดังนั้นการทำแท้งจึงเป็นเรื่องที่ต้องปิดบังทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ หญิงที่ทำแท้งรู้สึกกลัวและวิตกกังวลว่าจะมีบุคคลล่วงรู้และจะส่งผลกระทบต่อตนเองในอนาคต ทำให้หญิงที่ทำแท้งขาดโอกาสในการเลือกสถานบริการที่ปลอดภัย ไม่ได้รับคำปรึกษาภายหลังการทำแท้ง ต้องยอมรับในผลที่เกิดจากการทำแท้งเพียงลำพัง (ดวงกมล พึ่งประเสริฐ, 2534; นภาภรณ์ หะวานนท์, 2538; สุชาดา รัชชุกูล, 2541; สุนารี เลิศทำนองธรรม, 2546)

3.2.3. สูญเสีย จากการศึกษาของ สุชาดา รัชชุกูล (2541) จะพบมากในหญิงที่มีสถานภาพเป็นภรรยาน้อย หญิงโสดที่ฝ่ายชายหลบหนีหายหน้าไป และหญิงที่ตั้งใจมีครรภ์แต่ต่อมามีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในชีวิตที่สำคัญทำให้ไม่สามารถเก็บครรภ์ไว้ได้ หญิงเหล่านี้ภายในส่วนลึกของจิตใจต้องการเก็บครรภ์ไว้หรือต้องการมีบุตร ดังนั้นหญิงกลุ่มนี้จึงมองว่าการทำแท้งเป็นเรื่องของการสูญเสียบุตร

3.2.4. ซึมเศร้า ภายหลังจากทำแท้งในบางรายจะเกิดภาวะซึมเศร้า ดังการศึกษาของ กาญจนา แซ่ลิ้ม (2546) ที่ผลพบว่ากลุ่มหญิงตั้งครรภ์พึงปรารถนามีความซึมเศร้าในระดับต่ำ ขณะที่กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา มีอาการซึมเศร้าในระดับปานกลางถึงรุนแรง กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์มีระดับความซึมเศร้าสูงมากและการศึกษาของ Neugbauer (1992) การวินิจฉัยอาการซึมเศร้าในช่วงอาทิตย์แรกภายหลังจากการตั้งครรภ์ล้มเหลว ผลพบว่าหญิงที่ตั้งครรภ์ล้มเหลว มีค่าสเกล CES-D สูงสุด สูงกว่าหญิงตั้งครรภ์ 3.4 เท่า และมากกว่าหญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์ 4.3 เท่า ในกลุ่มหญิงที่ตั้งครรภ์ล้มเหลวและไม่เคยมีบุตรมาก่อนมีค่า CES-D สูงสุด สูงกว่ากลุ่มหญิงที่กำลังตั้งครรภ์ 5.7 เท่า และมากกว่าหญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์ 11

เท่า หญิงที่ตั้งครรภ์ล้มเหลวมีอาการซึมเศร้าเท่าๆกัน โดยมีค่าลดลงตามระยะเวลาตั้งครรภ์ อาการซึมเศร้าเพิ่มขึ้นเนื่องจากการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา

3.2.5. เป็นทุกข์/ไม่สบายใจ การทำแท้งทำให้ผู้หญิงรู้สึกคับข้องใจและเครียด เพราะตระหนักดีว่ากำลังจะกระทำในสิ่งที่ตนเองเชื่อว่าผิดกฎหมายและศีลธรรม ภายหลังการทำแท้งในวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะเครียดโดยหญิงวัยรุ่นจะมีความเครียดสูงที่สุด คือ กลัวพ่อแม่เสียใจถ้ารู้ว่าตั้งครรภ์ กลัวการขูดมดลูก และกลัวความลับถูกเปิดเผย มีความเครียดระดับกลาง คือ การตอบคำถามของแพทย์พยาบาล คนดูถูกเหยียดหยาม ต่อไปจะมีบุตรยาก เพื่อนชายหรือสามีไม่ยอมรับหรือให้การช่วยเหลือไม่แน่ใจว่าจะมีเงินค่ารักษาพยาบาลและขาดงาน ขาดเรียน (จตุพร ไชยสุวรรณ, 2548)

3.2.6.โล่งใจ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในด้านบวก จากการศึกษาในต่างประเทศพบว่าภายหลังการทำแท้งผู้ที่จะมีความโล่งใจ รู้สึกเหมือนปัญหาต่างๆได้คลี่คลายบางรายคิดว่าตนเองทำถูกต้องเพราะเป็นสิทธิส่วนตัว ไม่รู้สึกตำหนิ ไม่มีความรู้สึกเสียดายหรือเจ็บปวด (Stephany, 1985; Prilepskaia, 1994)

ดังนั้นภายหลังการทำแท้ง ผู้หญิงจะเกิดทั้งอารมณ์ทั้งทางด้านบวกและอารมณ์ทางด้านลบ อาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของหญิงที่มีประสบการณ์การทำแท้งต่อไปในอนาคตได้

4. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการปรับตัวและการดำเนินชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

4.1 คำจำกัดความของการปรับตัว

การดำเนินชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้บุคคลต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของตนเอง การปรับตัวเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของสิ่งมีชีวิต ซึ่งจะช่วยให้สิ่งมีชีวิตตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ที่ก่อให้เกิดอันตรายได้อย่างเหมาะสม (Luckman & Sorensen, 1997) เนื่องจากการปรับตัวเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญ ดังนั้น จึงมีผู้ให้ความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวจำนวนมากและให้ความหมายเกี่ยวกับการปรับตัวไว้หลายประการ ดังนี้

Lazarus & Folkman (1984) ให้ความหมายของการปรับตัวว่าเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการความคิดที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของบุคคล ในการประเมินสถานการณ์หรือสิ่งเร้าและวางแผนหรือหาทางเลือกในการจัดการกับสถานการณ์ที่บุคคลประเมินว่าเป็นความเครียด ความ

พยายามทางความคิด และพฤติกรรมในการเผชิญปัญหา โดยใช้ทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่จากบุคคลเอง จากสังคมรอบข้างและสิ่งที่เกิดขึ้น

Roy (1976) ได้ให้ความหมายของการปรับตัว หมายถึง สภาวะของความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกบุคคล

Sigman (1981) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัวเป็นกระบวนการที่บุคคลซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคน เผชิญกับความเครียดที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ

การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาทางด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2530)

การปรับตัว หมายถึง กระบวนการตอบสนองของระบบชีวิตต่อสิ่งเร้า ที่ก่อความจำเป็นให้ระบบต้องปรับกระบวนการเพื่อรักษาสมดุลยภาพของชีวิต สิ่งเร้าที่เรียกร้องการปรับตัวได้แก่ สิ่งเร้าที่รบกวนหรือคุกคามดุลยภาพหรือก่อความเครียดให้แก่ระบบ ซึ่งการปรับตัวของบุคคลทั่วไปนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การปรับตัวด้านร่างกาย และการปรับตัวด้านจิตใจ การปรับตัวด้านร่างกายนั้น เป็นการปรับตัวต่อสิ่งเร้าโดยมีการเปลี่ยนแปลงการทำงานของส่วนประกอบโครงสร้าง เพื่อรักษาความสมดุลแก่ชีวิต ส่วนการปรับตัวด้านจิตใจเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งเร้าโดยมีการเปลี่ยนพฤติกรรม บุคลิกภาพ ความเชื่อ ความคิด เพื่อขจัดความตึงเครียดและให้มีดุลยภาพหรือความสงบสุขของจิตใจ (ลออ หุตางกูร, 2534)

การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่ทำให้บรรลุเป้าหมายปลายทางในสิ่งแวดล้อมของตน มนุษย์ทุกคนจะต้องมีการปรับตัว โดยที่แต่ละคนจะมีแบบแผนในการปรับตัวแตกต่างกันออกไป เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งนอกจากตอบสนองความต้องการด้านร่างกายแล้ว ยังตอบสนองความต้องการทางอารมณ์และทางสังคมด้วย เมื่อได้รับสิ่งต้องการแล้วความตึงเครียดต่างๆย่อมคลายไป (สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม, 2521)

การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อลดความตึงเครียดที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก จนกระทั่งบรรลุความต้องการของตนเอง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม (สมจิตต์ สินธุชัย, 2532)

Aguilera & Messick (1982) กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเพื่อคงไว้ซึ่งภาวะสมดุล ดังนี้

1. การรับรู้ต่อเหตุการณ์ (Perception of Event) เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น หากบุคคลรับรู้เหตุการณ์ได้ถูกต้องกับความจริงก็สามารถให้บุคคลหาหนทางที่จะแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง ความเครียดก็จะหายไป

2. ระบบเกื้อหนุนค้ำจุน (Situational Support) ได้แก่ ญาติ พี่น้อง แพทย์ พยาบาล หรือบุคคลที่มีความสำคัญกับผู้ป่วย (Significant Person) หากสิ่งที่ช่วยสนับสนุนค้ำจุนมีเพียงพอจะช่วยให้บุคคลเผชิญกับความเครียดและปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การใช้กลไกในการเผชิญกับความเครียด (Coping Mechanism) เป็นวิธีขจัดหรือลดภาวะเครียดของแต่ละบุคคล บุคคลจะเรียนรู้จากการเผชิญปัญหาทุกด้านในชีวิตประจำวันเกิดเป็นสถานการณ์ที่สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น

ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายวัยรุ่น จะมีความเครียดเพราะการทำแท้งทำให้ผู้หญิงรู้สึกคับข้องใจ เพราะตระหนักดีว่ากำลังจะกระทำในสิ่งที่ตนเองเชื่อว่าผิดกฎหมายและศีลธรรม (จตุพร ไชยสุวรรณ, 2548; สุชาดา รัชชุกูล, 2541) ดังนั้น ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายวัยรุ่นจะมีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆหรือหาทางเลือกในการจัดการกับสถานการณ์ใช้ความพยายามทางความคิดและพฤติกรรมในการเผชิญปัญหา โดยใช้ทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่จากตัววัยรุ่นเอง จากสังคมรอบข้างและสิ่งที่เกิดขึ้น

4.2. การปรับตัวและการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

การทำแท้งแบบผิดกฎหมายได้ส่งผลกระทบด้านการปรับตัวและการดำเนินชีวิตหลายประการ (เดนนิส วินน์, 2533: กนิษฐ์ ไม่ทราบนามสกุล: แปล; จตุพร ไชยสุวรรณ, 2548; ดวงกมล พึ่งประเสริฐ, 2534; สุชาดา รัชชุกูล, 2541; สุนารี เลิศทำนองธรรม, 2546) ดังนี้

จากการที่การทำแท้งเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย และศีลธรรมทำให้การทำแท้งจึงเป็นเรื่องที่ต้องปิดบังทั้งจากผู้ให้บริการและผู้รับบริการแต่จากงานวิจัยจำนวนมาก พบว่าการทำแท้งได้ส่งผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจหลายประการ ซึ่งส่งผลต่อการปรับตัวและดำเนินชีวิตของวัยรุ่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทางด้านเศรษฐกิจการทำแท้งที่ผิดกฎหมายทำให้เสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างมากส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัวผู้ทำแท้งต้องรับภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้น อาจพบอุปสรรคในการดำเนินชีวิตประสบความยากลำบากในการดำเนินชีวิตมากขึ้น ทำให้คำถามที่เกิดขึ้นตามมาของวัยรุ่นหญิงภายหลังการทำแท้ง คือ ทำไมจึงไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด หรือถ้าใช้ทำไมจึงเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาขึ้นได้ ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจึงตระหนักถึงวิธีการคุมกำเนิดมากขึ้น หญิงวัยรุ่นที่ไม่เคยใช้วิธีการคุมกำเนิดจะแสวงหาวิธีการคุมกำเนิดที่เหมาะสมกับตนเอง หรือหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ขณะที่ตนเองได้ใช้วิธีการคุมกำเนิดอย่าง

ใดอย่างหนึ่งจะพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดโอกาสเสี่ยงที่ทำให้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซ้ำ ในหญิงวัยรุ่นบางรายอาจมีขบวนการปรับตัว หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของตนเองเพื่อให้กลับสู่ภาวะปกติ เช่น การพูดคุย ขอคำปรึกษาจากเพื่อน ปรึกษาคนใกล้ชิด พยายามคิดหาบางสิ่งบางอย่างที่ตนเองชอบ ทำสมาธิ ทำจิตใจให้สงบ หรือไหว้พระ เป็นต้น

หญิงวัยรุ่นที่ตัดสินใจทำแท้งแบบผิดกฎหมายจะรู้สึกผิดบาปในจิตใจ เครียด สูญเสีย เศร้าเสียใจ จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคม ในภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ได้ หากไม่สามารถปรับตัวได้ดีแล้วย่อมส่งผลทางลบต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตด้วย ในหญิงวัยรุ่นที่มีบุคลิกในลักษณะของการพึ่งพิงผู้อื่นจะมีความยากลำบากในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังการทำแท้ง กล่าวคือ มีการปรับตัวไม่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากหญิงวัยรุ่นขาดการช่วยเหลือเรื่องการทำแท้งจากผู้อื่น มีความเชื่อในทางต่อต้านการทำแท้งอย่างรุนแรง มีความหวาดกลัวต่อกรรมวิธีการทำแท้ง กลัวว่าความลับจะถูกเปิดเผย หรือกลัวผลในทางลบต่างๆที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองในอนาคต สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการดำเนินชีวิต การปรับตัว สภาพจิตใจความคิดอารมณ์และความรู้สึกของหญิงวัยรุ่น กล่าวคือ จะส่งผลให้เกิดปัญหาทางจิตใจ และหญิงวัยรุ่นต้องใช้เวลาอย่างมากในการทำใจยอมรับ เยียวยา และยังอาจทำให้หญิงวัยรุ่นที่ทำแท้ง ไม่อาจดำเนินชีวิตทางสังคมเหมือนวัยรุ่นคนอื่นๆ มีอุปสรรคในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้นจากการทำแท้งผิดกฎหมายและยังอาจทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในอนาคตอีกด้วย

โดยสรุปพบว่า หญิงวัยรุ่นที่ทำแท้งแบบผิดกฎหมาย จะพบปัญหาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ประกอบกับวัยนี้กำลังอยู่ในช่วงการเรียนรู้และพัฒนา เพื่อที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ดังนั้น ปัญหาการทำแท้งแบบผิดกฎหมายในวัยรุ่นจึงเป็นปัญหาที่จะส่งผลกระทบในสังคมไทยในวงกว้าง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งผิดกฎหมายของวัยรุ่นในบริบทของสังคมไทย

5.แนวคิดเรื่องวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่ทำในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ ใช้วิธีการศึกษาและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย มุ่งการตีความ เพื่อทำความเข้าใจความหมายของพฤติกรรม หรืออธิบายปรากฏการณ์ในทัศนะของผู้ที่ถูกศึกษา โดยมีจุดยืนอยู่บนบริบทของปรากฏการณ์หรือของคนผู้ที่ถูกศึกษาเหล่านั้น แต่เครื่องมือที่สำคัญในการเก็บข้อมูลคือตัวนักวิจัยเอง (ชาย โพธิสิตา, 2549)

5.1 ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพมีความแตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณหลายประการ โดยลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวคิดของ Patton และ LeCompte และ Schensul (ชาย โพธิสิตา, 2549) มีดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมจากนักวิจัย เปิดกว้างสำหรับทุกอย่างที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเก็บข้อมูล ไม่มีการกำหนดผลที่คาดไว้ล่วงหน้า ไม่ว่าจะเป็นในรูปของสมมติฐาน หรือตัวแปรก็ตาม

2. การวิจัยเชิงคุณภาพใช้ตรรกะแบบอุปนัยเป็นหลัก ผู้วิจัยจะต้อง “ดำดิ่ง” ลงสู่ข้อมูล ทั้งในทางลึกและทางกว้าง ทั้งในรายละเอียดและเฉพาะเจาะจง เพื่อค้นหาประเภท รูปแบบ มิติ และความสัมพันธ์ต่อกันของส่วนต่างๆ ที่ประกอบกันในปรากฏการณ์ที่ศึกษา เริ่มต้นด้วยคำถามเพื่อการค้นหาแบบเปิดกว้าง มากกว่าจะมุ่งทดสอบสมมติฐานหรือทฤษฎี

3. การวิจัยเชิงคุณภาพมองปรากฏการณ์ที่ศึกษาทั้งหมดอย่างเป็นองค์รวม เป็นระบบที่ซับซ้อน และเป็นอะไรที่มากกว่าผลบวกของส่วนย่อยแต่ละส่วน มองว่าส่วนย่อยต่างๆ อิงอาศัยซึ่งกันและกัน ไม่ลดระดับการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษาลงมาเพียงแค่ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของตัวแปรที่แยกกันเป็นส่วนๆ

4. การวิจัยเชิงคุณภาพใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์และแนวคิดส่วนบุคคล ที่เป็นรายละเอียดเชิงพรรณนา เจาะลึก และตรงประเด็น

5. นักวิจัยติดต่อโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย โดยเข้าไปสัมผัสแบบมีส่วนร่วมโดยตรงกับประชากรหรือปรากฏการณ์ที่ศึกษา นักวิจัยเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลที่สำคัญ ประสบการณ์ ทักษะ และวิจารณญาณส่วนตัวของนักวิจัยเป็นปัจจัยสำคัญในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษา

6. การวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญแก่พลวัตรของสิ่งที่ศึกษา มุ่งทำความเข้าใจกระบวนการของสิ่งที่ศึกษา มองว่าความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร หรือแม้แต่ระดับวัฒนธรรมก็ตาม

7. การวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญแก่การศึกษาเฉพาะกรณี โดยถือว่าแต่ละกรณี คน เหตุการณ์ ฯลฯ มีความสำคัญ ทำการศึกษาเฉพาะกรณีอย่างดีในเบื้องต้น แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบกรณีเหล่านั้น เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งหมด คุณภาพของการศึกษาเฉพาะกรณีมีความสำคัญอย่างมาก

8. การวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญแก่บริบทของสิ่งที่ศึกษา ผู้วิจัยตีความข้อค้นพบบนพื้นฐานของบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ และเงื่อนไขของเวลาและสถานที่ มองว่าการนำข้อค้นพบไปปรับใช้ในบริบทอื่นที่แตกต่างกันเป็นสิ่งต้องระวัง เพราะอาจมีความเป็นไปได้น้อย

9. การวิจัยเชิงคุณภาพมีความยืดหยุ่นในการออกแบบการวิจัย การออกแบบการวิจัยเป็นแบบเปิดกว้างไว้สำหรับความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้สามารถลงลึกให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการออกแบบที่มีโครงสร้างอย่างเข้มงวด ซึ่งจะไม่ให้โอกาสติดตาม เจาะลึก และค้นหาสิ่งใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในขณะเก็บข้อมูล

10. ผู้วิจัยสามารถใช้เครื่องมือหลายอย่างในการเก็บข้อมูล แต่ตัวผู้วิจัยเองเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด ธรรมชาติของเครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด สามารถปรับได้ตามความเหมาะสมกับแหล่งข้อมูลและสถานการณ์ จึงขึ้นอยู่กับนักวิจัยผู้ใช้วิธีการอย่างมาก นักวิจัยต้องแม่นในหลักการของเครื่องมือที่ใช้ และมีทักษะในการใช้วิธีการนั้นๆ อย่างเพียงพอ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการที่ใช้ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป (Induction) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งมีรายระเอียดสรุปได้ดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2543)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป (Induction) วิธีการที่ใช้มี 3 วิธี คือ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic induction) คือ วิธีตีความสร้างข้อสรุปข้อมูล จากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เมื่อนักวิจัยได้เห็นรูปธรรมหรือเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์แล้วก็ลงมือสร้างข้อสรุป ถ้าข้อสรุปนั้นยังไม่ได้รับการตรวจสอบยืนยันก็ถือเป็นสมมุติฐานชั่วคราว (Working hypothesis) และรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อพิสูจน์สมมุติฐาน ถ้าหากข้อมูลได้รับการยืนยันก็ถือว่าเป็นข้อสรุปซึ่งมีความเป็นนามธรรมในระดับต้น ๆ

1.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด ๆ (typologies) ซึ่งเป็นขั้นตอนของเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกันไป การจำแนกแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบใช้ทฤษฎีและแบบไม่ใช้ทฤษฎี

1.3 การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant comparison) คือ การใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเป็นปรากฏการณ์ เริ่มมีความเป็นนามธรรมมากขึ้น จากการเปรียบเทียบจะพบความสัมพันธ์ใหม่เกิดขึ้นนำไปสู่การสร้างข้อสรุปเชิงนามธรรมและการสร้างทฤษฎี

2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) คือ เทคนิคการวิจัยที่พยายามจะบรรยายเนื้อของข้อความหรือเอกสาร โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบและเน้นสภาพวัตถุวิสัย (Objectivity) (Berelson, 1952 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช, 2543) การบรรยายนี้เน้นเนื้อหาตามที่ปรากฏในข้อความ พิจารณาจากเนื้อหาโดยผู้วิจัยไม่มีอคติหรือความรู้สึกของตัวเอง

เข้าไปพัวพัน ไม่เน้นการตีความหรือหาความหมายที่ซ่อนเบื้องหลังหรือความหมายระหว่างบรรทัด การวิเคราะห์เนื้อหา อาจไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการเชิงปริมาณก็ได้ เพียงแต่ใช้การระบุคุณลักษณะเฉพาะของข้อความหรือสาระอย่างเป็นระบบและและสภาพวัตถุวิสัยซึ่ง สุภางค์ จันทวานิช (2543) ได้สรุปไว้ว่า การวิเคราะห์เนื้อหามีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ มีความเป็นระบบ มีความเป็นสภาพวัตถุวิสัยและอิงกรอบแนวคิดทฤษฎี

นอกจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการวิเคราะห์ข้อมูลอีกหลายวิธี ได้แก่ การแปลความข้อมูล (Interpretation) การอธิบายสาเหตุและการเชื่อมโยงและการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

5.3 งานวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์นิยม

การวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์นิยม (phenomenological research) เป็นการวิจัยซึ่งมุ่งเน้นการอธิบายจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์มากกว่าปรากฏการณ์ธรรมชาติ และมองว่าพฤติกรรมมนุษย์เป็นผลจากวิธีการที่มนุษย์ให้ความหมายแก่สถานการณ์และสิ่งต่างๆจึงเชื่อว่าความรู้ที่แท้จริงมีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์แต่ละกลุ่มหรือแต่ละคนให้ความหมายหรือนิยามสถานการณ์ต่างกันไปเช่นไร ดังนั้นความรู้ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์จึงมีลักษณะเป็นอัตวิสัย (Subjective) ถูกสร้างขึ้นมาและอาจแปรเปลี่ยนไปเรื่อยๆตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวความรู้เองกับปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง (สุภางค์ จันทวานิช, 2543) ด้วยเหตุนี้การศึกษาในแนวปรากฏการณ์นิยมจึงให้ความสำคัญแก่ข้อมูลที่เป็นความรู้สึกนึกคิดและคุณค่าของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความหมาย” ที่มนุษย์ให้ต่อสิ่งต่างๆรอบตัว การวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งอยู่บนฐานของแนวคิดแบบปรากฏการณ์นิยมจึงให้ความสำคัญแก่ข้อมูลด้านความรู้สึก โลกทัศน์ ความหมายและวัฒนธรรมเน้นการเข้าไปสัมผัสกับข้อมูลหรือปรากฏการณ์โดยตรง ไม่เน้นการใช้สถิติตัวเลขในการวิเคราะห์และมุ่งที่จะกระตุ้นหรือก่อให้เกิดสมมติฐานและข้อสรุปใหม่ๆมากกว่าพิสูจน์สมมติฐานเดิม (สุภางค์ จันทวานิช, 2538)

การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นประสบการณ์ที่ซับซ้อน ลึกซึ้ง เป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในระยะยาว การทำแท้งเป็นหนทางเลือกที่จำเป็นสำหรับคนบางคน ในบางเวลาและบางสถานการณ์ การทำแท้งเป็นการกระทำที่เกี่ยวพันกับความรู้สึกทางคุณธรรมและศีลธรรมภายในจิตใจของหญิงที่ทำแท้งแต่เพียงผู้เดียว ดังข้อเสนอของ สุชาดา รัชชุกูล (2541) ที่กล่าวไว้ว่าการทำแท้งมีความหมายต่ออารมณ์ความรู้สึกซึ่งเกี่ยวพันกับชีวิตและความตาย ดังนั้นการพิจารณาว่าเป็นการกระทำที่ถูกหรือผิดจำเป็นต้องพิจารณาควบคู่ไปกับเงื่อนไขของหญิงแต่ละคนในสถานการณ์ โดยที่คนอื่นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและแทบไม่มีโอกาสล่วงรู้เลยว่าผู้หญิงต้องเจ็บปวดและต่อสู้กับสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังการ

ทำแท้งอย่างไร ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา ในการศึกษา เพื่อให้สามารถเห็นและเข้าใจประเด็นบางอย่างที่อาจอยู่เหนือความคาดการณ์ของผู้วิจัย อีกทั้งเพื่อให้เข้าใจประสบการณ์ชีวิตของผู้เข้าร่วมวิจัยในด้านพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก เจตคติและความหมาย ที่แต่ละบุคคลมีต่อประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือกลุ่มวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายต่อไปในอนาคต

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

6.1 การศึกษาของสุชาดา รัชชุกูล (2541) เรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการตัดสินใจทำแท้ง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำอธิบายเกี่ยวกับเงื่อนไขที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและกระบวนการตัดสินใจทำแท้ง วิธีการศึกษาใช้การสัมภาษณ์ระดับลึกจากหญิงตั้งครรภ์จำนวน 58 ราย แบ่งเป็นหญิงที่ตัดสินใจทำแท้ง 38 ราย และหญิงที่ตั้งครรภ์ต่อไป 20 ราย ผลพบว่า ค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมไทยในเรื่องมาตรฐานซ้อนทางเพศและความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิงที่ไม่เสมอภาค เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา โดยเฉพาะบรรทัดฐานทางเพศที่สังคมกำหนดให้กับผู้หญิง ส่งผลให้ผู้หญิงขาดความรู้โดยสมบูรณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศและการคุมกำเนิดแล้ว ยังทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และนำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ส่วนการตัดสินใจเลือกทำแท้งของผู้หญิงล้วนเกิดจากสภาพความกดดันหลายปัจจัย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ความจำเป็นส่วนตัวและเหตุการณ์ในชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปหากผู้หญิงพิจารณาแล้วว่าการตั้งครรภ์จะส่งผลกระทบต่อชีวิตให้ได้รับความเสียหายมากกว่าผลดี ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเลือกการทำแท้งมากกว่าเลือกตั้งครรภ์ต่อไป แต่ผู้หญิงอาจขาดโอกาสเลือกการแท้งที่ปลอดภัยได้เนื่องจากค่านิยมสังคมที่มีต่อการทำแท้งเป็นไปในทางลบ รวมทั้งการขาดการสนับสนุนและมีกฎหมายการทำแท้งที่เข้มงวด ประการสำคัญ คือ ผู้หญิงมีข้อจำกัดหลายประการนับตั้งแต่การรับรู้ภาวการณ์ตั้งครรภ์ การแสวงหาผู้ให้คำแนะนำปรึกษา การเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานที่ที่ให้บริการและอัตราค่าบริการ ทำให้ผู้หญิงจำนวนหนึ่งต้องยอมเสี่ยงอันตรายเข้ารับบริการการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย อันส่งผลให้เกิดภาวะแทรกซ้อนตามมาจากการตกเลือดหรือการติดเชื้อ

6.2 การศึกษาของ กาญจนา แซ่ลิ้ม (2546) เรื่องภาพลักษณ์และภาวะซึมเศร้าของหญิงตั้งครรภ์พึงปรารถนากับไม่พึงปรารถนาที่ตัดสินใจตั้งครรภ์ต่อไปหรือยุติการตั้งครรภ์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาภาพลักษณ์และภาวะซึมเศร้าของหญิงตั้งครรภ์พึงปรารถนาและหญิง

ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีที่อยู่ในระยะตั้งครรภ์ระยะ 1-3 เดือนแรก จำนวน 90 คน แบ่งเป็นกลุ่มหญิงตั้งครรภ์พึงปรารถนา กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่ตัดสินใจตั้งครรภ์ต่อไปจนคลอด และกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ ใช้แบบสอบถามภาพลักษณ์ของหญิงตั้งครรภ์ แบบสำรวจภาวะซึมเศร้าของเบค (The Beck Depression Inventory; BDI) จากการศึกษาพบว่า อายุเฉลี่ยของกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาน้อยกว่ากลุ่มหญิงตั้งครรภ์พึงปรารถนา โดยเฉพาะในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์อายุเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มอื่นคือ ประมาณ 26-27 ปี กลุ่มหญิงตั้งครรภ์พึงปรารถนามีความซึมเศร้าในระดับต่ำ ขณะที่กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา มีอาการซึมเศร้าในระดับปานกลางถึงรุนแรง กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์มีระดับความซึมเศร้าสูงมาก ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่น่าเป็นห่วงเพราะแม้ว่าในปัจจุบันมีสถานที่ฟื้นฟูทางด้านร่างกายแต่สถานที่ฟื้นฟูทางจิตใจยังมีอยู่น้อยมาก

6.3 การศึกษาของจตุพร ไชยสุวรรณ (2548) เรื่องความเครียดและการเผชิญความเครียดหลังทำแท้งผิดกฎหมายของสตรีวัยรุ่น เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงในสตรีวัยรุ่นหลังทำแท้งผิดกฎหมายจำนวน 80 ราย ใช้แบบสอบถาม ระดับคะแนนของความเครียดและระดับคะแนนการเผชิญความเครียด ผลพบว่าหลังทำแท้งผิดกฎหมาย สตรีวัยรุ่นมีความเครียดสูงที่สุด คือ กลัวพ่อแม่เสียใจถ้ารู้ว่าตั้งครรภ์ กลัวการขูดมดลูก และกลัวความลับถูกเปิดเผย มีความเครียดระดับกลางคือ การตอบคำถามของแพทย์พยาบาล คนดูถูกเหยียดหยาม และขาดงาน/ขาดเรียน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ได้แก่ การทำแท้ง การตั้งครรภ์และการมีบุตร ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเผชิญความเครียด ได้แก่ การทำแท้ง ระยะเวลาตั้งครรภ์ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.4 การศึกษาของสุนารี เลิศทำนองธรรม (2546) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้สึกนึกคิด และเหตุผลทางสังคม วัฒนธรรมที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ตัดสินใจทำแท้ง รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้ง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เกิดจากค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมที่เกี่ยวกับมาตรฐานซ้อนทางเพศที่จำกัดการเรียนรู้เรื่องเพศของหญิงวัยรุ่นทำให้หญิงวัยรุ่นขาดความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอที่จะกำหนดพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยกับตนเอง ทั้งในด้านการคุมกำเนิดและพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เงื่อนไขที่นำไปสู่การตัดสินใจทำแท้งของหญิงวัยรุ่นเกิดจากความกดดันทางสังคมที่เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางเพศ และบทบาทความเป็นแม่ที่ครอบงำความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของกลุ่มคนในสังคมว่าการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การตั้งครรภ์นอกสมรส

เป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากสังคม เมื่อหญิงวัยรุ่นพิจารณาแล้วว่าการตั้งครรภ์นั้นส่งผลกระทบต่อชีวิตให้ได้รับผลเสียมากกว่าผลดี หญิงวัยรุ่นจะตัดสินใจทำแท้งทันทีโดยยอมเสี่ยงอันตรายที่เกิดจากการทำแท้งโดยที่หญิงวัยรุ่นต้องเป็นผู้รับผิดชอบและยอมรับผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นต่อตนเองทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม

6.5 การศึกษาของ วรรณภา กาวิละ (2544) เรื่อง เจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการคุมกำเนิดของสตรีภายหลังยุติการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการคุมกำเนิดของสตรีภายหลังยุติการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และหาความสามารถของเจตคติและบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงในการร่วมทำนายความตั้งใจในการคุมกำเนิดของสตรีภายหลังยุติการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ซึ่งมารับบริการที่หน่วยนรีเวชกรรม แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลนครพิงค์ และโรงพยาบาลแม่และเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 60 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดเจตคติ แบบวัดมาตรฐานกลุ่มอ้างอิง และแบบวัดความตั้งใจในการคุมกำเนิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Ajzen และ Fishbein รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ .87, 1.00 และ 1.00 ตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า สตรีภายหลังยุติการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มีคะแนนเจตคติต่อการคุมกำเนิดในระดับสูง ($\overline{X}$ = 59.38, SD = 14.12) คะแนนบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงในการคุมกำเนิดในระดับสูง ($\overline{X}$ = 23.88, SD = 5.54) และคะแนนความตั้งใจในการคุมกำเนิดในระดับสูง ($\overline{X}$ = 2.60, SD = 0.64)

6.6 การศึกษาของ Osofsky, Osofsky & Rajan ได้ศึกษาความรู้สึกและสภาพจิตใจของหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและมีประสบการณ์ทำแท้งในช่วงระยะเวลาต่างๆ จากผลการศึกษาติดตามภาวะจิตใจในหญิงที่ผ่านการทำแท้งพบว่าภายหลังทำแท้งได้ 1 เดือน มีจำนวนร้อยละ 2 รู้สึกไม่พอใจกับการตัดสินใจของตนเองและร้อยละ 4 รู้สึกมีความไม่สบายใจอย่างมาก และภายหลังการทำแท้งได้ 6 เดือน มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5 รู้สึกไม่พอใจกับการตัดสินใจของตนเอง และมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5 รู้สึกมีความไม่สบายใจอย่างมาก (Osofsky, Osofsky & Rajan, 1973 อ้างใน Stephany,1985)

6.7 การศึกษาของ Neugbauer (1992) การวินิจฉัยอาการซึมเศร้าในช่วงอาทิตย์แรกภายหลังจากการตั้งครรภ์ล้มเหลว โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์หญิง 232 คน ในช่วง 4 อาทิตย์หลังตั้งครรภ์ล้มเหลว หญิงที่ตั้งครรภ์ปกติ 283 คนและหญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์ 318 คน โดยใช้ Center for Epidemiological Study Depressive (CES-D) วัดค่าความซึมเศร้า ผลการศึกษาหญิงที่ตั้งครรภ์ล้มเหลว มีค่าสเกล CES-D สูงสุด สูงกว่าหญิงตั้งครรภ์ 3.4 เท่า และมากกว่าหญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์

4.3 เท่า ในกลุ่มหญิงที่ตั้งครรภ์ล้มเหลวและไม่เคยมีบุตรมาก่อนมีค่า CES-D สูงสุด สูงกว่ากลุ่มหญิงที่กำลังตั้งครรภ์ 5.7 เท่า และมากกว่าหญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์ 11 เท่า หญิงที่ตั้งครรภ์ล้มเหลวมีอาการซึมเศร้าเท่าๆกัน โดยมีค่าลดลงตามระยะเวลาตั้งครรภ์ อาการซึมเศร้าเพิ่มขึ้นเนื่องจากการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา สรุปผลกระทบที่มีต่อความซึมเศร้าคือ จำนวนบุตร ระยะเวลาการตั้งครรภ์และทัศนคติต่อการตั้งครรภ์

6.8 จากการรายงานการศึกษาในผู้หญิงอเมริกาที่มีประสบการณ์การทำแท้งจำนวน 12 คน พบว่าองค์ประกอบเรื่องเวลาเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงรู้สึกว่าต้องรีบตัดสินใจเพราะการไม่ยอมรับของสังคม ความรู้สึกสับสนภายในตนเองและการขาดหน่วยงานบริการให้คำปรึกษาแนะนำก่อนการทำแท้ง อาจทำให้ผู้หญิงบางคนตัดสินใจไม่รอบคอบเพียงพอ ผู้หญิงบางคนอาจตัดสินใจได้รวดเร็วและมั่นคง ขณะที่บางคนอาจต้องการทำแท้งทั้งๆที่ยังไม่มั่นใจเต็มที่ว่าต้องการบุตรหรือไม่ต้องการ ดังนั้นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้งจึงแบ่งออกได้ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในด้านบวกนั้น โดยทั่วไปจะมีลักษณะที่ผู้หญิงรู้สึกคลายความกดดันและความทุกข์ทรมานลง มีอิสระโล่งใจคล้ายปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไขแล้วบางรายคิดว่าตนเองทำถูกต้องเพราะเป็นสิทธิส่วนตัว ไม่รู้สึกตำหนิตนเองไม่มีความรู้สึกเสียดายหรือเจ็บปวดพร้อมกับรู้สึกว่าจิตใจสงบขึ้น ในระยะยาวอาจทำให้ผู้หญิงบางคนมีความเชื่อมั่นและมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆได้ดีขึ้น อีกทั้งมีวุฒิภาวะและเข้าใจโลกมากยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่แล้วผู้หญิงที่ผ่านประสบการณ์การทำแท้งมักมีความรู้สึกในด้านลบมากกว่าและมักจะสัญญากับตนเองว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก พร้อมมีความระมัดระวังไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำอีก (กนิษย์, ไม่ทราบนามสกุล, 2533)

ดังนั้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายค่อนข้างหลากหลาย เช่น กระบวนการตัดสินใจเลือกที่จะตั้งครรภ์ต่อ หรือเลือกการทำแท้ง ผลกระทบภายหลังการทำแท้ง ในช่วงระยะแรก อีกทั้งภายหลังการทำแท้งได้ส่งผลทั้งทางด้านลบและด้านบวกต่อทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจที่จะศึกษาทำความเข้าใจประสบการณ์ชีวิตจริงๆจากมุมมองของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังทำแท้งแบบผิดกฎหมาย จากงานวิจัยของสุชาดา รัชชุกูล (2541)ได้ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปว่า ควรจะมีการศึกษาสภาพจิตใจของผู้ที่ทำแท้งแบบผิดกฎหมายในระยะยาว ภายหลังการทำแท้งเพื่อศึกษาพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางอารมณ์และความรู้สึกและผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งในระยะยาว จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่าภายหลังการทำแท้งหญิงวัยรุ่นมีประสบการณ์ชีวิตอย่างไร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยคุณภาพแบบปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) เพื่อมุ่งทำความเข้าใจประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายจากมุมมองของวัยรุ่นเอง การวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยในด้านการดำเนินชีวิต ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ความเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวที่ วัยรุ่นแต่ละบุคคลมีต่อประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมตัว
2. การศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. ขั้นสรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

1. ขั้นเตรียมตัว ศึกษา รวบรวมเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1.1 การเตรียมความพร้อมในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัยรุ่น แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการแท้งและการทำแท้งเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา คือ วัยรุ่นที่มีประสบการณ์ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องทบทวนเอกสาร หนังสือ เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยและบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 การเตรียมความพร้อมในเรื่องระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ลงทะเบียนเรียนวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ และได้ฝึกทำวิจัยเชิงคุณภาพในการเรียนวิชานี้ รวมถึงผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือและบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยแนวปรากฏการณ์นิยม และการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำวิจัยครั้งนี้

1.3 การเตรียมความพร้อมในเรื่องจริยธรรมในการวิจัย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย จัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางและอ่อนไหว (Respects for Vulnerable Persons) ซึ่งผู้วิจัยต้องเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นคน กลุ่มตัวอย่างต้องได้รับการปกป้องจากการถูกใช้ในทางที่ผิด นำไปหาผลประโยชน์และการแบ่งชนชั้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือและบทความต่างๆที่เกี่ยวกับจริยธรรมในการวิจัยมนุษย์เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการให้ข้อมูลเรื่องจริยธรรมในการวิจัยต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูล อีกทั้งงานวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างและการเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการจริยธรรมของโรงพยาบาล

2. การศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม การเก็บข้อมูลตามแนวคิดเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาในขั้นที่ 1 โดยเน้นเรื่องประสบการณ์ชีวิตที่บุคคลมีต่อเหตุการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

การเลือกแหล่งข้อมูล

1. พื้นที่ในการศึกษา (Site) ผู้วิจัยพิจารณาจากเกณฑ์ความเป็นไปได้และความเหมาะสมที่จะได้ข้อมูลหลากหลายจากผู้สัมภาษณ์ที่มีบริบทแวดล้อมต่างกัน ครอบคลุมประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเลือกแหล่งศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selective) เฉพาะที่อยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล เนื่องจากมีวัยรุ่นเข้ามาศึกษาเล่าเรียน ทำงานจำนวนมาก อีกทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาและปฏิบัติงานอยู่ในแหล่งที่ทำการศึกษาวิจัย และสามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยการนำของผู้นำเข้าสู่แหล่งข้อมูล (gate keeper) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลของรัฐแห่งหนึ่ง มีบทบาทในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทางเลือกของหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาในการที่จะตั้งครรภ์ต่อหรือยุติการตั้งครรภ์ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถานที่ในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย แต่ไม่รวมถึงการให้บริการเรื่องการทำแท้ง อีกทั้งมีการติดตามผลในระยะยาวทั้งในเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพจิต ปัญหาและความต้องการต่างๆ ภายหลังการคลอดบุตรหรือการทำแท้ง

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ สตรีวัยรุ่นตอนปลายที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและได้ทำแท้งแบบผิดกฎหมายในช่วงวัยรุ่นตอนปลายในช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปี เป็นผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาในเรื่อง สุขภาพทางกาย สุขภาพจิต เรื่องการปฏิบัติตนทางเลือกขณะตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาหรือภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายกับผู้นำเข้าสู่แหล่งข้อมูล (gate keeper) ไม่มีความบกพร่องทางการสื่อสาร เต็มใจเข้าร่วมการวิจัยและพร้อมพูดถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

3. ผู้ให้ข้อมูลประกอบ คือ บุคคลที่มีส่วนรับรู้ในการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายของผู้ให้ข้อมูลหลัก เช่น มารดา เพื่อน ญาติ คนใกล้ชิด เป็นต้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักจะเป็นผู้แนะนำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบในกรณีที่ประสบการณ์การทำแท้งนี้มีผู้รับรู้ รวมถึงผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลประกอบเต็มใจที่จะเปิดเผยข้อมูล โดยข้อมูลส่วนนี้จึงนำมาใช้ในการประกอบการวิเคราะห์เพิ่มเติม

การวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 13 คน โดยผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายมีข้อมูลหลักทั่วไป แสดงรายละเอียด ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของหญิงวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID / ข้อมูล	ID.01	ID.02	ID.03	ID.04	ID.05	ID.06
อายุขณะทำแท้ง	21	18	21	19	22	20
อายุปัจจุบัน	25	23	24	23	25	21
สถานภาพสมรส	โสด	คู่อยู่ด้วยกัน	โสด	คู่อยู่ด้วยกัน	โสด	โสด
ระดับการศึกษา	ป.ตรี	กำลังศึกษาป.โท	กำลังศึกษา ป.ตรี	กำลังศึกษา ป.ตรี	มัธยมศึกษาปีที่ 3	กำลังศึกษา ปวส.
อาชีพ	พนักงานโรงงาน	กำลังศึกษาป.โท	กำลังศึกษา ป.ตรี	กำลังศึกษา ป.ตรี	พนักงานโรงงาน	เสริฟอาหาร
รายได้ บาท/เดือน	10,000	ไม่มีรายได้	ไม่มีรายได้	ไม่มีรายได้	18,000	4,000
ภูมิลำเนา	ลำปาง	สุพรรณบุรี	นครศรีธรรมราช	สมุทรปราการ	ชลบุรี	นครราชสีมา
ที่พักอาศัยปัจจุบัน	สมุทรปราการ	กทม.	กทม.	สมุทรปราการ	สมุทรปราการ	กทม.
สัมพันธภาพภายในครอบครัว	บิดา มารดาแยกทาง	บิดา มารดาแยกทาง	บิดา มารดาแยกทาง	บิดาต้องโทษอยู่ในเรือนจำ	บิดามีภรรยาน้อย	อยู่ด้วยกัน
สถานที่ทำแท้ง	โรงพยาบาล	คลินิก/บ้าน	บ้าน	คลินิก/บ้าน	โรงพยาบาล	คลินิก
วิธีการทำแท้ง	แบบใช้ยาสลบ และใช้เครื่องดูดออก	1. แบบขูดมดลูก 2. แบบใช้ยาเหน็บ	รับประทานยาทัมใจผสมเหล้า และใช้ยาเหน็บ	นำยาจากคลินิกมาเหน็บที่บ้าน	เหน็บยาที่บ้านและโรงพยาบาลนัดไปทำแท้ง	แบบขูดมดลูก

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของหญิงวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ทำแท้งแบบผิดกฎหมาย (ต่อ)

ID / ข้อมูล	ID.07	ID.08	ID.09	ID.10	ID.11	ID.12	ID 13
อายุขณะทำแท้ง	23	20	22	19	23	19	21
อายุปัจจุบัน	25	23	25	24	25	25	25
สถานภาพสมรส	คู่อยู่ด้วยกัน	คู่อยู่ด้วยกัน	สมรส	สมรส	คู่อยู่ด้วยกัน	หย่า	โสด
ระดับการศึกษา	ป.โท	ปวส.	ป.6	ม.3	ป.6	ปวส.	ป.ตรี
อาชีพ	พนักงานบริษัทเอกชน	ร้านคาราโอเกะ	รับจ้างเย็บผ้า	พนักงานทำความสะอาด	พนักงานห้างสรรพสินค้า	พนักงานชั่วคราวโรงพยาบาล	พนักงานบริษัท
รายได้ บาท/เดือน	40,000	20,000	4,000-5,000	6,700	8,400	7,210	30,000
ภูมิลำเนา	กทม.	เชียงใหม่	กาฬสินธุ์	ราชบุรี	นครพนม	สมุทรปราการ	กทม.
ที่พักอาศัยปัจจุบัน	กทม.	สมุทรปราการ	กทม.	สมุทรปราการ	สมุทรปราการ	สมุทรปราการ	กทม.
สัมพันธภาพภายในครอบครัว	บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน	บิดาเสียชีวิต	บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน	บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน	บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน	บิดาเสียชีวิต	บิดา มารดาแยกทาง
สถานที่ทำแท้ง	คลินิก	คลินิก	บ้าน	คลินิก	คลินิก	คลินิก	โรงพยาบาล
วิธีการทำแท้ง	แบบรับประทานยาและเหน็บยา	แบบไม่ใช้ยาชาและขูดมดลูก	รับประทานยาขับเลือดผสมเหล้าขาว	แบบขูดมดลูก	เหน็บยาและขูดมดลูก	แบบขูดมดลูก	แบบใช้ยาชาและใช้เครื่องดูดออก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้คือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีแนวคำถามการสัมภาษณ์คร่าวๆ เป็นการสัมภาษณ์แบบใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์ (Interview Guideline) และมีการบันทึกเทประหว่างการสัมภาษณ์ แนวคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

2. การบันทึกข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลในสิ่งที่สังเกตได้ขณะทำการเก็บข้อมูล เช่น สภาพแวดล้อม การมีบุคคลเข้ามาร่วมในการสนทนา การแสดงออกทางอารมณ์ขณะให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลประกอบ เป็นต้น

3. ข้อมูลหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ผู้ให้ข้อมูลบางท่านได้นำสิ่งต่างๆที่เก็บเอาไว้มาแสดง ได้แก่ ที่ตรวจการตั้งครรภ์ ยาที่เหลือจากการรับประทานเพื่อทำแท้ง ใบเสร็จรับเงิน บัตรผู้รับบริการโรงพยาบาล เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ประสานงานขออนุญาต ทางโรงพยาบาลที่ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าถึงข้อมูล วัยรุ่นที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและตัดสินใจสิ้นสุดการตั้งครรภ์ ผู้วิจัยได้นัดหมายกับผู้แนะนำเข้าสู่แหล่งข้อมูล เพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายโดยส่วนใหญ่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พร้อมๆกับให้คำปรึกษาภายหลังการทำแท้งควบคู่กันไป สถานที่เก็บข้อมูลจะให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้กำหนด โดยผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายจะสะดวกในการให้สัมภาษณ์ในบริเวณใกล้ที่พัก หรือ ที่พักอาศัยของตนเอง ผู้วิจัยจึงเป็นผู้ที่เดินทางไปหาผู้ให้ข้อมูล พร้อมๆกับผู้แนะนำเข้าสู่แหล่งข้อมูล

การขอสัมภาษณ์ พูดคุยไม่ได้รับการตอบรับที่ดีเสมอไป ในบางรายไม่ต้องการระลึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและไม่พร้อมจะพูดคุยจะปฏิเสธการให้สัมภาษณ์และเปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์ทำให้ไม่สามารถติดต่อได้ ซึ่งมีจำนวน 8 ราย สมาชิกบางคนยังไม่สามารถทำใจยอมรับและยังรู้สึกโศกเศร้าสะเทือนใจเมื่อพูดถึงเหตุการณ์และบางคนติดภารกิจในเรื่องการงาน หรือเรียนจึงขอนัดหมายใหม่ในครั้งต่อไป มีจำนวน 4 ราย

ผู้ให้ข้อมูลบางคนยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์แม้ว่าในการพูดถึงเหตุการณ์ยังก่อให้เกิดความสะเทือนใจ แต่ผู้ให้ข้อมูลบอกว่าเป็นการระบายความรู้สึกเพราะไม่เคยได้ปรึกษาหรือเล่าเรื่องประสบการณ์ในการทำแท้งให้ผู้อื่นฟังและต้องการให้ข้อมูลนี้เพื่อเป็นอุทาหรณ์แก่วัยรุ่นที่ยังไม่เคยพลาดพลั้งเหมือนตนเอง และเป็นการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลนี้ให้แก่บุตรที่ตนเองได้ทำแท้งไป

บางครั้งผู้ให้ข้อมูลบางคนไม่ต้องการที่จะลงนามยินยอมให้ข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากกลัวว่าข้อมูลในเรื่องการทำแท้งจะมีผู้อื่นทราบจึงขอที่จะแสดงความยินยอมโดยคำพูดแทน โดยให้ผู้วิจัยได้อัดเทปและจะต้องลบทิ้งทันทีภายหลังงานวิจัยเสร็จสิ้น ผู้ให้ข้อมูลบางรายมีความระแวงเมื่อเห็นผู้วิจัยขออนุญาตอัดเทปแต่เมื่อผู้วิจัยให้ข้อมูลและแสดงเจตจำนงให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าใจ ผู้ให้ข้อมูลจึงมีความไว้วางใจและผ่อนคลายมากขึ้น

ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักบางรายจะมีสมาชิกในครอบครัว หรือเพื่อนเข้ามาร่วมสนทนา แต่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าสามารถให้ร่วมสนทนาได้เพราะสมาชิกที่เข้ามาใหม่ หรืออยู่ด้วยนั้นทราบข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้งอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงมิได้ตัดในส่วนที่มีสมาชิกอื่นเข้ามาร่วมสนทนาออกเพื่อแสดงให้เห็นบรรยากาศอันแท้จริงในระหว่างการสนทนา

เมื่อผู้วิจัยถอดเทปบทสัมภาษณ์เสร็จ ผู้วิจัยจะนำไปให้ผู้ให้ข้อมูลดูเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาว่ามีความเข้าใจที่ตรงกันรวมถึงเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่กระจ่าง โดยผู้ให้ข้อมูลให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยบางรายไม่สะดวกในการให้ข้อมูลหรืออ่านบทสัมภาษณ์แต่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยโทรศัพท์เข้าไปสอบถามเพิ่มเติมได้

เครื่องมือ

1. ผู้วิจัย เป็นผู้ทำการสังเกต จดบันทึกข้อมูล บันทึกเทป และดำเนินการสัมภาษณ์
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม
4. แนวทางในการสัมภาษณ์ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาดังนี้

4.1 เตรียมข้อคำถามทั่วๆ ไปให้ครอบคลุมในเรื่องประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วยด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก การปรับตัว และการเปลี่ยนแปลงภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยจัดหมวดหมู่ข้อคำถามเป็นหัวข้อย่อยๆ และไม่กำหนดจำนวนข้อคำถาม

คำถามเจาะลึก เพื่อเจาะเข้าสู่ประเด็นที่ละเอียดต่อไป เช่น

ที่ท่านบอกว่า ...หมายถึงอะไร ?

เพราะอะไรท่านถึงทำอย่างนั้น ?

ลองอธิบายประเด็นนี้อีกนิดได้ไหม ?

ความรู้สึกนั้น...เกิดขึ้นได้อย่างไร ?

ความรู้สึก...ที่ว่านั้นเป็นอย่างไรคะ ?

4.2 นำข้อคำถามที่ได้ไปทดลองสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 1 – 2 ราย และนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาพัฒนาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ โดยแก้ไขปรับปรุง และเพิ่มเติมเนื้อหาให้เหมาะสมและครอบคลุมกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

4.3 นำแนวทางการสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนต่อไป และกลับไปสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ครบจากผู้ให้ข้อมูลคนก่อน แนวทางการสัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา หากผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม

โดยสรุป แนวคำถามการสัมภาษณ์ ที่คาดว่าจะสามารถชักนำให้เข้าใจประสบการณ์ชีวิตมากยิ่งขึ้น โดยแนวทางการสัมภาษณ์ มีตัวอย่างคำถาม ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวและภูมิหลังทางครอบครัวเป็นอย่างไร?
2. เล่าประสบการณ์และความรู้สึกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย
3. หลังจากทำแท้ง จนถึงปัจจุบัน ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่อย่างไร (การเปลี่ยนแปลงในเรื่องวิถีชีวิต การปรับตัว การดำเนินชีวิต การคบเพื่อน การทำงาน/การเรียน การมีเพศสัมพันธ์ การเที่ยว สุขภาพกาย และสุขภาพจิตเป็นอย่างไร)
4. ปัญหาและ/หรือความต้องการภายหลังการทำแท้ง คืออะไร?
5. เมื่อมีปัญหาภายหลังการทำแท้งมีวิธีแก้ไขปัญหาและปรับตัวอย่างไร?

จริยธรรมในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยเรื่องประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นสตรีวัยรุ่น ประเด็นที่ศึกษาอาจสร้างความทุกข์และความสะเทือนใจให้แก่ผู้เข้าร่วมงานวิจัยเมื่อต้องย้อนนึกถึงประสบการณ์การณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ผู้วิจัยจะจึงต้องขออนุญาตเก็บข้อมูล จากคณะกรรมการจริยธรรมโรงพยาบาล นอกจากนี้ผู้วิจัยจะยึดถือจริยธรรมในการวิจัยอย่างเคร่งครัด ด้วยการแจ้งคำพิทักษ์สิทธิ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แจ้งรายละเอียดโดยย่อของงานวิจัยในครั้งนี้ เช่น ชื่อการวิจัย จุดประสงค์ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นต้น ก่อนการสัมภาษณ์ไม่มีการถามชื่อ นามสกุล สถานที่อยู่และที่ทำงาน รวมทั้งรายละเอียดส่วนตัวและข้อมูลเหล่านี้จะเป็นความลับไม่มีการเปิดเผยแก่ผู้ใด อีกทั้งไม่ได้ระบุว่าใครเป็นผู้ให้สัมภาษณ์

2. แจ้งสิทธิในการตอบ/ไม่ตอบ

3. แจ้งสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อหากผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการหรือมีความขัดข้องในการให้ข้อมูล

4. บอกประโยชน์และความเสี่ยงจากการวิจัย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแจ้งบอกถึงประโยชน์ของงานวิจัยที่คาดว่าจะได้รับในการช่วยเหลือวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายและมอบสิ่งของตอบแทนในการเข้าร่วมการวิจัย ทั้งยังแจ้งให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบถึงความเสี่ยงที่การสัมภาษณ์ดังกล่าวอาจทำให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยย้อนระลึกถึงเหตุการณ์และก่อให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจ

5. มีการเก็บข้อมูลการยินยอมในการให้สัมภาษณ์หรือเข้าร่วมการวิจัยโดยการบันทึกเสียงแสดงเจตจำนงในการเข้าร่วมการวิจัยของผู้เข้าร่วมการวิจัยก่อนการให้สัมภาษณ์ทุกครั้ง

6. ไม่มีการกระทำที่บังคับขืนใจ หรือชักจูงหว่านล้อม ในการเข้าร่วมการวิจัย และหากสังเกตพบว่าผู้เข้าร่วมวิจัยได้รับความสะเทือนใจผู้วิจัยจะไม่รุกเร้าให้ตอบคำถาม ผู้วิจัยได้เปลี่ยนไปพูดคุยประเด็นอื่นและหาโอกาสย้อนกลับมาประเด็นที่ค้างอยู่อีกครั้ง หรือหากพบว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความสะเทือนใจอย่างรุนแรง เช่น กำลังมีความคิดฆ่าตัวตาย หรือเศร้าโศกอย่างหนัก ผู้วิจัยจะยุติการสัมภาษณ์และติดต่อประสานงานกับทางโรงพยาบาลเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป แต่จากงานวิจัยครั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถข้ามผ่านช่วงภาวะวิกฤติและสามารถปรับตัวจนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้

ระยะเวลาในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลภาคสนามตั้งแต่ 1 มิถุนายน- 30 ธันวาคม 2552 รวมระยะเวลาประมาณ 7 เดือน รวมระยะเวลาเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนามทั้งสิ้น 32 ครั้ง

ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละรายไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ เนื้อหา และความสามารถในการพูดถึงประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย แต่จะอยู่ในช่วง 1-3 ชั่วโมง ในบางรายที่ผู้วิจัยพิจารณาว่าเนื้อหาที่ได้ยังไม่ยังไม่กระจ่างหรือไม่ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการผู้วิจัยจะขอนัดสัมภาษณ์เพิ่มเติม ในครั้งต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (trustworthiness) ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตและบันทึกภาคสนาม ประเด็นที่ตรวจสอบ ได้แก่

3.1.1 ตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูลและบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Cross Check) เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ผู้วิจัยนำบทวิเคราะห์การสัมภาษณ์ไปให้ผู้ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบว่าเข้าใจตรงกันหรือไม่ รวมถึงการสอบถามซ้ำในประเด็นเดียวกันหลายๆครั้ง และการใช้ทักษะการสรุปความและกระจ่างความ เพื่อยืนยันความเข้าใจของผู้วิจัยว่าตรงกับผู้ให้ข้อมูลหรือไม่

3.1.2 ตรวจสอบปริมาณ ว่าข้อมูลที่ได้มาจากทุกแหล่งครอบคลุมประเด็น และเพียงพอจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไปหรือไม่ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้ว่าไม่มีประเด็นใหม่เกิดขึ้นภายหลังการซักถามซ้ำๆอีกทั้งข้อมูลที่ได้ครอบคลุมจุดประสงค์การวิจัย

3.1.3 นำผลการวิเคราะห์ไปตรวจสอบความน่าเชื่อถือโดยใช้วิธีให้ผู้ที่มีความรู้ในด้านจิตวิทยา และผู้ที่มีความมีความรู้ทางด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพมาอ่านแล้วให้ความคิดเห็น

3.1.4 ตรวจสอบวิธีการเก็บข้อมูล เป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง หลายวิธี (Triangulation) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลประกอบ การสังเกต และการบันทึกภาคสนาม

3.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยถอดเทปและอัดสำเนาไว้เพื่อทำการวิเคราะห์ โดยใช้ทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาและบริบท (content & context analysis) พิจารณาคำต่อคำ (verbatim) และนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ด้วยการนำบทสัมภาษณ์ที่เป็นตัวอักษรมาเปรียบเทียบกับบทสัมภาษณ์ที่บันทึกเสียงไว้ว่ามีความตรงกันหรือไม่ พร้อมกับการฟังเทปบันทึกบทสัมภาษณ์ นำมาทบทวนบรรทัดต่อบรรทัด จากนั้นจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้มาเชื่อมโยงเนื้อหากับแนวคิดเบื้องต้นก่อนสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยขึ้นมา(inductive) เป็นประเด็นต่างๆ

3.3 ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะอ่านบทสัมภาษณ์หลายๆครั้ง เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาอย่างเป็นองค์รวม และพยายามวิเคราะห์ข้อมูลอย่างปราศจากอคติ แล้วถอดรหัสข้อความ (coding) และกำหนดประเด็นหลัก (theme) ที่ได้จากการถอดเทปบทสัมภาษณ์

3.4 จัดหมวดหมู่ (categories) ของรหัสข้อที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน จัดเข้าเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะของประเด็นหลักที่กำหนดไว้

3.5 หาข้อสรุป โดยนำข้อมูลที่ได้จัดเป็นหมวดหมู่แล้วมาวิเคราะห์ดูลักษณะรูปแบบความสัมพันธ์ของประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในข้อมูล หาข้อมูลสนับสนุนมาช่วยในการวิเคราะห์ประเด็นเหล่านั้น เชื่อมโยงประเด็นต่างๆ อย่างมีเหตุและผล และสร้างข้อสรุปที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงขึ้นมา

3.6 ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบความรู้เดิมที่มีอยู่กับประเด็นและโครงร่างทางความคิดหลักที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยให้ความสำคัญกับการอธิบายข้อมูลซึ่งรายงานความหมายของ

ประสบการณ์อย่างละเอียด จากนั้นจึงสรุปประเด็นหลักทั้งหมดเพื่อให้เห็นภาพเชิงลึกของประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษา

3.7 เก็บข้อมูลเพิ่มเติม หรือปรับปรุงการวิเคราะห์ข้อมูลใหม่ถ้าหากว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่พบว่าข้อสรุปหรือการตีความของผู้วิจัยยังไม่ถูกต้อง หรือยังรู้สึกว่าข้อมูลยังไม่ครอบคลุมประเด็นของคำถามในงานวิจัย โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 3 ราย

4. ขั้นสรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

นำประเด็นทั้งหมดที่วิเคราะห์ได้ รวมกับข้อมูลภาคสนามที่สรุปไว้มาเขียนสรุปในเชิงพรรณนาโดยใช้นามสมมติแทนชื่อผู้ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยว แล้วจึงอภิปรายผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษา โดยเชื่อมโยงเปรียบเทียบกับแนวคิดเบื้องต้นและงานวิจัยที่ได้ศึกษาแล้วนั้น พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสบการณ์ชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายที่ยินดีเข้าร่วมงานวิจัยทั้งหมดจำนวน 13 ราย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยดำเนินตามขั้นตอนโดยย่อ คือ วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูล และแยกหมวดหมู่ของข้อมูล โดยเริ่มจากการให้ดัชนีข้อมูลเชิงคุณภาพแล้วจัดกลุ่มดัชนีสร้างเป็นประเด็นย่อยขึ้นมาเป็นประเด็นหลักและนำประเด็นที่ได้จากการตีความไปตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้แน่ใจว่าผู้วิจัยไม่ได้ตีความผิดไปจากความเป็นจริงที่ปรากฏในข้อมูลแล้วนำข้อมูลไปให้ผู้เชี่ยวชาญในระเบียบการวิจัยคุณภาพเป็นผู้ตรวจสอบและสร้างข้อสรุป ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการแบ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงภาพรวมประสบการณ์ชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

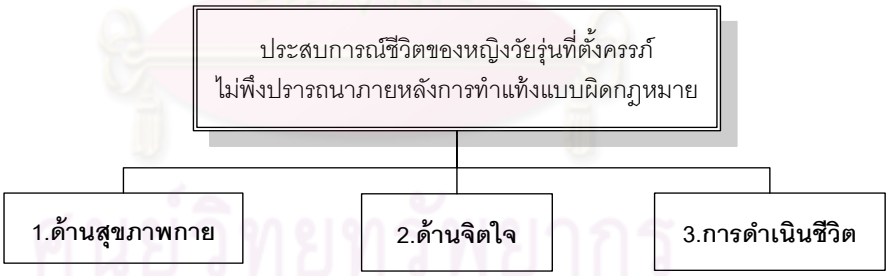

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. **ด้านสุขภาพกาย** การทำแท้งโดยเฉพาะการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เป็นเรื่องที่เสี่ยงอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ ยิ่งหากเป็นการทำแท้งที่เกิดจากผู้ที่ขาดความรู้ ความชำนาญ การทำแท้งนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อร่างกาย โดยเฉพาะในระบบสืบพันธุ์ อาทิเช่น การตกเลือด การติดเชื้อ เป็นต้น จากการศึกษาครั้งนี้ หญิงวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงและประสบปัญหาในเรื่องสุขภาพกาย ดังแสดงในแผนภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 แผนภาพแสดงประสบการณ์ด้านสุขภาพกายของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

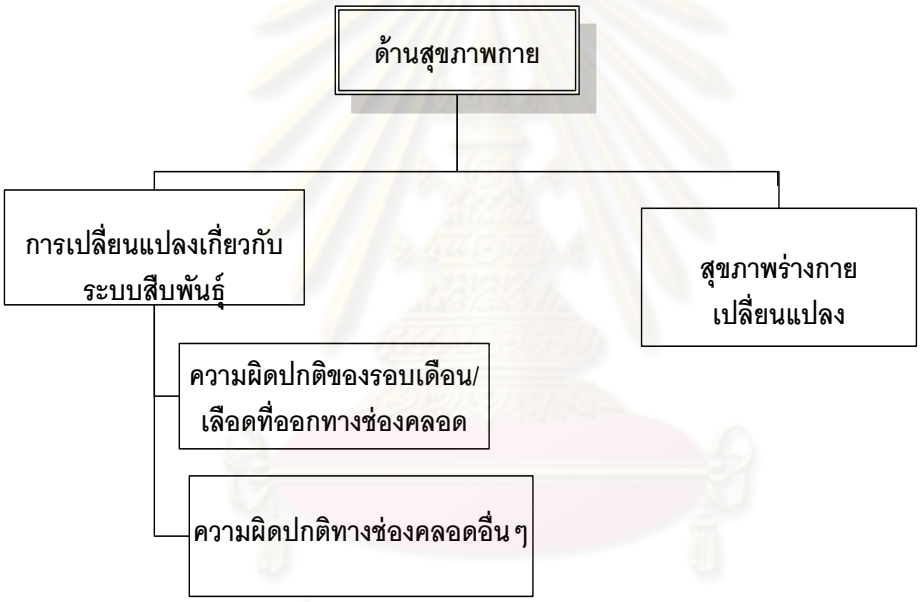

1.1 **การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์** จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า หญิงวัยรุ่นรับรู้ว่าตนเองมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ ซึ่งได้แก่

1.1.1 **ความผิดปกติของรอบเดือนและเลือดที่ออกทางช่องคลอด** การทำแท้งแบบผิดกฎหมายในระยะ 2-3 วันแรก หญิงวัยรุ่นจะรับรู้ว่าตนเองมีความผิดปกติของรอบเดือนและเลือดที่ออกทางช่องคลอด ได้แก่ มีอาการปวดท้องอย่างรุนแรง มีเลือดออกทางช่องคลอดเป็นปริมาณมาก บางรายเลือดออกมากจนเป็นไข้ ส่งผลให้หญิงวัยรุ่นมีความรู้สึกวิตกกังวล กลัวการตกเลือด ดังคำกล่าวที่ว่า

"มีช่วงแรกที่เมนส์มาเยอะมากปวดท้องมาก เริ่มเป็นมากวันที่ไปทำแท้งมา น้องนอนบิดเลยอยู่บนเตียง แล้วเลือดออกแบบเยอะมากน้องก็กลัวตกเลือด เลยไปหาหมอ เอ...โทรไปถามที่นั่นก่อน ที่ไปทำแท้งมานะ ว่ามันผิดปกติหรือเปล่า เขาก็บอกว่าเป็นเรื่องปกติ น้องเลยยอมนอนบิดอย่างนั้น ครึ่งวันแบบไม่ไหวแล้วเลยไปให้หมอที่คลินิกฉีดยาแก้ปวดท้องให้ แล้วกลับมานอนบิดต่อ เกือบตายนะ ช่วงตีสองล่ะมั้ง ก้อนเลือดเท่าฝ่ามือมันหลุดออกมาจากช่องคลอด หายปวดเป็นปลิดทิ้ง" (ID.01, 552-555)

"เลือดเหมือนประจำเดือนแต่เยอะมาก แล้วหลังจากนั้นแล้ว ก็จะมีไข้สูงเพราะเสียเลือดมาก เยอะจริงๆ จนกลัวที่ว่าจะตกเลือดหรือเปล่า" (ID.07, 44-45)

"ตอนนั้นนะ กลัวมากๆ กลัวที่สุดในชีวิต ตกเลือดนะ เลือดขนาดนี้เลือดแผ่นใหญ่ๆ นี่หลุดออกมาจากช่องคลอด ไม่รู้จริงๆนะว่าจะเป็นอย่างนี้ ก้อนที่โผล่ออกมาจากช่องคลอดเรา มันโผล่มาขนาดนี้ (ผู้ให้ข้อมูลใช้มือแสดงขนาดให้ดู) ไหลลงชักโครกไป เรานะก็เก็บมันขึ้นมาอีก เอาไปให้เพื่อนๆ แถวๆบ้านดู" (ID.09, 50-54)

ถึงแม้ว่าปัญหาในเรื่องเลือดออกจากช่องคลอดปริมาณมากจะเกิดในหญิงวัยรุ่น แต่หญิงวัยรุ่นไม่ต้องการที่จะไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษาโดยหญิงวัยรุ่นจะรอให้อาการดังกล่าวหายเอง ดังคำกล่าวที่ว่า

"กลับมาก็เลือดออกๆเหมือนมีประจำเดือนไม่เป็นอะไร เห็นหนูซีดๆเซียวๆ ดูอ่อนแออย่างนี้ แต่หนูแข็งแรงนะคะ แต่เพื่อนคนหนึ่งที่เคยไปทำมา กลับมาแล้ว มีตกเลือด แบบเลือดไหลออกมาเป็นลิ่มๆเลย เยอะมาก เค้าไม่ยอมไปหาหมอนะ ใส่ผ้าอนามัยอย่างนั้นเป็นเดือน เดินเป็นซอมบี้เลย...รอจนหายเองนั่นล่ะ" (ID.08, 101-105)

"ช่วงแรกๆมีเลือดออกเรื่องเลือด ก่อนหน้าไม่ได้เป็นเลยนะ มีเลือดออกตอนแรกๆ แรกๆออกเยอะมากเลย เป็นไข้ด้วย เสียเลือดเยอะมากเลยล่ะ หลังๆก็มีบ้างที่เป็นประจำเดือนนานๆ แต่ไม่ได้ทำอะไรนะ ปล่อยให้มันหายไปเอง" (ID.10, 238-240)

สาเหตุที่หญิงวัยรุ่นไม่ต้องการพบแพทย์ คือ ไม่รู้จะบอกแพทย์ว่าอย่างไร กลัวผู้อื่นรู้เรื่องการทำแท้ง กลัวตำรวจตามมาจับ ยกเว้นในบางรายเกิดการตกเลือดมากจึงมีความจำเป็นต้องไปโรงพยาบาล ดังคำกล่าวที่ว่า

> "ปวดท้องมากๆ เลือดออกเยอะมากๆด้วย กลัวมาก กลัวว่าเราจะเป็นอะไรไหม แต่ไม่จำเป็นก็ไม่อยากไปหาหมอ เราจะบอกหมออย่างไร ตอนนั้นคิดอย่างนั้นมันไม่ไหวจริงๆ กังวลแต่คงไม่ไปหาหมอเด็ดขาด รู้สึกแย่มากๆหากใครเค้ารู้ว่าเราไปทำแท้งมา ขนาดนอนอยู่ที่ห้องเฉยๆยังกลัวตำรวจตามมาจับ เราก็มีหน้ามีตาในสังคม" (ID.13, 89-92)

ส่วนในระยะยาว หญิงวัยรุ่นจะมีปัญหาในเรื่องประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ ประจำเดือนมาไม่ปกติ ซึ่งก่อให้เกิดความวิตกกังวลในหญิงวัยรุ่น จนบางรายไปปรึกษาแพทย์หรือไปรับการรักษา แต่จะไม่ให้ข้อมูลกับแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ว่าเกิดจากการทำแท้ง ดังคำกล่าวที่ว่า

> "มีเรื่องเมนส์มาไม่สม่ำเสมอที่บอกไปแล้วปวดท้องทุกเดือน ก็ไปหาหมอตลอดที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ไม่บอกนะ แต่หลังๆนี่ขาดนัดไปแล้ว หมอให้ยามากินมันก็ดีขึ้นนะ เมนส์ลดลงมาก น้องก็ไม่ชินอีก เพราะเคยแต่เมนส์มาเยอะ เลยไม่กิน" (ID 01, 559-562)
>
> "หลังทำใหม่ๆล่ะ แต่ทุกวันนี้ ถ้าไม่นอนกับใคร แล้วไม่ได้กินยา เหมือนเลือดมันมาไม่ปกติ ไม่กินยาประจำเดือนจะไม่มาเลยนะ ไม่มาเลย" (ID.12, 150-151)
>
> "มีปัญหาเรื่องเมนส์มาไม่ปกติ กระปริบกระปรอย เคยตรวจที่โรงพยาบาล หมอบอกว่ามีก้อนซีสต์ ปวดท้องยิ่งตอนมีประจำเดือนนะ ไม่ปวดมากแต่ไม่น้อย ตัดสินใจไปหาหมอตรวจที่โรงพยาบาลนี่ล่ะ หมอบอกเป็นซีสต์ เขาบอกให้กินยาคุม ลองทนกินสามเดือน เกือบทนไม่ได้ พอไปโรงพยาบาล ...ก็ปรึกษาหมอ ปรึกษาทั่วๆไปเค้าบอกว่าถ้าก้อนไม่ใหญ่มาก วิธีการรักษากินยาเดี๋ยวก็ฝ่อเอง ช่วงกินยาเวียนหัวทุกวัน พอไปซาวด์ซ้ำก็ไม่เจอแล้ว เป็นหลังทำแท้งประมาณ 1 ปี" (ID.02, 341-347)

ปัญหาในเรื่องรอบเดือนผิดปกติและเลือดออกจากช่องคลอดจึงเป็นปัญหา ที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้ง โดยจะส่งผลมากน้อยแตกต่างกันในหญิงวัยรุ่นแต่ละบุคคล

1.1.2 **ความผิดปกติทางช่องคลอดอื่น ๆ** หญิงวัยรุ่นที่ทำแท้งด้วยตนเองหรือคลินิกเถื่อน บางรายกล่าวว่า ตนเองมีความผิดปกติทางช่องคลอดอื่นๆ กล่าวคือ หญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าตนเองเกิดการติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์ มีตกขาวผิดปกติ เนื่องจากคิดว่าวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการทำแท้งไม่สะอาด อีกทั้งหญิงวัยรุ่นยังขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องระบบสืบพันธุ์ การป้องกันและการดูแลรักษาการติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์อีกด้วย ดังคำกล่าวที่ว่า

> “เคยเขียวนิดนึง ไม่ถึงขนาดเป็นหนอง เหลืองมากกว่า แต่ เออ มี มี มี แบบซ้ำ เลือดซ้ำหนองเคยเห็นไหม คันด้วย คันมาก แต่ตอนนี้เหมือนหมั่นทำความสะอาด แต่คัน คันมากๆ” (ID. 04, 297-299)
>
> “คือ ก่อนหน้าที่จะไปที่คลินิก เราพยายามทำเองไง เอามือทุบท้อง เอายาอะไรๆ สอด เฮ้อ...มันก็ไม่ออก หลังจากทำ มันก็ตกขาว คัน ก็ซื้อยากินเอง สอดเอง จนมันไม่ไหวนั่นแหละจึงไปหาหมอที่โรงพยาบาล เดี๋ยวตกขาว ก็ขาว เดี๋ยวก็เขียว แต่มันไม่มากนะ หมอบอกว่าเรากังวลไปเองหรือเปล่า เพราะเราบอกหมอว่าเราไม่เคยมีเพศสัมพันธ์มั่วซั่วไง อายเขา” (ID.13, 469-473)

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า หญิงวัยรุ่นที่รู้สึกว่าตนเองมีความผิดปกติเกี่ยวกับสารคัดหลั่งทางช่องคลอดภายหลังการทำแท้ง บางรายจะรู้สึกอายที่จะไปพบแพทย์เพื่อรับการวินิจฉัยโรคและรับการรักษาที่ถูกต้อง อาจส่งผลผลกระทบต่อระบบสืบพันธุ์ของหญิงวัยรุ่นในอนาคต

1.2 **สุขภาพร่างกายเปลี่ยนแปลง** จากการศึกษาพบว่าวัยรุ่น ที่มีประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายพบปัญหาสุขภาพนอกเหนือจากระบบสืบพันธุ์ ซึ่งได้แก่ รู้สึกร้อนง่ายหรือหนาวง่าย เช่น เวลาอาบน้ำ เวลาฝนตก หรือเมื่ออยู่ในที่อากาศเย็น หญิงวัยรุ่นกล่าวว่า จะเป็นอาการหนาว “แบบสะท้าน” หรือหนาว “แบบเข้าขั้วหัวใจ” ดังคำกล่าวที่ว่า

> “สุขภาพร่างกายเปลี่ยน คนที่ทำแท้งมา ร้อนก็ร้อนมากๆ แต่หนาว หนาวมากๆ มากแบบทำอะไรไม่ได้ เคยอาบน้ำ เราจะอาบต่อไม่ได้แบบโดนน้ำนิดนึง มันก็ไม่ได้ เหนื่อยเข้าไปในขั้วหัวใจอาบต่อไม่ได้เลยอาบอีก ช็อคแน่ๆต้องรีบขึ้นมา ห่มผ้าเลยเลย อาจอะไรล่ะ เรียกว่าอะไร เหมือนร่างกายเรา ไม่สมบูรณ์ ไม่ได้อยู่ไฟ” (ID.04, 278-281)

"ขี้หนาว เมื่อก่อนก็ขี้หนาวอยู่แล้วแต่เดี๋ยวนี้ถึงขั้นแบบอาบน้ำไม่ได้เลย บางทีถ้าหนาวมากๆ มันเหมือนจะช๊อค สั่นๆๆๆอยู่ในห้องน้ำ เคยครั้งหนึ่งถูสบู่ไปแล้วอาบต่อไม่ได้ เกือบตายนะ" (ID.05, 294-296)

นอกจากนี้ภายหลังการทำแท้งหญิงวัยรุ่นรู้สึกสุขภาพร่างกายของตนเองเปลี่ยนแปลงไป ในระยะแรกจะพบในเรื่องเหน็ดเหนื่อย อ่อนเพลีย จากการสูญเสียเลือด วิธีการ กระบวนการการทำแท้งและความเครียดที่เพิ่มสูงขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า

"เรากลับมาเราก็เสียใจนะ เหนื่อยด้วย เพลีย เครียดด้วย ต้องมีคนพยุงนะแม่แฟนเป็นคนพยุงกลับมา กลับมาก็เลือดออกเยอะมากเยอะตั้งแต่อยู่ที่โรงพยาบาลแล้ว" (ID10, 88-89)

อนึ่งผลจากการทำแท้งได้ส่งผลในเรื่องสุขภาพกายด้านต่างๆของหญิงวัยรุ่นอีกหลากหลายด้าน ได้แก่ น้ำหนักเพิ่มขึ้น หน้ามืด เหนื่อยง่าย ปวดศีรษะ เวียนศีรษะง่าย ดังคำกล่าวต่อไปนี้

"เรื่องร่างกายเหมือนว่าจะอ้วนขึ้นนะ อาจเพราะช่วงท้องเราทานอาหารมากขึ้นมันทำให้ติดมาถึงตรงนี้ แต่ช่วงนี้ดีขึ้นมากแล้วลดลงมาหน่อย" (ID.07, 109-120)

"แต่หลังทำแล้วทำให้เราหน้ามืดปวดหัวเหนื่อยเร็ว บางทีทำอะไรก็เหนื่อยเรี่ยวแรงไม่เหมือนอย่างเก่า อะไรก็หอบ เหมือนพูดกับพี่ บางทีเราก็หอบ บางทีเราก็ไม่รู้จุดประสงค์นะ" (ID.09, 130-132)

"ใช่ อย่างตอนใช้สายตานี่ เวลาจ้องจะปวดหัว ความดันต่ำ โดนแดดนี่มันก็จะวืบตลอดเหมือนหลังทำ เราทำมาสองรอบเสียเลือดมาก มันเลยเป็นเลือดน้อย มันเลยเวียนหัวปวดหัวง่าย" (ID.12, 253-255)

หญิงวัยรุ่นภายหลังการทำแท้งจะรู้สึกว่าการทำแท้งส่งผลกระทบต่อร่างกายส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

2. **ด้านจิตใจ** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ดังแสดงในแผนภาพที่ 3 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 แผนภาพแสดงประสบการณ์ด้านจิตใจของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

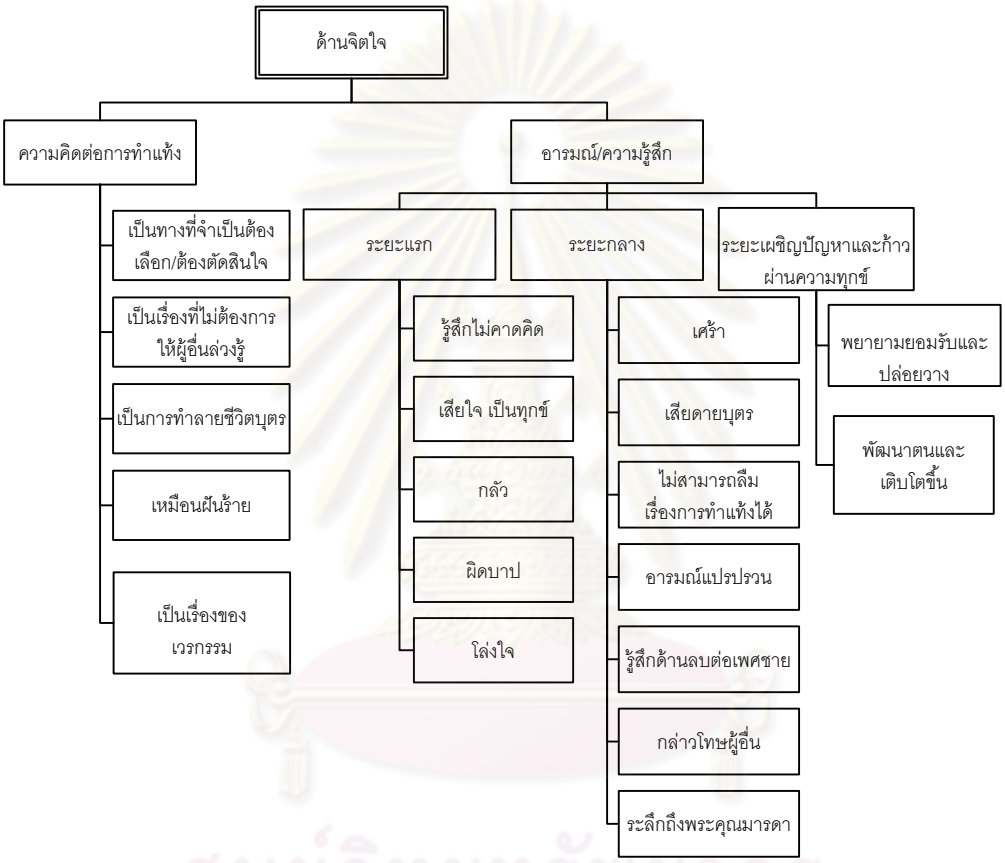

2.1 **ความคิดต่อการทำแท้ง** การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นเรื่องที่หญิงวัยรุ่นต่างไม่คาดคิด ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของหญิงวัยรุ่น โดยหญิงวัยรุ่นมีความคิดต่อการทำแท้ง ดังนี้

2.1.1 **เป็นทางที่จำเป็นต้องเลือก/ต้องตัดสินใจ** เมื่อหญิงวัยรุ่นทราบว่าตั้งครรภ์จะใช้เวลาประเมินสถานการณ์ ปัจจัยต่างๆระยะหนึ่ง ถ้าทราบว่ามีผลเสียมากกว่าผลดี เช่น มีผลต่อการศึกษา มีปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจ ทำให้ตนเอง บิดา มารดาต้องอับอาย เป็นต้น หญิงวัยรุ่น

จึงคิดว่าการทำแท้งเป็นหนทางเดียวที่ตนเองจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกเพื่อให้การทำแท้งเป็นทางออกของปัญหาและความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า

> "การทำแท้งครั้งนี้ ที่ตัดสินใจทำเพราะก็ไม่คิดจะมีอนาคตกับคนนี้อยู่แล้ว ไม่คิดจะอยู่กับเขา เพราะว่าเอาไว้ก็ปัญหาหลายอย่าง หลายๆอย่าง จริงๆท้องนี้เราก็พร้อมนะ เราก็โตทำงานแล้ว มันไม่เหมือนท้องแรกนั้นที่เรายังต้องเรียนเลยต้องเอาออก" (ID.02, 165-168)
>
> "ที่ตัดสินใจทำ เพราะกลัวว่าเรามีลูกสองคน แฟนก็หาเงินคนเดียวเงินก็ไม่พอใช้ ลูกเยอะมันก็ลำบาก" (ID.09, 120-121)
>
> "หนูไปเอาออกเมื่อประมาณเดือน มิถุนายน ปีที่แล้ว จารย์เขาทำหนูท้องเขาก็ยอมรับ เขาบอกเขาจะพาไปหาพี่ชาย แต่ถ้าไม่ไปขอพี่ชาย หนูก็ต้องเอาเด็กออก แต่พ่อกับแม่ ไหนจะพี่ชายอีกเขาฝากความหวังไว้กับเราคนเดียว พ่อเคยบอกหนูว่า หนูต้องเรียนจบสูงๆ เขาเหนื่อยเขาก็พร้อมเพื่อที่จะเหนื่อยเพื่อที่วันข้างหน้า หนูจบว่าได้เป็นข้าราชการอย่างที่พ่อแม่หวัง เขาจะได้เกาะชายผ้าหนูกิน จารย์เขากล้าที่จะรับและกล้าที่จะรับผิดชอบ แต่หนูเองตัดสินใจที่จะเอาออก เพราะไม่อยากให้พ่อแม่เสียใจ ไม่อยากให้พ่อแม่ต้องได้อาย" (ID.03, 81-87)

โดยหญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าก่อนการทำแท้ง เวลาเป็นปัจจัยที่เร่งให้ต้องรีบตัดสินใจเลือกการทำแท้งแต่หลังจากทำแท้ง เวลากลับเป็นสิ่งที่ช่วยให้หญิงวัยรุ่นรู้สึกดีขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า

> "เวลาเป็นเครื่องจำกัดว่าเราคิดนานไม่ได้นะ มันเหมือนการตัดสินชีวิตทั้งชีวิต มันเป็นปัญหาที่ร่วมกันสร้างขึ้นมาทั้งผู้หญิงคือ ตัวน้องเองและผู้ชายคือตัวแฟนน้องแต่สุดท้ายคนที่ต้องรับผิดชอบกับเป็นน้องคนเดียว ผู้ชายไม่ช่วยอะไรเลย ไม่รู้ว่าทำไมสังคมไทยมันเป็นอย่างนี้นะ เวลาเป็นเครื่องจำกัดตอนก่อนน้องทำแท้งต้องเร่งตัดสินใจ แต่พอทำแล้วเวลากลับเป็นสิ่งเดียวที่เยียวยาน้อง ทำให้น้องค่อยๆได้คิด ทำให้น้องดีขึ้น..." (ID.06, 242-247)

จากการให้ข้อมูลของหญิงวัยรุ่นดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าหญิงวัยรุ่นที่ตัดสินใจเลือกการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย จะรับรู้ว่าการตั้งครรภ์ดังกล่าวมีผลเสียมากกว่าผลดี เช่น การตั้งครรภ์ส่งผลให้หญิงวัยรุ่นไม่สามารถศึกษาต่อในสถานศึกษาได้ หญิงวัยรุ่นจึงเลือกการทำแท้งเป็นทางออกของปัญหา เนื่องจากมองไม่เห็นทางออกทางอื่น

2.1.2 **เป็นเรื่องที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นล่วงรู้** จากการศึกษา หญิงวัยรุ่นจะรับรู้ว่าการตัดสินใจทำแท้งเป็นความลับและเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ไม่ต้องการให้ใครล่วงรู้ เพราะรู้สึกว่าเรื่องการทำแท้งไม่มีใครที่จะเข้าใจและสามารถช่วยเหลือหญิงวัยรุ่นได้ อีกทั้งหญิงวัยรุ่นรู้สึกรับไม่ได้กับคำถามต่างๆที่บุคคลอื่นต้องการรู้เกี่ยวกับเรื่องการทำแท้ง หรือหากบิดา มารดาหรือบุคคลที่ตนเองเคารพรักทราบเรื่องการทำแท้งจะรู้สึกไม่สบายใจ นอกจากนั้นหากเรื่องการทำแท้งเปิดเผยออกไปอาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของตนเองในอนาคตได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

> “ไม่รู้ว่าจะให้รู้ไปทำไม รู้ไปก็ช่วยอะไรไม่ได้ สักแต่ทำให้เรื่องใหญ่โตขึ้นเปล่าๆ หมายถึงพ่อกับแม่ ญาติพี่น้องอะไรอย่างนี้ เพราะนี่ไปทำมาเงินก็ออกเอง” (ID.01, 236-238)
>
> “แต่สุดท้ายน้องก็ตั้งใจว่าจะไม่เล่าให้ใครฟัง รับไม่ได้กับคำถามที่มาถามๆเราอีก ตัดสินเราอีก คือ ยังไงนอกจากจะไม่เข้าใจเราแล้วยังสร้างความวุ่นวายใจให้เราอีก” (ID.05, 317-319)
>
> “กลัวแกเครียด ไม่อยากให้แม่ พ่อ เสียใจ แล้วมันเป็นความลับ ห้ามบอกว่าทำแท้ง” (ID.10, 232-233)
>
> “แต่จริงๆเรื่องนี้เขาไม่ให้ใครรู้หรอกนะ จริงๆ ใช่ป่ะเขาสั่งเลย ห้ามพูด ห้ามพูดเลย เรื่องนี้เป็นความลับ” (ID.10, 338-339)

เนื่องจากการทำแท้งเป็นเรื่องที่หญิงวัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ หรือรู้จักมาก่อนทำให้หญิงวัยรุ่นบางรายจึงปรึกษาคนใกล้ชิดแต่พยายามให้คนรับรู้น้อยที่สุด เช่น ให้รับรู้เพียงแค่เพื่อนชายหรือสามี บุคคลที่วัยรุ่นไว้วางใจหรือผู้ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำแท้งเท่านั้น ดังคำกล่าวที่ว่า

> “เรื่องนี้ก็ไม่อยากจะพูดถึงมันหรอก มีรู้กันอยู่ก็ไม่กี่คน ถ้าที่รู้ก็มีไอ้นั่นที่ทำให้ท้อง และก็เพื่อนอีกคนที่แนะนำที่ทำแท้งให้ พูดแล้วเสียวปาก...” (ID.01, 75-76)
>
> “แค่เพื่อน เพื่อนสนิท แฟนรู้จักกันเพราะเพื่อนในคลาส เรื่องของเรื่อง ชั้นเรียนพิเศษกับเพื่อนสนิทของน้องอีกคนหนึ่ง คนที่รู้ก็มีแฟน มีน้อง เพื่อนผู้หญิงผู้ชายคู่นั้น” (ID.02, 88-90)
>
> “ไม่ได้เล่าให้ใครฟังนะ เล่าปรึกษาแค่เพื่อนสามคน แฟน เพื่อนแฟน แค่นั้น นอกนั้นไม่มีใครรู้หรอก มันเป็นเรื่องที่น่าเล่าเหรอ คนรู้คงมีแต่สมน้ำหน้า” (ID.05, 290-291)

จากผลดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หญิงวัยรุ่นจะรับรู้ว่าเรื่องการทำแท้งเป็นเรื่องที่เป็นความลับ ต้องปิดบังในสังคมไทย ทำให้หญิงวัยรุ่นรับรู้ว่าหากตนเองมีอันตรายจากการทำแท้ง จะไม่มีใครรับผิดชอบ ดังคำกล่าวที่ว่า

> "เสร็จแล้ว เค้าก็ให้เราเซ็นสัญญา คือว่าถ้าเหตุการณ์ ไม่เป็นไปตามที่คิด เหตุการณ์อะไรไม่ดี พูดง่ายๆถ้าตายไปนั่นล่ะ คือ เขาไม่รับผิดชอบ" (ID.04, 82-83)
>
> "เค้ามีให้เซ็นยินยอมรับการรักษา เค้ามีถ่ายบัตรประชาชนเราไว้ มันคงเหมือนว่าเป็นอะไรมาเพราะตัวเราเอง ไม่ใช่เพราะโรงพยาบาล ก็รู้ๆกันนะว่าขนาดเรื่องทำแท้งเรายังบอกใครไม่ได้ ดังนั้นถ้าหากเป็นอะไร ก็คงตายฟรีนั่นล่ะค่ะ" (ID.13, 211-214)

2.1.3 **เป็นการทำลายชีวิตบุตร** หญิงวัยรุ่นได้มีความคิดต่อสิ่งที่อยู่ในครรภ์ว่าเป็นลูกหรือบุตร และได้มีความคิดต่อการทำแท้งแบบผิดกฎหมายว่าเป็นการ ฆ่าลูก ฆ่าคน และเป็นการทำลายชีวิตทั้งที่ลูกยังไม่ได้ลืมตาออกมาดูโลกซึ่งส่งผลกระทบทางด้านลบต่อสภาพจิตใจของหญิงวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ดังคำกล่าวที่ว่า

> "เขาเป็นลูกของน้อง ที่น้องทำแท้งไปก็เป็นการฆ่าลูกตัวเอง เป็นบาปเป็นกรรมครั้งใหญ่ที่สุดในชีวิตที่น้องเคยทำ" (ID.01, 160-161)
>
> "มันเหมือนเป็นการทำลายชีวิตนะ ถึงเขาจะเป็นก้อนเนื้อในตัวเรา แต่เราก็ทำลายเค้า" (ID.02, 137-138)
>
> "ก็เอาเค้าออก ก็คือ ฆ่าลูก เด็กคนนั้นคงโกรธและเกลียดหนูมาก ทั้งที่เขาไม่รู้อะไรเลย ยังไม่ได้ออกมาดูโลกด้วยซ้ำแต่หนูก็ไปทำร้ายเขา" (ร้องไห้) (ID.03, 133-134)
>
> "อย่างตอนหลังทำแท้งอย่างนี้ คือชีวิตช่วงนั้นแย่มากๆ จิตใจก็แย่อยู่แล้ว ความรู้สึกคือ เจ็บปวด ว่าเราทำร้ายลูก ฆ่าลูก" (ID.07, 164-165)

2.1.4 **เหมือนฝันร้าย** หญิงวัยรุ่นที่ไม่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งมาก่อน จะรู้สึกไม่ต้องการให้เรื่องการทำแท้งเป็นความจริงที่ได้เกิดขึ้นแล้วกับตนเอง อยากให้เป็นความฝันที่หลับแล้วตื่นขึ้นมา แล้วพบว่าตนเองไม่ได้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและไม่ได้เป็นผู้ที่ทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นใช้วิธีปฏิเสธที่จะรับรู้เหตุการณ์การทำแท้ง

เพื่อลดความกดดันในตนเอง การปฏิเสธดังกล่าวแสดงออกมาเป็นคำพูดที่ว่า “รู้สึกเหมือนเป็นความฝัน” ดังคำกล่าวที่ว่า

> “ตอนทำไม่เจ็บเลย เหมือนหลับแล้วตื่นแต่เหมือนมันเป็นฝันร้ายที่ติดตัวมาจนทุกวันนี้ มันเหมือนฝันร้ายจริงๆ ไม่เคยโดนวางยาสลบ จำได้ว่าก่อนทำยังพยายามบอกกับตัวเองไม่ให้หลับๆ ตื่นมาก็ไม่มีเขาแล้วเราทำไปแล้ว ตื่นมาก็ไม่มีลูกอยู่ในท้องแล้ว เราทำไปแล้ว” (ID.01, 152-155)
>
> “คือ เหมือนยังไงล่ะ น้องไม่เคยท้องและไม่เคยทำแท้ง ไม่เคยสัมผัสความรู้สึกนั้น มันหน่วงๆที่ท้องเหมือนมีอะไรมาอยู่เหมือนมีอะไรมาเกาะ บางทีน้องรู้สึกว่าเราไม่ได้ท้องนะ เราฝันไปหรือเปล่า ตื่นๆๆอะไรอย่างนี้” (ID.06, 258-260)
>
> “เพราะมันเป็นเรื่องที่ไม่ดีไง อยากให้มันเป็นแค่ฝันร้ายๆที่มันผ่านไป เพราะเรื่องนี้คงไม่มีใครอยากพูดถึงมันอีก” (ID.07, 217-218)

2.1.5 **เป็นเรื่องของเวรกรรม** หญิงวัยรุ่นมีความคิดต่อการทำแท้งแบบผิดกฎหมายว่า เกิดจากเวรกรรมที่ตนเองสร้างร่วมกันมากับบุตรในครรภ์ ทำให้ต้องมาชดใช้กรรมในชาตินี้ กล่าวคือ หญิงวัยรุ่นเองเชื่อว่าเป็นเวรกรรม และเป็นเรื่องที่ถูกลิขิตมาแล้วของตนเอง ทำให้ตนเองต้องมาพบอุปสรรค ต้องประสบกับเหตุการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ดังคำกล่าวที่ว่า

> “มันคงเป็นเวรเป็นกรรมของเราเอง แต่สุดท้ายตอนนี้เรากลับรู้สึกเรา เราไม่ยอมรับเวรกรรมนั้นกับฆ่าลูกตัวเอง ทำเวรทำกรรมเพิ่มขึ้น เป็นบาปอย่างมหันต์ แล้วถามกับตนเองว่าทำไมมันต้องมาเกิดกับเราตอนนี้ด้วย แต่อย่างว่าล่ะ เกิดตอนไหนในสังคมไทยถ้าพ่อมันไม่รับ เราก็ต้องรับกรรมคนเดียวอยู่ดี” (ID.01, 207-211)
>
> “มีคนเขาบอกว่าเราจะลิขิตตัวเองว่าเป็นอย่างไร แต่จริงๆแล้วไม่ใช่เลย เพราะอะไรมันถึงเป็นแบบนี้ ข้างบนเขาคงลิขิตมาแล้วว่านางสาวนี้ นางสาวนี้ต้องเกิดมาเจออุปสรรคตรงโน้น เจอหลุมตรงนี้ เราเลือกเองไม่ได้” (ID.02, 170-172)

หญิงวัยรุ่นเชื่อว่า บุตรที่ตนเองได้ทำแท้งมีกรรม เพราะเกิดมาในช่วงไม่พร้อม ทำให้ต้องเผชิญกับเหตุการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

"เขาอาจทำเวรกรรมร่วมกับเรามาก็ได้ เพราะว่าตอนนั้นเราทำเพราะความรู้สึกความคิดมันบอกเราอย่างนั้นจริงๆว่าเอาไว้ไม่ได้ เอาไว้เราก็ต้องทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างที่เราทำมาจนหมด สังคม หน้าที่ การงาน เงินทอง แล้วเราจะไปอยู่ที่ไหนและเราไม่มีใครบอกเราเลย" (ID.01 510-513)

"คิดไป คิดมาคงเป็นเวรกรรมของลูกเอง เราไม่รู้สิ เค้าเกิดมาช่วงที่เราเอาไว้ไม่ได้จริงๆ เสียใจมากๆ แต่ตอนนั้นเราเองที่เลือกจะเอาออก แต่ถ้าเป็นตอนนี้ คงไม่แล้ว" (ID.13, 444-446)

นอกจากนี้ หญิงวัยรุ่นยังเชื่อว่า ผู้ที่ทำแท้งจะต้องได้รับผลกรรมภายหลังจากการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยเวรกรรมนี้จะติดตัวผู้ที่ทำแท้งต่อไป ส่งผลให้ชีวิตภายหลังการทำแท้งจะเป็นไปในทางด้านลบ เช่น เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ ทะเลาะกับแฟน เลิกกับแฟน เป็นต้น ดังคำกล่าวที่ว่า

"คือ ตั้งแต่หลังทำแท้ง อย่างแฟนหนูเขาก็ไม่ใช่คนยังไงล่ะ ไม่ใช่คนประมาท ไม่ใช่คนขี้หลงลืม แต่พอขับรถไปไหนก็ชนเป็นว่าเล่น ประกันนี่นะเคลมตลอดเลย ไม่รู้ว่ากี่รอบแล้ว แล้วอย่างเวลาไปดูหนังอย่างนี้เอากระเป๋าตังค์ใส่ตรงกระเป๋าหน้า ตรงนี้ๆไว้นะ มันยังหล่นหาย ไม่รู้ว่ามันหายได้ยังไง หายตอนไหนมันถึงว่าทำอะไรไม่ขึ้นเลยมันคงเป็นเวรกรรมจากการทำแท้ง" (ID.08, 125-129)

"ก็คือเราอะไรๆที่เจอนี่ เชื่อว่าเป็นเวรกรรมที่เกิดกับการทำแท้ง อย่างทะเลาะนี่ทะเลาะกันเรื่องหลายเรื่องเลย มันเริ่มมาจาก เหมือนว่าอะไรนิดนึงก็ไม่ได้ พูดอะไรนิดนึงก็หาว่าขึ้นเสียงกับเค้า แล้วก็ทะเลาะกัน ทั้งกับแฟนแล้วก็ครอบครัวเค้า อะไรหน่อยไม่ได้เลยจริงๆ หาว่าขึ้นเสียงตลอด จริงๆ" (ID.10, 81-84)

"ตั้งแต่พอเลิกกับแฟน ก็มีหนี้ทุกอย่างที่เราสร้างด้วยกัน อยู่กันต่อไปคงไม่รอด คิดว่าเรื่องนี้เป็นผลกรรมจากการทำแท้ง" (ID.11, 131-132)

จากที่กล่าวมา เห็นได้ว่าหญิงวัยรุ่นเชื่อว่าการทำแท้งเป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง ภายหลังการทำแท้งตนเองจะต้องได้รับผลจากการกระทำของตนเองทางด้านลบ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกของวัยรุ่นทางด้านลบเช่นกัน

2.2 **อารมณ์ / ความรู้สึก** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นแต่ละรายจะเกิด อารมณ์ ความรู้สึกแตกต่างกันไป หญิงวัยรุ่นบางรายเกิดหลากหลายอารมณ์ และเมื่อระยะเวลาผ่านไปอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆเหล่านั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยสรุปสามารถแบ่งช่วงอารมณ์ ความรู้สึกของหญิงวัยรุ่นภายหลังการทำแท้งได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่

2.2.1 **อารมณ์/ความรู้สึกช่วงระยะแรกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย** ช่วงระยะแรกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นจะมีอารมณ์ ความรู้สึกทั้งทางด้านบวกและด้านลบอย่างเข้มข้น เป็นช่วงที่หญิงวัยรุ่นบางรายอยู่ในภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะหญิงวัยรุ่นที่ไม่เคยมีประสบการณ์การทำแท้ง ซึ่งอารมณ์ ความรู้สึกในระยะนี้ ได้แก่

2.2.1.1 **รู้สึกไม่คาดคิด** ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นต่างมองว่าเรื่องการทำแท้งเป็นเรื่องไกลตัว ภายหลังการทำแท้งหญิงวัยรุ่นจึงไม่คาดคิดว่าจะเป็นตนเองที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและต้องทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นจึงไม่เคยคิดมาก่อนว่าภายหลังทำแท้งจะส่งผลกระทบตามมาอย่างไร โดยหญิงวัยรุ่นจะใช้คำพูดว่า “ไม่คาดคิด” “ไม่เคยรู้ตัว” ดังคำกล่าวที่ว่า

> “หนูรู้สึกว่าผู้หญิงทุกคนไม่มีใครคิดหรอกว่าครั้งหนึ่งจะเป็นเราที่ต้องทำแท้ง และไม่รู้หรอกว่าการทำแท้งจะเจ็บปวดและส่งผลกระทบต่อชีวิตที่เหลือมากมายอย่างนี้” (ID.03, 345- 347)
>
> “เอาตั้งแต่ การเริ่มรู้จักการทำแท้งครั้งแรกเลยดีกว่า จริงๆชีวิตนี้ก็ไม่คิดว่าตนเองจะทำแท้งนะ เคยได้ยินเพื่อนที่ทำงานแผนกเดียวกันเล่าให้ฟังเหมือนกันเรื่องทำแท้งนะ แต่เออ...มันก็เหมือนเรื่องไกลตัว” (ID.05, 41-44)
>
> “มันไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นเรา ไม่น่าเชื่อจริงๆ เพราะเราไม่ได้คบใครมั่วซั่วไง” (ID.11, 93-95)

จากที่กล่าวมา ผลจากการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่นำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมายนั้นเป็นเรื่องที่หญิงวัยรุ่นต่างไม่คาดคิด ดังนั้นภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจะรู้สึกสับสน ดังคำกล่าวที่ว่า

> “ถ้ามาถามเราตอนนั้นเราก็ตอบตัวเองไม่ได้ว่าเราจะทำอย่างไรต่อไป ก็เราไม่ได้ตั้งใจให้มันเกิดขึ้น รู้นะว่าไปกับเขาทุกครั้งเขาก็ใช้กำลังบังคับ

เราเข้าม่านรูด เขาไม่เคยป้องกัน ดีแค่ไหนแล้วที่ไม่ติดโรคมาด้วย” (ID.01, 468-471)

นอกจากนี้ หญิงวัยรุ่นบางรายคิดอะไรไม่ออก ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ตนเองทำไปผิดหรือไม่ ตนเองจะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไรต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า

“ช่วงแรกๆหลังทำแท้ง ก็สับสน คิดอะไรไม่ออก ไม่รู้จะทำอย่างไรต่อ ไม่รู้ว่าทำผิดหรือเปล่า” (ID.03, 217-218)

“หลังทำแท้ง ไม่รู้สิมันเหมือนคิดอะไรไม่ออก...รอบตัวมันมืดไปหมด” (ID.05, 278)

2.2.1.2 **เสียใจ เป็นทุกข์** ช่วงระยะแรกภายหลังจากการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นต่างรู้สึกเจ็บปวด เสียใจ เป็นทุกข์เป็นอย่างมาก เนื่องจากหญิงวัยรุ่นไม่ต้องการให้พฤติกรรมการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเกิดขึ้น แต่ด้วยเหตุผลส่วนตัวทำให้หญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าต้องเลือกการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นทางออกของปัญหาทุกอย่างที่จะตามมาในอนาคต ดังคำกล่าวที่ว่า

“จำได้ว่าเสียใจมาก ใช้แบบกินยาเหมือนของเพื่อน คือ ครั้งแรกทางคลินิกเขาให้ยามากิน แล้วนัดไปนอนอีกครั้งเพื่อเอาเด็กออก ขากลับร้องไห้มาตลอดทาง ที่คลินิกเขาไม่ให้เอามือถือไปด้วย ขากลับ เสียใจ นั่งแท็กซี่มา ก่อนกลับโทรมาบอกเพื่อนคนที่เช่าบ้านอยู่ด้วยกัน จำได้ว่าร้องไห้ตลอดเลย” (ID.05, 99-102)

“ช่วงแรกๆ ทุกข์จริงๆ มันเหมือนสูญเสีย สูญเสียลูก มันเร็วมากพี่” (ID.06, 241-242)

“ร้องไห้เพราะไม่อยากทำแท้ง เสียใจมากๆ อยากมีลูกอยาก อยากมีครอบครัวที่สมบูรณ์” (ID.07, 62-63)

“สงสารเด็ก ตอนทำเสร็จ ยังเสียใจ ร้องไห้เลยนะ ว่าทำไมบ้านนี้เค้าต้องให้เราเอาออกด้วย เด็กมันผิดอะไร ทำไมเค้าไม่ให้เอาไว้” (ID.10, 117-118)

หญิงวัยรุ่น ที่มีประสบการณ์ การทำแท้งมากกว่า 1 ครั้ง ได้ให้ข้อมูลว่า ประสบการณ์สำหรับการทำแท้งครั้งหลังๆจะยังรู้สึกเสียใจ เจ็บปวด เป็นทุกข์ ไม่สบายใจและสะเทือนใจ แต่ความรู้สึกไม่มากเท่าประสบการณ์การทำแท้งครั้งแรก ดังคำกล่าวที่ว่า

> “ณ จุดนั้นใช่ มันไม่อยากจะอยู่ตรงนั้นอีกแล้ว และการทำครั้งนี้มันเป็นประสบการณ์ครั้งที่สอง มันไม่เสียใจ ไม่สะเทือนใจเท่าครั้งแรก” (ID.02, 245-246)
>
> “อาจเป็นเพราะครั้งแรกเรายังเด็ก ยังไม่มีประสบการณ์ตรงนี้ แล้วครั้งนั้นเป็นลูกที่เกิดจากคนที่รักน้องด้วย แล้วเป็นรักแรก มันเลยสะเทือนใจมาก” (ID.02, 248-249)
>
> “ใช่ๆ ทำแท้งรอบสอง เหมือนเดิมจริงๆ แต่เสียใจแต่บอกเค้าว่ายังไม่พร้อมนะ ไว้ถ้าพร้อมแล้วค่อยมาเกิดเป็นลูกอีกทีหนึ่ง เสียใจแต่ไม่มากแล้วเพราะว่าเราชินแล้ว” (ID.10, 214-215)

นอกจากนี้หญิงวัยรุ่นยังให้ข้อมูลว่าระยะเวลาเป็นปัจจัยที่ทำให้ความเสียใจความทุกข์ต่างๆบรรเทาลง ดังคำกล่าวที่ว่า

> “ช่วงที่แล้ว หมายถึงตอนหลังทำแท้งใหม่ๆนะคะ มันเป็นทุกข์มาก จำได้ว่าวันแรกหลังกลับมาจากที่นั่น ซอย 12 นะค่ะ ร้องไห้ตลอด ร้องไห้ทั้งคืน มันกลัวนะ เจ็บที่ขูดมดลูกแต่เจ็บที่ใจมากกว่า มันทรมานบอกไม่ถูก แต่พอมาถึงวันนี้มันก็ดีขึ้น” (ID.06, 99-101)
>
> “ลูกจะอภัยให้น้องหรือเปล่าก็ไม่รู้ มันเจ็บปวดนะ น้องคิดว่าคงไม่มีผู้หญิงคนไหนอยากทำหรอก ลูกใคร ใครก็รัก ลูกของน้อง น้องก็รัก อยากเอาไว้ แต่มันทำไม่ได้ ทุกวันนี้ตอนนี้พูดถึงน้ำตายังพาลจะไหล ทั้งๆที่คิดว่าตอนนี้ดีขึ้นมากแล้วนะ คิดว่าตอนนี้ไม่เป็นอะไรแล้ว เมื่อก่อนนะใครมาทัก ใครมาพูดถึงเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่ได้เลย แอบไปร้องไห้คนเดียว” (ID.05, 213-217)
>
> “ถ้า ณ วันนี้ ถามว่ายังเสียใจไหม เสียใจนะ แต่มันหลายปีแล้ว เหมือนเราปรับตัวได้แล้ว เมื่อก่อนร้องไห้ตลอด ซึมเศร้า ร้องไห้ทุกวัน เดี๋ยวนี้ดีขึ้นมาก” (ID.13, 389-391)

นอกจากนี้หญิงวัยรุ่นที่มีประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย จะคิดว่าเพื่อนที่เคยมีประสบการณ์เหมือนตน ไม่เจ็บปวด เสียใจ และเป็นทุกข์จากการทำแท้งเหมือนที่ตนเองเป็นอยู่ ดังคำกล่าวที่ว่า

> “แต่อาจจะมีนะคนที่ทำแท้งจนเป็นเรื่องปกติ เคยเจอพี่ที่โรงพยาบาล เคยเจอวัยรุ่นบอกว่าหนูเพิ่งครั้งที่สี่เอง เพื่อนหนูเป็นสิบ สิบครั้งแล้วยังไม่เห็นเป็นไรเลย” (ID.02, 311-313)
>
> “หนูเห็นเพื่อนที่ทำกันมา เขาก็ทำแท้งซ้ำแล้ว ซ้ำเล่า ไม่เห็นจะเสียใจอะไรเหมือนหนูเลย ที่เพื่อนมันเล่าให้ฟังว่าเอาออกเป็นครั้งที่สามมันยังไม่เห็นเป็นไร แต่เรามันไม่ใช่ มันเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตเราตลอดไป” (ID.03, 186-189)
>
> “เราเห็นคนอื่นทำแล้วทำอีกก็อะไรวะ อย่างเพื่อนอย่างฝูงนะทำแล้วทำอีก” (ID.11, 244-245)

หญิงวัยรุ่นบางรายคิดว่าเพื่อนที่มีประสบการณ์การทำแท้งอาจเสียใจแต่ปกปิดความเสียใจไว้เหมือนกันกับตนเอง ดังคำกล่าวที่ว่า

> “หลายๆคนบอกว่า อายุตั้งเยอะตั้งแยะแล้วยังปล่อยให้เป็นอย่างนี้อีก ก็อยากจะบอกว่าก่อนหน้านั้นเพื่อนเราเขาไปทำแท้งมา แล้วเขามายืมสตางค์เรา เราก็รู้สึกอย่างนั้นล่ะจนมาเจอกับตัว เออ...แต่ไม่เห็นเพื่อนเรามันจะเสียใจมากมายเลยนะ มันก็ยังอยู่ดี แต่มันอาจจะเป็นเหมือนเราก็ได้ คือ ปิดเรื่องนี้แล้วรู้อยู่แก่ใจว่ามันเจ็บปวดแค่ไหน” (ID.01, 85-89)

2.2.1.3 **กลัว** จากการศึกษาพบว่า หญิงที่ไม่เคยผ่านการทำแท้งหรือยุติการตั้งครรภ์มาก่อนจะรู้สึกกลัวผู้อื่นทราบว่าตนเองทำแท้ง กลัวตำรวจตามมาจับ กลัวเจ็บ กลัวอันตราย กลัวเสียชีวิต กลัวเวรกรรม จากการทำแท้ง ดังคำกล่าวที่ว่า

> “กลัวคนอื่นรู้ว่าเราไปทำแท้งมา เลยยอมนอนทนปวดอย่างนั้น พี่ที่ทำงานมาเยี่ยมก็บอกว่า ไม่เป็นอะไร ” (ID.01, 281-282)
>
> “อาจเป็นเพราะตอนนั้นอยู่ที่บ้านด้วย เลยแสดงออกอะไรมากไม่ได้เดี๋ยวแม่รู้” (ID.02, 105)

"กลัวตำรวจตามมาจับ กลัวลูกโกรธแค้น กลัวเวรกรรมสารพัด เวลามันก็ช่วยได้นะในเรื่องจิตใจ แต่เวลามันไม่ช่วยให้ลืม" (ID.01, 314-315)

"จำได้ว่าตอนนั้น ตอนที่ไปทำเราใช้แบบยาสลบที่ฉีดเข้าเส้น ตรงนี้นะ (ชี้ให้ดูบริเวณหลังมือ) เกิดมาไม่เคยให้น้ำเกลือ ไม่เคยใช้ยาสลบ ไม่เคยคิดว่าจะต้องทำแท้งมันบอกไม่ถูก มันกลัว กลัวว่าเราจะเป็นอะไรไหม มันเหมือนฝันร้ายๆ" (ID.13, 201-203)

2.2.1.4 **ผิดบาป** จากผลการศึกษาหญิงวัยรุ่นทุกรายที่มีประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าตนเองได้ทำผิดบาปกับผู้ที่เป็นบุตรของตนเอง ซึ่งความรู้สึกผิดบาปดังกล่าวจะส่งผลต่อจิตใจของหญิงวัยรุ่นในระยะยาวโดยหญิงวัยรุ่นจะใช้ คำว่า "เป็นตราบาป" ที่ประทับอยู่ในใจ ดังคำกล่าวที่ว่า

"ผิดสิ...อย่างที่บอกผิดมหันต์นั่นคือคนทั้งคนนะ อย่างเมื่อก่อนยังแค่ฆ่าสัตว์ โตมาก็ไม่ค่อยได้ฆ่าแล้วแต่ขนาดแค่เรื่องฆ่าสัตว์มองย้อนกลับไปยังรู้สึกว่ามันเป็นบาปเป็นกรรมเลย แล้วนี่ฆ่าคนทั้งคน เกิดมาชีวิตนี้ไม่เคยคิดว่าจะเจอเรื่องแบบนี้" (ID.01, 170-173)

"แล้วไม่ใช่คนที่มีตราบาป คนที่เคยทำแท้ง แต่ความจริง คือ มันใช่ไงลืมไม่ได้ ถึงแม้ว่าเดี๋ยวนี้มันผ่านมานานมากแล้วก็เถอะ" (ID.05, 252-254)

"ใช่พี่...แต่เพราะว่าน้องไม่รู้จริงๆว่าหลังทำแท้งแล้วจะเป็นแบบนี้ น้องไม่รู้หรอกนะว่าคนอื่นๆที่เคยทำแท้งมาเค้าคิดยังไง กลัวบาปกรรมไหม... แต่สำหรับน้องมันเป็นบาปติดอยู่ในใจถึงจะทำบุญมากมายสักแค่ไหนก็ไม่สามารถลบออกจากใจได้..." (ID.06, 69-72)

"มันเหมือนยังไง ล่ะ เรื่องไม่ดีของชีวิต ตราบาปของชีวิตในสิ่งที่เราไม่ได้ตั้งใจให้มันเกิดขึ้น" (ID.07, 218-219)

2.2.1.5 **โล่งใจ** เป็นความรู้สึกทางด้านบวกที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้งทันที โดยหญิงวัยรุ่นบางรายจะรู้สึกโล่งใจเหมือนว่าได้แก้ไขปัญหาได้บ้างเป็นบางส่วน เช่น โล่งใจที่ได้กลับไปดำเนินชีวิตเหมือนปกติ โล่งใจที่ตนเองปลอดภัย โล่งใจที่ตนเองไม่ได้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอีกต่อไป เป็นต้น แต่จะมีอารมณ์ทางด้านลบอื่นๆร่วมด้วย เช่น รู้สึก เสียใจ เสียดาย กลัวตำรวจตามมาจับ กลัวผู้อื่นรู้ เป็นต้น ดังคำกล่าวที่ว่า

"รู้สึกหลังการทำแท้งแล้วเหรอ ...ไม่นะไม่รู้สึกยังไง รู้แค่โล่งใจได้กลับไปทันทำงาน แล้วก็รู้สึกเหมือนหลุดจาก...(ชื่อแฟน) ในระดับหนึ่ง" (ID.02, 129-130)

"คือ มันโล่งที่เราปลอดภัยนะ เราไม่ได้ตกเลือดนะ" (ID.04, 251)

"มันรู้สึกอย่างไรหรือ มันเหมือนว่าเราทำไปแล้วนะ เหมือนโล่งไปได้ว่าเราไม่ท้องแล้ว แต่เสียใจ ยังร้องไห้ เสียใจมากๆ" (ID.13, 230-231)

จากที่กล่าวข้างต้น เป็นอารมณ์ ความรู้สึกช่วงระยะแรกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายของหญิงวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่หญิงวัยรุ่นต้องเผชิญกับภาวะอารมณ์ และความรู้สึกอย่างเข้มข้น ในช่วงนี้เป็นช่วงที่หญิงวัยรุ่นบางรายอยู่ในภาวะวิกฤติ จนกว่าหญิงวัยรุ่นเริ่มมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าอยู่ภาวะสมดุล

2.2.2 **อารมณ์/ความรู้สึกช่วงระยะกลางภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย** ในระยะนี้หญิงวัยรุ่นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว จนสามารถก้าวผ่าน อารมณ์ความรู้สึกทางด้านลบต่างๆอย่างเข้มข้นแต่ยังจะมีอารมณ์ทางด้านลบ ซึ่งอาจเกิดเป็นบางช่วงระยะเวลา หรือเมื่อมีเหตุการณ์ บางสิ่งบางอย่างมากระตุ้นให้คิดถึงเรื่องการทำแท้ง หญิงวัยรุ่นจะเริ่มที่การย้อนคิดถึงเรื่องการทำแท้งที่ผ่านมา เช่น เรื่องสาเหตุที่ทำให้ตนเองต้องทำแท้ง วิธีการกระบวนการทำแท้งที่ตนเองได้กระทำลงไป มีการเชื่อมโยงสถานการณ์ต่างๆเข้ากับเรื่องการทำแท้ง ส่งผลให้หญิงวัยรุ่นอาจเกิดอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ โดยอารมณ์และความรู้สึกในช่วงระยะนี้ ได้แก่

2.2.2.1 **เศร้า** ถึงแม้ว่าหญิงวัยรุ่นจะสามารถก้าวผ่าน ความเศร้าโศก เสียใจอย่างมากภายหลังการทำแท้ง แต่หญิงวัยรุ่นบางรายจะเกิดอารมณ์ซึมเศร้า รู้สึกหดหู่ เศร้าหมอง โดยจะเป็นบางช่วงเวลา เช่น ก่อนมีประจำเดือน หรือเวลามีเรื่องทุกข์ใจ ทำให้ต้องไปปรึกษาแพทย์เพื่อรับการรักษาเนื่องจากวัยรุ่นรับรู้ว่าอารมณ์ซึมเศร้าดังกล่าวรบกวนการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ช่วงขณะมีอารมณ์ซึมเศร้าหญิงวัยรุ่นบางรายจะมีความคิดฆ่าตัวตาย เป็นต้น ดังคำกล่าวที่ว่า

"ก็ใช่ แต่ไอ้ที่เท่าเดิมสม่ำเสมอทุกเดือนคือ ก่อนเมนส์มาจะต้องหดหู่ ซึ่งเราเชื่อว่ามันเกิดมาภายหลังการทำแท้งนี่ล่ะ มันไม่หาย มันเป็นเองไม่ได้คิดไปเองด้วย ยังไม่นับรวมกับเวลาบ้าๆที่มีปัญหา บางทีเคยคิดจะฆ่าตัวตายเลยก็มี แต่ตอนนี้ไม่แล้วนะ คิดบ้างแต่คงไม่ทำหรอก" (ID.01, 330-333)

"แสดงออกว่าเสียใจนะ แต่แม่ไม่รู้เรื่องนี้ ชั้นก็ทำอะไรไม่ได้ มีบ้างที่พอเผลอ แล้วก็นั่งน้ำตาซึม เป็นอย่างนั้น ประมาณครึ่งปี" (ID.02, 105-106)

"มันมีเรื่องซึมเศร้าล่ะนะ ทุกวันนี้ก็เป็นบางครั้งก็น้อยใจคิดๆว่าแฟนไม่รัก คิดนู่นคิดนี่ไปเรื่อย แล้วก็คิดถึงเรื่องทำแท้ง น้ำตาซึม" (ID.13, 65-66)

2.2.2.2 **เสียดายบุตร** ภายหลังการทำแท้งเมื่อระยะเวลาผ่านไป หญิงวัยรุ่นบางรายที่ต้องการบุตร จะรู้สึกเสียดายบุตร และรู้สึกเสียใจที่ตนเองเลือกการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย แต่หญิงวัยรุ่นมีการให้เหตุผลต่างๆ เช่น ตนเองไม่พร้อมกับการตั้งครรภ์ การตั้งครรภ์ส่งผลกระทบต่ออาชีพของตนเอง ตนเองเป็นภรรยาน้อย เป็นต้น ดังคำกล่าวที่ว่า

"เสียดายเค้า เหมือนอยากได้เค้าอยู่ล่ะ อยากได้ลูกเค้าอุตส่าห์มาเกิดกับน้องแต่ไม่ใช่กับคนนี้ ทางบ้านเค้ารู้หมด เค้าอยากได้มาก เขาบอกทุกคน ที่อนามัยเขาก็บอกหมดทุกคน ดูเหมือนเค้าพยายามจะผูกมัดน้อง" (ID.02, 279-281)

" เสียใจ เสียดาย ขนาดตอนนั้นไม่อยากเอาออก แต่มันใหญ่มากแล้ว เสียดาย แต่ถ้าไม่เอาออก พ่อก็จะรู้เราต้องร้องเพลง เราก็จะร้องเพลงไม่ได้" (ID.04, 116-117)

"มันเสียดาย เสียใจ อยากมีลูกแต่ทำอย่างไรได้ ในเมื่อเขาก็มีเมียของเขาอยู่แล้ว" (ID.05, 140-141)

"ใช่...พี่ จะพูดอย่างไร น้องเสียดาย...น้องมาคิดได้ทีหลังเมื่อสายไปแล้ว" (ID.06, 88)

2.2.2.3 **ไม่สามารถลืมเรื่องทำแท้งได้** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ช่วยให้ตนเองบรรเทาทุกข์แต่หญิงวัยรุ่นก็ไม่สามารถลืมเรื่องการทำแท้งได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

"แต่ถ้าเราไม่ทำเราก็ไม่มีทางเลือกยังเรียนไม่จบ แต่พอทำแล้วมันก็ยังฝังอยู่ในใจ มันไม่มีทางที่จะออกไปจากจิตใต้สำนึก มันยังอยู่ในนี้" (ชี้ไปตรงหัวใจ) (ID.03, 114-116)

"จะอยู่ในใจตลอด ไม่ทีทางลืมหรอก และคิดว่าคงไม่มีทางลืมตลอดชีวิตนี้ด้วย" (ID.04, 213-214)

"ภาพมันยังฝังในใจ นอนก็ฝันเห็นแต่ภาพเด็กผู้ชาย ถ้าเราสามารถย้อนเวลาได้น้องจะไม่ทำแบบนี้เลย น้องรักและผูกพันกับลูกมากแม้กระทั่งทุกวันนี้น้องก็คุยกับเค้า บางทีน้องก็พูดคนเดียวเหมือนคนบ้า น้องบอกนะ บอกเค้าว่าน้องรักเค้าอยากให้เค้ามาเกิดกับเราใหม่ แม่ขอแก้ตัวได้ไหม แม่ขอโทษแล้วแม่จะดูแลหนูให้ดีที่สุด ทุกวันนี้เราเห็นเด็กตัวเล็กๆน่ารักๆที่ไหนน้องก็จะมองด้วยความรักความเอ็นดูแล้วก็จินตนาการว่าถ้าลูกเรายังอยู่คงน่ารักแบบนี้" (ID.06, 79-84)

"เหมือนฝังใจนะ ทุกวันนี้ก็ฝังใจนะ คิดตลอดเลย" (ID.10, 246-247)

ดังนั้นเรื่องการทำแท้งจึงเป็นเรื่องที่หญิงวัยรุ่นไม่สามารถที่จะลืมได้ ยิ่งถ้าหากหญิงวัยรุ่นได้เห็น สัมผัสกับบางสิ่งหรือประสบกับสถานการณ์ที่กระตุ้นให้ย้อนคิดถึงเรื่องการทำแท้ง จะทำให้หญิงวัยรุ่นย้อนคิดกลับไปเรื่องลูก เรื่องการทำแท้ง ดังคำกล่าวที่ว่า

"พอทะเลาะกับแฟนทีไรก็คิดย้อนไปถึงเรื่องที่ว่าทำแท้งทุกที ทำไมเราต้องมาทนทุกข์ทนทะเลาะกัน สักวันมีลูกขึ้นมาไม่ยิ่งไปกว่านี้หรือ คิดว่าถ้าตั้งท้องขึ้นมาใหม่จริงๆ เราจะเจ็บปวดเหมือนตอนนี้หรือมากกว่านี้มันคิดไปนู่นทำให้รู้สึกว่าเราไม่เหมาะที่จะมีครอบครัวกลัวผลของกรรมที่มันก่อไว้เอาเป็นว่าทุกวันนี้จะกระดิกตัวทำอะไรก็คิดเยอะคิดมากกว่าแต่ก่อน เพราะมันฝังใจ" (ID.01, 316-321)

"เรื่องลูกมันเป็นไปไม่ได้หรอกที่จะลืมได้ แค่เห็นเด็กในทีวีก็คิดแล้ว ... แค่กลับบ้านหลานไม่ให้อุ้มร้องไห้เดินหนี ใจเราก็คิดว่านี่เรา ทำบาปกับเด็กจนเด็กมันไม่ให้ยุ่ง ไม่ให้อุ้มเลยเหรอ แม่ก็ไม่รู้อยู่ดีๆ แม่บอกว่า "เด็กมันไม่ให้อุ้มไปทำอะไรกับเด็กเอาไว้หรือเปล่า" แม่พูดไปก็หัวเราะไป เชิงล้อเล่น แต่มันเสียดแทงใจหนู ว่า เออ... นะ เราทำบาปกับเด็กมันไว้ มันรู้อยู่แก่ใจ" (ID.03, 108-112)

"เห็นเด็กเวลาน้องไปนั่งกินข้าวกับเพื่อน ก็มองว่าเออเขาน่ารักนะ หน้าตาคล้ายๆเราเลย เขาจะเป็นลูกที่มาเกิดกับเราหรือเปล่า บางทีเห็นเด็กที่มาขอทาน ไม่อยากมองเลย กลัวว่าเขาจะเป็นลูกของเราที่เราทำแท้งไป ทุกๆอย่างรอบตัวเรานั่นล่ะที่คอยย้ำเตือน กระตุ้นให้น้องคิดถึงเรื่องที่ทำแท้งไป ทั้งนั้น ดังนั้นถึงบอกว่ามันไม่มีทางลืมหรอก แม้ว่าจะไม่เสียใจมากมายอย่างตอนแรกๆก็ตาม" (ID.05, 270-275)

2.2.2.4 **อารมณ์แปรปรวน** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นบางรายรับรู้ว่าตนเองมีสภาพอารมณ์ไม่คงเส้นคงวา อารมณ์แปรปรวน ระงับอารมณ์ไม่อยู่ ซึ่งหญิงวัยรุ่นไม่สามารถให้เหตุผลได้ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร ดังคำกล่าวที่ว่า

> "อารมณ์น้องก็ขึ้นๆลงๆไม่รู้เพราะอะไรบอกไม่ได้เหมือนกัน เมื่อก่อนมันไม่ได้เป็นแบบนี้นะ แต่พอน้องโมโหจะโมโหร้าย แต่ไม่นานก็หาย" (ID.05, 179-181)
>
> "ไม่รู้สิ แต่มารู้ช่วงหลังๆนี่ เมื่อก่อนไม่มีใครทักนะว่าอารมณ์น้องแปรปรวนขนาดนี้ มารู้ประมาณปีกว่าๆ เอ หรือเพราะว่าน้องเพิ่งมาเป็นก็ไม่รู้นะ มันยังไงระงับอารมณ์ไม่อยู่ หรือมันเป็นแค่ตอนก่อนมีประจำเดือนมาก็ไม่รู้นะ" (ID.13, 185-187)

2.2.2.5 **ความรู้สึกด้านลบต่อเพศชาย** เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในหญิงวัยรุ่นที่ฝ่ายชายไม่รับรองบุตร หญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าเพศชายขาดความรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์ และเพศชายเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอันนำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ดังคำกล่าวที่ว่า

> "รู้สึกไม่ไว้ใจผู้ชาย พอผ่านเรื่องนี้มา มันทำให้รู้สึกว่ารักแม่ดีกว่า" (ID.02, 145)
>
> "คิดมากๆตอนนั้น จนในที่สุดเราก็รู้สึกว่าผู้ชายคนที่เรารักช่างเห็นแก่ตัวจริงๆ เลยเลิกกัน มันต้องจบอย่างนี้ล่ะ คนที่เคยทำแท้งร่วมกันมา" (ID.07, 166-167)
>
> "เค้าแบบทำแบบไม่เสียใจ ไม่มีอะไรเกิดขึ้น คุณจะเอาออกก็เอาออก ไม่สนใจ ไม่สนใจว่านี่เมียผม ลูกผม ปัจจุบันนี่ก็ไม่ทำอะไรเลย แม่แฟนให้เอาออกก็เอาออก บอกแฟนแฟนก็เฉยๆ ไม่รู้ร้อน รู้หนาว ไม่มีตังค์ก็บ้านทำโรงกลึงก็ไม่ช่วยพ่อทำงาน ออกไปขับวิน มีตังค์ ก็กินเหล้า ติดเหล้า ติดเพื่อน พอไม่มีถึงจะออกไปขับวินทีหนึ่ง ไม่เคยสนใจอะไรทั้งนั้น" (ID.10, 188-192)

จากการที่หญิงวัยรุ่นรู้สึกทางด้านลบต่อฝ่ายชาย ทำให้ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นจะรู้สึกไม่ต้องการ การมีเพศสัมพันธ์ เนื่องจาก คิดว่าเพศสัมพันธ์เป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ดังคำกล่าวที่ว่า

> "พอหลังจากทำแท้งแล้ว คนก็มีมาจีบอยู่นะแต่รู้สึกว่าเราจะไม่สนใจ รู้สึกขยะแขยงไปพักหนึ่ง เซ็งเบื่อเรื่องพวกนี้" (ID.01, 350-352)
>
> "ใช่ มันเบื่อเรื่องนี้ไปเลย เบื่อไปโดยอัตโนมัติ ไม่พร้อมที่จะให้ใครเข้ามา" (ID.03, 186)
>
> "มันก็ไม่ได้ดีหรอก แฟนคงรำคาญน้องด้วย น้องกลัว การมีอะไรๆกันไปพักหนึ่ง มันขยาด น้องเลยไม่ค่อยยอม เดี๋ยวท้องอีกก็ต้องเอาออกอีก" (ID.06, 151-152)

2.2.2.6 **กล่าวโทษผู้อื่น** หญิงวัยรุ่นบางรายมีการกล่าวโทษผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องการทำแท้ง เช่น ฝ่ายชายที่ขาดความรับผิดชอบ บางรายกล่าวโทษบุตรว่าไม่แข็งแรงจึงต้องทำแท้ง ดังคำกล่าวที่ว่า

> "เสียดาย รักเค้า อยากเอาไว้ แต่ไม่ใช่กับผู้ชายคนนี้ เหตุผลที่เอาออกคือ ...(ชื่อแฟน) คนเดียวเลย" (ID.02, 293-295)
>
> "อย่างที่บอกไปนั่นล่ะค่ะ คือเราไม่รู้ไงว่าเรื่องที่ทำแท้งไป คืออันหนึ่งก็แฟนนี่ล่ะ หนูไม่รู้ว่าวันหนึ่งเขาจะไปมีผู้หญิงคนอื่นอีกเมื่อไร มันไม่มั่นใจ" (ID.08, 83-84)
>
> "ก็กินยา ก็ปกติล่ะพี่ อะไรๆมันผ่านไปแล้ว เราก็อยากเลี้ยงเค้านะ แต่เพราะเค้าไม่ตอบสนองเราเอง เราเลยกินยาที่เพื่อนแนะนำมา" (ID.09, 62-63)

บางรายจะหาเหตุผลว่าเพราะคนใกล้ตัว ทำให้ตนเองต้องตัดสินใจทำแท้ง เช่น เพราะพ่อเป็นคนอารมณ์ร้อน หรือเพราะบางคนในครอบครัวมีอิทธิพลในการให้หญิงวัยรุ่นไปทำแท้ง ดังคำกล่าวที่ว่า

> "ใครเค้าบอกว่าพ่อยอมรับได้ แต่ความจริงกว่าเขาจะยอมรับได้ มันต้องมีเรื่อง ต้องมีแบบรุนแรง เค้าคงไม่ยอมง่ายๆ แม่ก็โดนแถมแฟนก็โดนอีก แกอารมณ์ร้าย อารมณ์รุนแรง" (ID.04, 94-96)

"อือ คนหลังนี่ก็ให้เอาออกนะ อะไรๆเค้าก็ให้เอาออกนะ เอาออกอย่างเดียวเลย จนท้องรอบหลังนี่ แบบไม่ไหวแล้วเลยโทรไปบอกพี่สาว พี่สาวเค้าไม่ยอม โทรมาเลยบอกว่า ถ้าไม่เอาเค้าเอาเอง เค้าเลี้ยงเอง ไม่ให้เอาออกแล้ว" (ID.10, 99-102)

2.2.2.7 **ระลึกถึงพระคุณของมารดา** ภายหลังการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นบางรายรับรู้ถึงความยากลำบากในการเป็นมารดา หรือบางรายมีมารดาคอยเคียงข้างตลอดยามที่หญิงวัยรุ่นรู้สึกต้องการที่พึ่งหรือที่ปรึกษา หลังการทำแท้ง ทำให้หญิงวัยรุ่นปฏิบัติดีกับแม่มากขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า

"พอผ่านเรื่องนี้มา มันทำให้รู้สึกว่ารักแม่ดีกว่า แม่นี่ดีกับเรามากที่สุด รักเราจริงที่สุด และไม่ทำร้ายเรา ก็ใช้ชีวิต เรียนกลับบ้าน" (ID.02, 145-146)

"ตอนวันแม่นะรู้เลยว่าแม่นะรักเรามากแค่ไหน ความรู้สึกว่าเราคิดถึงลูกของเรา รู้ว่าต้องรักต้องทะนุถนอม มานั่งคิดว่า ณ ตอนนั้นถ้าเราไม่เอาออกนะ ก็คงคลอดแล้ว คำว่าแม่..." (ID.03, 112-114)

"แต่ก่อนโทรศัพท์ที่บ้านก็ไม่คุยไม่โทรหา แต่เดี๋ยวโทรหาแม่ทุกวัน ติดต่อ คิดถึงเค้า"(ID.11, 159-160)

2.2.3 **อารมณ์ ความรู้สึก ระยะเผชิญปัญหาและก้าวผ่านความทุกข์** เป็นอารมณ์และความรู้สึกหลังจากที่หญิงวัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงและมีการปรับตัวต่างๆ จนเข้าสู่ภาวะสมดุล สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างเป็นปกติ ซึ่งอารมณ์ ความรู้สึกของหญิงวัยรุ่นในช่วงนี้ ได้แก่

2.2.3.1 **พยายามยอมรับและปล่อยวาง** ถึงแม้ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายในช่วงระยะแรก หญิงวัยรุ่นบางรายจะปฏิเสธ ไม่ยอมรับเหตุการณ์การทำแท้งที่เกิดขึ้น แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป หญิงวัยรุ่นทุกรายต้องยอมรับว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่สามารถปฏิเสธได้ การยอมรับและเผชิญกับความจริงจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้การปรับตัวเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น เมื่อยอมรับความจริงหญิงวัยรุ่นจะเกิดภาวะที่เรียกว่า การปล่อยวางซึ่งช่วยให้หญิงวัยรุ่นพร้อมที่จะปรับตัวและพร้อมจะจัดการกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยหญิงวัยรุ่นบางรายจะต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการปรับตัว และแต่ละรายจะใช้เวลาในการปรับตัวไม่เท่ากัน ดังคำกล่าวที่ว่า

"มันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นไปแล้ว เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้อีกแล้ว เสียใจก็ยอมรับว่าเสียใจ แต่เราแก้ไขอะไรไม่ได้แล้ว เราได้แต่พยายามทำวันนี้ให้ดีที่สุด และไม่ทำแบบนั้นซ้ำอีก " (ID.01, 310-311)

"จะให้ทำอย่างไร ไม่รู้สิมันผ่านแล้วบอกตัวเองอย่างนั้น มันย้อนกลับไปไม่ได้แล้ว อะไรจะเกิดมันก็ต้องเกิด" (ID.05, 221-222)

"หลังจากนี้น้องก็ทำแท้งไปแล้วไม่สามารถแก้ไขอะไรได้อีก น้องต้องยอมรับมัน และนำมาพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น" (ID.13, 478-479)

2.2.3.2 **พัฒนาตนและเติบโตขึ้น** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นมีการคิดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง หญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าตนเองเติบโตและมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจชีวิตมากขึ้น วัยรุ่นจะเริ่มคิดวางแผนชีวิตในการพัฒนา และวางแผนการดำเนินชีวิตเพื่อไม่ให้ตนเองกลับไปทำผิดซ้ำ เช่น ใช้เวลากับตนเอง หันกลับมาตั้งใจเรียน มีการตรึกตรองก่อนที่จะลงมือทำสิ่งต่างๆมากขึ้น เป็นต้น ดังคำกล่าวที่ว่า

"3 ปี แล้ว ถ้าถาม ณ วันนี้ พอดีช่วงนี้ไม่ได้อยู่ในช่วงที่ประจำเดือนจะมา ปัญหาชีวิต ก็บรรเทาแล้ว และน้องอาจจะโตขึ้น บอกได้ว่าก็รู้สึกดีขึ้นนะ อาจเพราะได้คุยกับพี่ด้วย มันทำให้มองเห็นว่า ที่น้องทำอย่างนั้นตอนนั้นเพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างมันทำให้น้องคิดและตัดสินใจทำอย่างนั้น คือทำแท้ง แต่ถ้าเป็นคนนี้น้องคนนี้ ที่เคยมีประสบการณ์ทำแท้งแล้วบอกได้เลยว่า จะไม่ทำแท้งอีกครั้ง ซ้ำเป็นรอบที่สองเด็ดขาด คิดได้อย่างนี้แล้วเรื่องที่เคยทุกข์ เคยเจ็บปวดก็บรรเทาลงจากที่ก่อนหน้านั้นเป็นมาก โทษตัวเองตลอด ประณามว่าตัวเองเป็นคนบาป คนผิด ตลอดเวลา เดี๋ยวนี้ก็รู้ตัวนะว่าเคยทำพลาดไป แต่ก็ไม่ได้รู้สึกทุกข์มากเหมือนแต่ก่อนแล้ว ใช้เวลากับตัวเองเพิ่มขึ้น ยุ่งเรื่องชาวบ้านลดลง ชีวิตก็เป็นสุขมากขึ้น เหมือนกับว่าต้องขอบคุณและต้องขอโทษเหตุการณ์นี้ในเวลาเดียวกัน" (ID.01, 519-528)

"คือ เหมือนโตขึ้น เหมือนเราต้องใช้ชีวิตอยู่ได้ด้วยตัวเอง ก็ตั้งใจเรียน รีบเรียนให้จบเหมือนที่พ่อแม่หวัง แล้วจากนี้ไปก็คงกลับไปทำงาน

ใช้ชีวิตกับครอบครัวเรา หนูคงไม่เอาชีวิตหนูไปฝากไว้กับใครอีกแล้ว” (ID.03, 308-310)

“เราก็โตขึ้นนะ หลังจากผ่านเรื่องนี้ไป ก็ดีขึ้นเรื่องนี้จากแต่ก่อนเป็นผู้ใหญ่ขึ้น คิดก่อนลงมือทำอะไรมากขึ้น”(ID.011, 158-159)

จากผลการวิจัย ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายในช่วงระยะแรก หญิงวัยรุ่นจะมีอารมณ์ ความรู้สึกทั้งทางด้านบวกและลบอย่างเข้มข้น เมื่อเมื่อเวลาผ่านไป หญิงวัยรุ่นจะเริ่มมีการปรับตัว เปลี่ยนแปลง แสวงหาวิธีที่ทำให้ตนเองสามารถกลับมาดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติให้มากที่สุด ทำให้อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นอารมณ์ ความรู้สึกทางด้านลบเริ่มบรรเทาลง แต่หญิงวัยรุ่นยังเกิดอารมณ์ความรู้สึกที่ตามมาภายหลังการทำแท้งเป็นบางช่วงเวลา หรือ สลับไป มา จนกว่าหญิงวัยรุ่นจะสามารถปรับตัวได้ แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาครั้งนี้ หญิงวัยรุ่นกล่าวว่า ตนเองไม่สามารถลืมเหตุการณ์ที่ทำแท้งได้ แม้ว่าเวลาจะผ่านเป็นนานเท่าไรก็ตาม เรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมายจึงเป็นประสบการณ์ที่เป็นบาดแผลในใจของหญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกราย

3. **การดำเนินชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย** ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกายจะเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดแต่ด้านจิตใจก็ต้องปรับเพื่อรับความเปลี่ยนแปลงที่หญิงวัยรุ่นเองไม่ได้คาดคิด เนื่องจากอารมณ์ทางด้านลบต่างๆดังที่กล่าวมา ส่งผลให้การดำเนินชีวิตประจำวันได้เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินชีวิตด้านต่างๆเพื่อให้หญิงวัยรุ่นกลับมาสู่สภาวะปกติแสดงในแผนภาพที่ 4 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4 แผนภาพแสดงประสบการณ์การดำเนินชีวิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

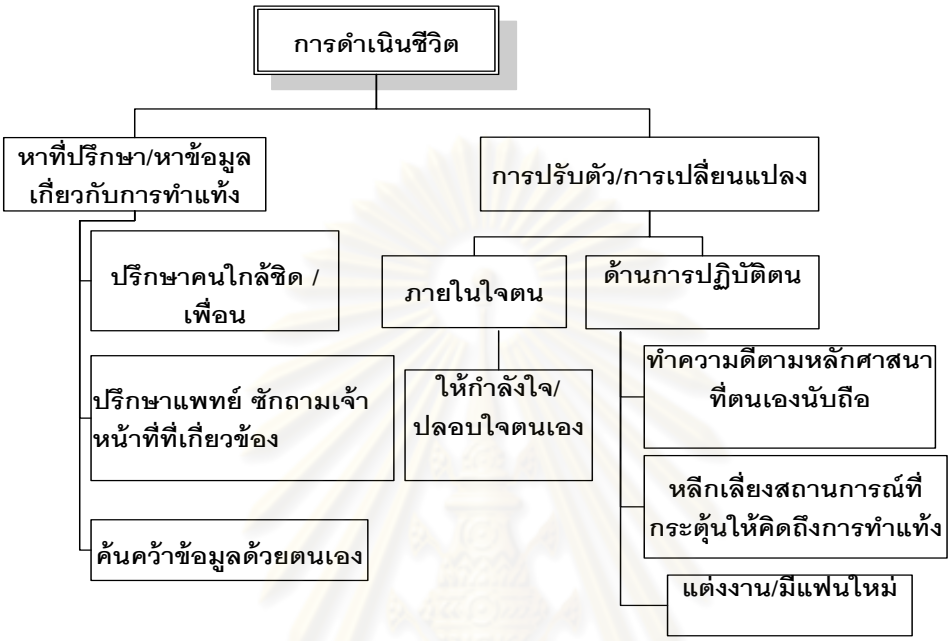

ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจะนำประสบการณ์ดังกล่าวมาเป็นบทเรียนสอนใจ เนื่องจากหญิงวัยรุ่นรับรู้ว่าเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นเรื่องที่ตนเองทำผิดพลาดและไม่ต้องการที่จะทำผิดพลาดซ้ำรวมถึงไม่ต้องการให้ผู้ที่ตนเองรักต้องมาประสบเหตุการณ์ดังเช่นตนเอง โดยหญิงวัยรุ่นจะนำประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายนำมาเป็นอุทาหรณ์สอนตนเองและผู้อื่น ที่ตนเองรักและนำประสบการณ์ความผิดพลาดครั้งนี้มาใช้เป็นอุทาหรณ์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของตนเอง เช่น หาวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่คาดว่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น บางรายเก็บตัว ใช้เวลาว่างกับตนเอง ทำงานมากขึ้น หรือทำกิจกรรมต่างๆที่ตนเองชอบทำมากขึ้น อยู่กับสิ่งที่เป็นปัจจุบัน เป็นต้น เนื่องจากไม่ต้องการที่จะให้ตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซ้ำ ดังคำกล่าวที่ว่า

"มันอยู่ในใจ ประสบการณ์ก็สอนเราแล้วนะว่าเราควรทำอย่างไรต่อไป สอนว่าอย่าทำอย่างนี้อีก หาวิธีป้องกันให้มากขึ้น" (ID.03, 262)

"เอาตรงนี้มาเป็นอุทาหรณ์สอนตัวเองหรือสอนคนอื่น เพื่อที่ให้คนอื่นๆเขาไม่ต้องทุกข์ทรมานแบบเราอย่างเราก็ยิ่งทำงานมากกว่าเดิม วันๆก็อ่านแต่หนังสือ เวลาว่างช่วงแรกๆก็อ่านไปร้องไห้ไปไม่มีสมาธิหรอก หลังๆเลยไปลงเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มจะได้ไม่มีเวลาว่าง ใช้เวลากับตัวเองซะส่วนใหญ่" (ID.01, 312-315)

"จะให้มันเป็นบทเรียนสอนใจ ไม่ให้มันเกิดขึ้นอีก ไม่อยากให้ผู้หญิงคนอื่นต้องมาเป็นเหมือนน้องด้วยมันเป็นเหมือนตราบาปในชีวิตทีเดียวล่ะ" (ID.06, 253-254)

นอกจากนี้หญิงวัยรุ่นที่สามารถผ่านขั้นตอนต่างๆและสามารถปรับตัวเพื่อเข้าสู่สภาวะปกติ ได้มองย้อนเพื่อทบทวนเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น ขั้นตอนการดำเนินชีวิต การปรับตัว การเปลี่ยนแปลง และบทเรียนที่ได้รับ หญิงวัยรุ่นหลายรายรู้สึกว่ามันเป็นช่วงที่อึดอัด บีบคั้น เป็นทุกข์ จึงอยากนำประสบการณ์ของตนเองมาแบ่งปัน ช่วยเหลือให้หญิงวัยรุ่นรายอื่นๆในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา เพื่อที่ผู้อื่นจะได้ไม่เป็นทุกข์ดังเช่นตนเอง และเพื่อให้ผลดีจากการกระทำดังกล่าวส่งผลถึงบุตรที่ตนเองได้ทำแท้งไป ดังคำกล่าวที่ว่า

"แต่คือเราคุยแล้ว เรามั่นใจว่าเขาไม่ไปพูด แค่ไม่อยากให้เขาเป็นเหมือนเรา...ว่าเราทรมานแค่ไหนนะ เจ็บแค่ไหนตอนเอาลูกออก" (ID.04, 348-349)

"เพื่อที่น้องเขามีแฟน ไปเที่ยวไหนก็จะได้กลับบ้านจะได้ไม่เป็นเหมือนเรา เพราะถ้ามันพลาดไปเหมือนเรา น้องเขาไม่มีใคร บอกใครไม่ได้ มันทุกข์ยิ่งกว่าเราอีก บอกใครไม่ได้ การที่มีคนปรึกษามันช่วยได้เยอะ" (ID.04, 354-356)

"ดีใจนะคะ ที่ได้พูดคุยกับพี่วันนี้ อย่างน้อยน้องอยากให้เรื่องของน้องได้ช่วยเหลือวัยรุ่นคนอื่นที่ไม่เคยทำแท้งว่าคนที่เคยทำไปแล้วจะเป็นอย่างนี้นะ" (ID.13, 570-571)

"อยากให้ข้อมูลนี้ตีพิมพ์ เผยแพร่ให้วัยรุ่นหรือผู้หญิงที่ไม่มีประสบการณ์อย่างนี้รู้ให้มากๆจะได้ไม่พลาดเหมือนเรา มันเสียใจ ขอบุญ

กุศลนี้อุทิศให้ลูกที่เราได้ทำแท้งไป ขอให้เขาไปสบาย อย่าได้เป็นทุกข์อีก” (ID.01, 78-81)

อนึ่งภายหลังการทำแท้งหญิงวัยรุ่นจะจดจำประสบการณ์ครั้งนี้เป็นบทเรียนและสัญญาว่าจะทำแท้งเป็นครั้งสุดท้าย โดยหญิงวัยรุ่น จะจดจำว่าการทำแท้งความผิดพลาดและเป็นบทเรียนครั้งสำคัญในชีวิต กล่าวคือ จากประสบการณ์ที่ผ่านมานั้นหญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าตนเองอยู่ในระหว่างความเป็นตายของชีวิต รู้สึกเป็นทุกข์ เจ็บปวด กลัวบาป ทำให้หญิงวัยรุ่นต้องการหลีกเลี่ยงการทำแท้งซ้ำ ภายหลังการทำแท้งหญิงวัยรุ่นจึงสัญญากับตนเองว่าจะทำแท้งครั้งนี้เพียงครั้งเดียวหรือเป็นครั้งสุดท้าย ดังคำกล่าวที่ว่า

“แต่งงาน ก็ให้เขาคลอดออกมาชีวิตนี้คงไม่ทำอีกแล้ว เพราะที่บอกหากรู้ตั้งแต่แรกว่ามันจะเจ็บปวดขนาดนี้ ถ้าการทำแท้งต้องเลือกกับความกลัวความรู้สึกทุกข์อย่างนี้ ตราบจนตลอดชีวิตที่เหลือคงไม่ทำ” (ID.01, 498-499)

“เราเป็นแบบนี้อีกก็ปล่อย ปล่อยให้ออกเลย ไม่เอาแล้ว ไม่อยากทำแล้ว กลัวบาปมันก็อยู่แล้ว และ ณ. ตอนนี้เราก็พร้อมแล้วอายุก็ 23 แล้ว มันมาอีกก็ปล่อยแล้ว” (ID.04, 367-368)

“ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ไม่ว่าพ่อเขาจะรับหรือไม่รับ สมมุติหากมันเกิดขึ้นจริงๆ น้องก็จะไม่ทำแท้งอีกอย่างเด็ดขาด เอ เว้นแต่ลูกพิการ แล้วหมอให้เอาออกก็ว่ากันอีกที อันนี้ยังไม่ได้คิด” (ID.13, 506-508)

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการทำแท้งแบบผิดกฎหมายได้ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย และสภาพจิตใจของหญิงวัยรุ่นหลายด้าน อีกทั้งหญิงวัยรุ่นมองว่าการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นบทเรียนครั้งสำคัญในชีวิต และตนเองไม่ต้องการประสบเหตุการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำส่งผลให้หญิงวัยรุ่นมีการแสวงหาที่ปรึกษา และการช่วยเหลือภายหลังการทำแท้ง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1 **หาที่ปรึกษา/หาข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้ง** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายทั้งในช่วงระยะแรกและระยะยาวสิ่งที่หญิงวัยรุ่นต้องการ คือ คำปรึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่างๆที่ตามมาภายหลังการทำแท้ง แต่หญิงวัยรุ่นไม่สามารถหาแหล่งสำหรับให้คำปรึกษา หรือแหล่งข้อมูลต่างๆได้โดยง่าย เนื่องจากการทำแท้งเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ให้การยอมรับ และเป็นความลับเนื่องจากผิดทั้ง ศีลธรรมและกฎหมาย จากการศึกษาครั้งนี้ หญิงวัยรุ่น กล่าวว่า ตนเอง

ขาดความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิดส่งผลให้ตนเองเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซึ่งนำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ดังคำกล่าวดังต่อไปนี้

> “อย่างนั้นล่ะคะ ผู้ชายก็ไม่ตระหนัก ผู้หญิงอย่างเราๆก็ไม่รู้ ไม่มีใครสอนเรา แรกๆน้องนะยาคุมก็กินไม่ถูก กินบ้างไม่กินบ้าง กินแล้วอาเจียนออกเป็นไรไหม” (ID.06, 299-300)
>
> “หนูก็รู้ล่ะพี่ แต่พอถึงตอนนั้นแล้วแฟนเขาไม่ได้มีถุงยางไง เออ เราต่างก็คิดว่าครั้งเดียวไม่เป็นอะไรหรอก เพราะอย่างที่บอกว่าอสุจิแฟนก็ไม่แข็งแรง ไม่งั้นเค้าคงมีลูกกับภรรยาเก่าไปแล้วนี่เค้าก็ไม่มี แต่จะมามีกับเราได้ยังไงไม่รู้” (ID.08, 258-260)
>
> “เพราะครั้งแรกตั้งใจว่าจะไม่พลาด แต่มาพลาดอีกรอบสอง เมื่อก่อนไม่รู้จักถุงยางไง แล้วยา ไม่รู้มันหายไปไหนไม่รู้ กินข้ามวัน ไม่มีวันบอกด้วย พอมันใกล้จะหมดมาเริ่มนับ อ้าว...หายไปเม็ดหนึ่ง แต่ไม่รู้เม็ดไหน” (ID.12, 109-111)
>
> “ คือ ก็ไม่รู้ไง ไม่มีใครสอนเรา ที่โรงเรียนตั้งแต่เล็กจนโต ก็ไม่มีใครสอน ดูแต่ละครทีวี ถ้ามีใครบอกเรามาก่อนก็คงดี” (ID.13, 155-156)

นอกจากนี้หญิงที่มีประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายจะรู้สึกเป็นทุกข์ รู้สึกไม่มีที่พึ่ง ไม่มีที่ปรึกษา ไม่มีบุคคลที่รับฟังความรู้สึกหรือระบายความในใจ เนื่องจากหญิงวัยรุ่นรับรู้ว่าเรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นเรื่องที่เป็นความลับ ดังนั้นสิ่งที่หญิงวัยรุ่นต้องการ คือ การช่วยเหลือทางด้านจิตใจ ต้องการที่ปรึกษา การได้ระบายความในใจ ระบายความรู้สึกเป็นทุกข์จากผู้ที่เข้าใจ และไม่ตำหนิ หญิงวัยรุ่นเหล่านั้น ดังคำกล่าวที่ว่า

> “ต้องการกำลังใจ การช่วยเหลือด้านจิตใจ ความรู้สึกคนทำแท้งเขารู้สึกผิดเสียดาย เสียใจ ละอาย” (ID.02, 310-311)
>
> “ต้องการคนปรึกษาแต่คนที่ปรึกษา ต้องคุยกันรู้เรื่องด้วยนะ ไม่ใช่ตำหนิเราหรือต่อว่าเรา จะลดทุกข์ลงเยอะ แต่ต้องดูคนด้วย แต่ถ้าเกิดเขาหวังดีกับเราเขาคงให้กำลังใจเรา อยู่เป็นเพื่อนเรา แต่ถ้าเขารู้สึกไม่ดีกับเรา เขาคงประมาณว่า....เฮ้ย เราผ่านมาได้อย่างไร เราไม่ดีอย่างนั้น” (ID.04, 359-362)
>
> “ตอนนั้นนะหรอ ครั้งแรกเลย ต้องการสิ ต้องการมาก คิดว่านะอยากมีคนที่เขาเข้าใจเรา รับฟังเรา มันหลายๆอย่าง เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราเล่าให้ใครฟังไม่ได้ไง ขนาดเพื่อนที่ว่ารู้ๆกันว่าทำแท้งมายังพยายามไม่พูดถึงมันเลย” (ID.05, 301-303)

จากผลดังกล่าว ทำให้หญิงวัยรุ่นต้องการที่ปรึกษา คำแนะนำเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนารวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลย้อนกลับที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องการการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำ รวมถึงการแนะนำ ที่ปรึกษา ช่วยเหลือทางด้านจิตใจภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยสถานที่ให้คำแนะนำปรึกษาต้องเป็นความลับส่วนบุคคล จากการศึกษาครั้งนี้หญิงวัยรุ่นได้มีแนวทางเพื่อให้ได้มาซึ่งคำปรึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้ง ดังต่อไปนี้

3.1.1 **ปรึกษาคนใกล้ชิด/เพื่อน** ถึงแม้ว่าหญิงวัยรุ่นเองจะรับรู้ว่า เพื่อนหรือคนใกล้ชิดทั้งที่ไม่เคยมีประสบการณ์การทำแท้งและที่มีประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายเช่นเดียวกับตนนั้น จะไม่สามารถเข้าใจถึงปัญหา สภาพร่างกาย จิตใจ ของตนเองอย่างแท้จริงได้ แต่เพื่อช่วยไม่ให้ตนเองจมอยู่กับความเศร้า ความทุกข์ หรืออารมณ์ทางด้านลบต่างๆ การหาที่ปรึกษา หรือที่พึ่งทางด้านจิตใจ มาเป็นส่วนช่วยในการปรับตัวและฟื้นตัว จากอารมณ์ทางด้านลบ ดังคำกล่าวที่ว่า

> “หนูก็เล่าให้เพื่อนๆฟัง เพื่อนๆกลุ่มนั้น ที่พี่เคยทำกลุ่มด้วย เขาก็รู้เรื่องหนู ก็บอกหมดล่ะ จริงๆหนูก็ไม่อยากเล่าหรอกหรอก แต่ว่ามันไม่ไหวแล้ว มันกดอยู่ในใจ” (ID.03, 32-33)

> “พอแม่รู้แล้วก็รู้สึกสบายใจ ต่างจากเมื่อก่อนตอนยังไม่รู้สิ อึดอัด แม่จะคอยบอก แนะนำอย่างว่า เคยทำมานี่ อย่าลืมกรวดน้ำให้เขาด้วย หรือพอแม่ทำบุญแม่จะทำเผื่อให้ด้วย” (ID.12, 310-312)

> “ตั้งใจจะไม่เล่าให้ฟัง สุดท้ายปัญหามันใหญ่ ใหญ่ขึ้น จนเรารับไม่ได้จนเราต้องบอกเพื่อน ปัญหามันใหญ่ จนอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอยู่กับเพื่อนตลอด” (ID.13, 68-69)

หญิงวัยรุ่นบางรายเลือกที่ปรึกษากับเพื่อนหรือบุคคลที่มีประสบการณ์การทำแท้งมาแล้ว โดยหญิงวัยรุ่นให้เหตุผลว่า ตนเองไม่เคยมีประสบการณ์การทำแท้งทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำแท้งและกำลังอยู่ในช่วงสับสน ไม่รู้จะทำอย่างไรต่อไป บางรายคิดว่าเพื่อนหรือบุคคลที่มีประสบการณ์การทำแท้งจะสามารถเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึกและเป็นที่ปรึกษาปัญหาทั้งทางร่างกายและจิตใจของหญิงวัยรุ่นได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

> “โทรไปหาเพื่อนที่เคยทำแท้งถามมัน คุยกับมันว่ามันเป็นอย่างไรบ้าง มันเป็นเหมือนเราไหม เราไม่รู้ไง เพราะไม่เคยทำ มันสับสนนะ” (ID.05, 280-281)

"เล่าว่าทำมาอย่างนี้ อย่างนี้ แต่กับเพื่อนๆที่สนิท แล้วเคยทำมาด้วยกันนะ ไม่ได้เล่าสุ่มสี่ สุ่มห้า นี่อย่างที่ทำงานใหม่ก็ไม่มีใครรู้นะ" (ID.12, 263-264)

"ถามเพื่อนที่เรารู้ว่าเขาเคยไปทำแท้งมา แต่เราบอกเพื่อนว่าเราถามให้เพื่อนอีกคนหนึ่งนะ เรากลัวเขารู้ว่าเป็นเรา เพราะเขาเคยผ่านประสบการณ์อย่างนี้มาก่อน เขาน่าจะเข้าใจเรา ให้คำปรึกษาเราได้" (ID.13, 411-413)

3.1.2 **ปรึกษาแพทย์ /ซักถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง** เมื่อหญิงวัยรุ่นเกิดปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ หญิงวัยรุ่นจะเลือกปรึกษาแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ เช่น ปัญหาการตกเลือด การติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์ การปวดท้องอย่างรุนแรง ภาวะซึมเศร้า อย่างไรก็ตามหากเป็นแพทย์ที่ให้บริการการทำแท้ง หญิงวัยรุ่นจะไม่ปกปิดข้อมูลแต่หากเป็นแพทย์อื่นๆ หญิงวัยรุ่นจะพยายามหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลว่าเกิดมาจากการทำแท้ง ดังคำกล่าวที่ว่า

"มีเรื่องตกขาวเป็นสีเขียวๆ เหลืองๆแล้วก็คันมาก วิตกกังวลค่ะ เราเลยไปหาหมอหลายครั้ง หมอเค้าก็จะถามนะว่ามีแฟนหรือเปล่าเราก็ตอบว่าไม่มีทั้งๆที่เราก็รู้อยู่แก่ใจนั่นล่ะว่าเค้าหมายถึงว่าเคยมีเพศสัมพันธุ์หรือเปล่าแต่เราก็ไม่กล้าบอกหรอกว่าเราทำแท้งมา มันอาย" (ID.13, 444-447)

"เรื่องของเรื่องอยากไปหาหมอเพราะซึมเศร้าด้วย หลังนี่ดีขึ้นแล้วเพราะกินยาไปพักหนึ่ง เลยขี้เกียจไปหาหมอ มันแพง มันไกล เลยเลิก" (ID.01, 562-563)

"เลยไปหาหมอ เอ...โทรไปถามที่นั่นก่อนที่ไปทำแท้งมานะ ว่ามันผิดปกติหรือเปล่า เขาก็บอกว่าเป็นเรื่องปกติ น้องเลยยอมนอนบิดอย่างนั้น ครึ่งวันแบบไม่ไหวแล้วเลยไปให้หมอที่คลินิกฉีดยาแก้ปวดท้องให้ แล้วกลับมานอนบิดต่อ เกือบตายนะ" (ID.01, 551-554)

3.1.3 **ค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง** หญิงวัยรุ่นบางรายที่ผ่านประสบการณ์ทำแท้ง จะค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้วยตนเองเพื่อให้ตนเองได้เข้าใจ และได้รู้วิธีปฏิบัติตน หรือผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้ง เนื่องจากในสังคมไทยการทำแท้งเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมและผิดกฎหมาย จึงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถพูดถึงได้ในที่สาธารณชน ดังคำกล่าวที่ว่า

"เคยเข้าไปหาในอินเตอร์เน็ตมีหลายแบบมากเลย บางแห่งบอกว่าให้ปล่อยปลาเราก็ปล่อย เอาเป็นว่าทำเกือบทุกอย่างนั่นล่ะ" (ID.01, 406-407)

"หลังเอาเด็กออก เหมือนอย่างที่บอกว่าพอเราทำไปแล้วเราก็อยากรู้ว่ามันเป็นอย่างไร อย่างเรื่องนี้มันส่งผลต่อเราอย่างไรบ้าง ก็สนใจเพราะเราเคยมีประสบการณ์มาแล้ว" (ID.04, 265-267)

"บาปสิ เราก็อ่านหนังสือธรรมมง ธรรมะนะ มันก็รู้ว่ามันไม่ดี มันบาป พอทำเสร็จทำทุกอย่างเลยนะ" (ID.11, 108-109)

โดยสรุป หญิงวัยรุ่นต้องการแบ่งปันประสบการณ์และความรู้ในการจัดการความรู้สึกที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ทั้งยังต้องการกำลังใจ การช่วยเหลือจากผู้ที่เข้าใจ ไม่ตัดสินหรือตำหนิตนเอง หญิงวัยรุ่นบางราย ต้องการปรึกษาหรือแสวงหาเพื่อนร่วมสถานการณ์เดียวกัน เนื่องจากหญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าเพื่อนที่เคยมีประสบการณ์คล้ายคลึงกันจะสามารถช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆได้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ การปฏิบัติตนภายหลังการทำแท้ง ทำให้หญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองไม่ได้โดดเดี่ยวและไม่ใช่คนเดียวที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์การทำแท้งหรือตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่พึงพอใจ ผู้ที่มีประสบการณ์การคล้ายคลึงกันอาจสามารถร่วมแบ่งปันประสบการณ์และความรู้ในการจัดการความรู้สึกที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังเป็นกำลังใจ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาซึ่งกันและกันได้

3.2 **การปรับตัว/การเปลี่ยนแปลง** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจะพยายามหาวิธีการต่างๆ เพื่อให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างเป็นปกติโดยหญิงวัยรุ่นจะมีการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในใจของตน และการเปลี่ยนแปลงทางด้านการปฏิบัติตน ซึ่งได้แก่

3.2.1 **การปรับตัว การเปลี่ยนแปลงภายในใจตน** จากการศึกษาหญิงวัยรุ่นพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงความรู้สึกภายในใจทางด้านลบของตนเองที่เกิดเนื่องมาจากการทำแท้งแบบผิดกฎหมายให้กลับมาสู่สภาวะปกติ ซึ่งวิธีการเปลี่ยนแปลงภายในใจของหญิงวัยรุ่น ได้แก่

3.2.1.1 **ให้กำลังใจ/ปลอบใจตนเอง** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจะมีการให้กำลังใจ ปลอบใจตนเอง เพื่อเป็นการลดอารมณ์ความรู้สึกทางด้านลบต่างๆ เป็นการให้กำลังใจตนเองเพื่อให้ตนเองสามารถก้าวเดินต่อไปข้างหน้า โดยหญิงวัยรุ่นมีการเปรียบเทียบถึงผู้อื่นที่ทำบาปกรรมมากกว่าตนเองและการปล่อยให้บุตรเกิดมาเมื่อไม่พร้อมจะทำให้เป็นภาระสังคม ลูกจะลำบาก มีการปลอบใจ ให้ความหวัง

ให้กำลังใจตนเองและบอกกับตนเองว่าสักวันตนเองจะต้องผ่านความทุกข์ตรงนี้ให้ได้ ทำให้หญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าตนองยังโชคดีกว่าคนอื่นๆอีกมาก ดังคำกล่าวที่ว่า

> “เพื่อนไปทำแท้งมาหลายครั้งก็ไม่เห็นมันเป็นอะไร คิดถึงวันที่ไปทำแท้ง คิดถึงเหตุการณ์วันนั้นว่าน้องทำอะไรบ้าง เป็นอย่างไร คิดถึงเหตุผลที่ไปทำว่าน้องทำเพราะอะไร ถึงเขาออกมาเขาก็ไม่มีอนาคตที่ดี แม่เรียนจบ แค่ ม. 3 ...(ชื่อแฟนเก่า) เองก็ไม่ได้เรียนสูงหนักหนา ออกมาเหมือนกลายเป็นภาระในสังคม กลายเป็นปัญหาสังคม เพราะน้องก็คงเลี้ยงเขาไม่ได้ดี ก็บอกกับตัวเองอย่างนั้น” (ID.02, 254-258)
>
> “แต่ตรวจแล้วไม่เจอถ้าเจอแล้วก็คงจะเอาออก ดีกว่าปล่อยออกมาแล้วลำบากแล้วสงสารลูก อย่างข้างบ้านที่รู้จักกันนะ มีลูกมา 5 คน ปล่อยออกมาแล้วสงสาร เห็นอะไร คุ้ยขยะกิน เก็บขยะกิน” (ID.12, 188-190)
>
> “คือ...ตอนนี้หนูเจ็บปวดหนูทุกข์ แต่สักวันหนึ่งอะไรๆมันคงดีขึ้น คงไม่มีใครที่มันจะทุกข์ตลอดทั้งชีวิตหรอก” (ID.03, 214-215)
>
> “คิดนะตอนนั้นหนูคิดนะ ถ้าเรามีเงินมีอะไรอยู่ในตัว เราจะเอาเค้าไว้แต่ส่วนมากก็เพราะเรื่องเงินนั่นล่ะ ถ้าเราไม่มีหนี้มีสินเราก็เอาไว้ล่ะ เรายังพูดกับเพื่อนๆเลยว่าถ้ามีเงินนะ เราจะเอาไว้เลย” (ID.11, 104-106)

หญิงวัยรุ่นบางรายจะได้กำลังใจจากบุคคลที่ตนเองรักหรือให้กำลังใจตนเองด้วยการบอกกับว่าตนเองต้องมีความรับผิดชอบหรือดำเนินชีวิตต่อเพื่อใครบางคน การบอกกับตนเองดังกล่าว เพื่อเป็นการให้กำลังใจตนเองในการอดทนต่อสู้ก้าวต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า

> “แต่ระยะเวลามันทำให้น้องต้องเข้มแข็ง เราให้อยู่ได้ เป็นลูกคนโตเป็นพี่ พ่อเราก็ไม่อยู่แล้ว เราต้องเป็นหลักให้น้อง ให้ครอบครัวให้ได้ เราจะมาอ่อนแอจะมัวเสียใจอยู่ไม่ได้ เรามีน้องอีกคนที่เราต้องดูแล” (ID.02, 260-262)
>
> “บางครั้งเลยบอกแม่เวลาหนูท้อหนูเหนื่อย บอกแม่ว่าทำไมชีวิตคนมันเหนื่อยขนาดนี้ แม่บอกว่าเราเหนื่อยแค่นี้เราต้องเดินไปข้างหน้าอย่าถอยหลังนะ ห้ามถอยหลังเด็ดขาด เหนื่อยตอนนี้เพื่อวันข้างหน้า” (ID.03, 197-199)
>
> “แม่เค้าสอนมากๆ แต่ถ้าตอนนี้ขอเลือกเจอกับความทุกข์มากกว่า บั้นปลายจะได้สุขซะที โทรนะ โทรไปหาแม่บอกแม่ว่า “แม่วันนี้หนูมีเพื่อนใหม่แล้วนะ มีปัญหาเป็นเพื่อน มีความทุกข์เป็นเพื่อน” มองโลกในแง่ดีมากกว่า สอน

คนอื่น สอนเพื่อนว่า ว่าคิดมากนะเดี๋ยวหน้าแก่ แต่ของตัวเองบางทีทำไม่ได้อย่างที่ไปสอนไปบอกคนอื่น" (ID.03, 205-209)

3.2.2 **การปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางด้านการปฏิบัติตน** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นมีการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงทางด้านการปฏิบัติตน ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

3.2.2.1 **ทำความดีตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ** เมื่อหญิงวัยรุ่นประสบกับเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจ การหาสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ จะถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความรู้สึกปลอดภัย ความอบอุ่นใจที่เพิ่มมากขึ้น หญิงวัยรุ่นจะมีการทำความดีตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ เช่น ทำบุญโดยวิธีการใส่บาตร ถวายสังฆทาน บางรายมีการฝึกฝนจิตใจให้เกิดสติโดยการนั่งสมาธิ เจริญวิปัสสนา หรือสวดมนต์ โดยหวังว่าบุตรที่หญิงวัยรุ่นได้ทำแท้งไปจะได้รับส่วนบุญกุศลที่มาจากการทำความดีของตนเอง และหญิงวัยรุ่นยังรู้สึกว่าการทำบุญ การทำความดีจะมีส่วนช่วยให้ตนเองบรรเทาบาปกรรม บรรเทาจากความทุกข์ที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้ง ดังคำกล่าวที่ว่า

"ช่วงแรกๆก็ใส่บาตร เออ...นี่เป็นอีกเรื่องที่เราเปลี่ยนแปลงเมื่อก่อนนะไม่ค่อยทำบุญเรียกได้ว่าตระหนี่ทำบุญนั่นล่ะแต่หลังจากทำแท้ง คิดว่าการทำบุญให้ลูกมันช่วยได้บ้างอย่างน้อยเราก็คิดว่าเขาน่าจะได้รับสิ่งที่เราตั้งใจให้และหากเขายังรอเราอยู่ก็ขอให้เขามาเกิดกับเราอีก อย่าได้อาฆาตกันเลยเรื่องนี้มันทำให้เรารู้จักให้ รู้จักช่วยเหลือคนอื่น อยากทำอะไรให้คนอื่นมากขึ้น บางช่วงเคราะห์หนักเราก็รู้สึกว่ามันมาจากเรื่องที่เราทำแท้งที่ล่ะ" (ID.01, 401-406)

"คล้ายๆเดิมนะมีเพิ่มขึ้นมา คือ ทำบุญให้เขามากกว่า เราไปถวายสังฆทานบ้าง ใส่บาตรบ้างตัวเองปกติก็ไม่ค่อยทำบุญ คือ ไม่ค่อยทำเลย แต่ตอนนี้น้องก็ทำเพราะอย่างน้อยเราได้ทำอะไรให้เขาบ้างชดใช้ให้เค้าบ้าง" (ID.02, 131-133)

"ทำบุญ ทำสังฆทาน ... ก็มีคนมาทักว่า เหมือนว่าเราไปทำแท้งนะ เราทำแท้งมา ทำให้เด็กเขาไม่ได้เกิดแล้วเหมือนเด็กอิจฉากัน ทำลูกที่เกิดมาไม่ดียังไงเหมือนเด็กที่ไม่ได้เกิดมาแกล้ง อิจฉากัน ตอนนั้นก็ ใครพูดอะไรก็ทำหมดเลย" (ID.12, 115-117)

"ทำอะไร มีนะมีทำบุญ ถวายสังฆทาน ปลดกรรมให้ลูกแล้วก็ไปนั่งวิปัสสนา สวดมนต์ที่วัด สองคืนสามวันอะไรอย่างนี้" (ID.08, 132-133)

หญิงวัยรุ่นบางรายจะแสวงหา พิธีทางศาสนา ไสยศาสตร์ ที่บุคคลได้ชี้แนะนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังคำกล่าวที่ว่า

"ทำบุญทุกวันนี้ก็ทำบ้างนะคิดถึงเขา เพราะแม่เคยพาไปหาหมอพระ เขาก็บอกว่าน้องมีเด็กตาม ทำอะไรจะไม่ค่อยขึ้น เราเลยหมั่นทำบุญให้มากๆ ไม่รู้หรอกว่าลูกเขาจะได้รับหรือไม่ได้รับ แต่อย่างน้อยเหมือนได้รู้สึกว่าทำอะไรเพื่อเขาบ้าง" (ID.05, 210-215)

"คิดว่าจะเอามาทำพิธีอะไรอย่างนี้ บางทีเค้าก็บอกว่าเอามาไว้บ้านก็ได้ เอาเค้าขึ้นหิ้งพระ บางทีเค้าก็บอกว่ามีหลายคนทำลูกกรอก เพราะตัวเล็กนิดเดียวพี่ ถ้าหนูวาดให้พี่ดูได้จะวาดเลย (ส่งกระดาษให้วาดรูป) ตัวประมาณนี้ ถ้า ถ้า ประมาณได้นะพี่ ถ้าประมาณ จะประมาณนี้ ในนี้จะเป็นน้ำ แล้วเหมือนสายอะไรออกมาอย่างนี้ๆนะ" (ID.09, 71-75)

3.2.2.2 **หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่กระตุ้นให้คิดถึงการทำแท้ง**

เนื่องจากการอยู่ในสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมเดิมๆทำให้หญิงวัยรุ่นย้อนคิดถึงเรื่องการทำแท้งทำให้เกิดความหดหู่ รู้สึกทางด้านลบ หญิงวัยรุ่นจึงมีการหลีกเลี่ยงไม่อยากพบเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสิ่งที่กระตุ้นให้คิดถึงเหตุการณ์การทำแท้ง เช่น หญิงวัยรุ่นจะย้ายที่อยู่ หลีกเลี่ยงการสนทนาหรือข่าวในโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการทำแท้ง หรือเปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์ ดังคำกล่าวที่ว่า

"เมื่อก่อนไม่ได้อยู่ห้องนี้หรอก ย้ายออกมาแล้วมันทนเห็นที่เดิมๆไม่ได้ เลยมาอยู่ที่ใหม่ โรงงานนั้นก็เลิกทำเลย ไอ้นั่นมันก็ไม่อยู่แล้วนะ แต่ไม่อยากอยู่ที่นั่น ตั้งใจเอาไว้ว่าจะไม่มีแฟน จะเกลียดผู้ชายทั้งโลก" (ID.01, 224-226)

"พยายามออกจากตรงนั้น จากที่ที่อยู่กับแฟน น้องต้องใช้เวลาเพราะเขาเคยคิดฆ่าตัวตาย แต่ยังไงไม่อยู่แล้วยังไงก็ออกมา เขาต้องยอมรับว่าน้องไม่ไหวแล้ว ไปเรื่อยๆค่อยๆถอนตัวออกมา ทีละน้อยๆแล้วก็ออกมาเลย" (ID.02, 287-290)

"รู้สึกว่าคนมาถามอะไรอย่างนี้ กรณีล่าสุดนี่ มันหดหู่ เห็นเค้าแล้วก็รู้สึกแย่ เรื่องที่เพื่อนมันกินยาทำแท้งนะ สุดท้ายมันก็ทำแท้งอยู่ดี กลัวลูกพิการ หรือบางที่เรานั่งดูข่าว เรารู้สึกแบบอย่างไร...แบบเคยไหม เวลาเราทำอะไรผิดแล้วเราก็จะร้อนตัว เหมือนกับร้อนตัว อย่างเด็กอายุ 17-18 แบบมีข่าวทำแท้ง พอเรานั่งฟังอยู่ตรงนั้นเราจะรู้สึกอย่างไรไม่รู้ เราเคยทำเหมือนเวลาเราทำผิดแล้วเราก็จะร้อนตัว ไม่อยากรับรู้ไม่อยากรับฟัง" (ID.04, 205-210)

"ถ้าพลาดมาอีกก็ต้องเอาออกอีกไม่เอาแล้ว เลยค่อยๆออกมาเปลี่ยนเบอร์เปลี่ยนที่อยู่" (ID.07, 135-136)

3.2.2.3 **แต่งงาน/มีแฟนใหม่** แม้ว่าในระยะแรกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นหลายรายจะตั้งใจที่จะไม่ข้องเกี่ยวและรู้สึกเกลียดเพศชายแต่เมื่อหญิงวัยรุ่นเริ่มที่จะปรับตัวเข้าสู่ภาวะสมดุล การดำเนินชีวิตเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติบางรายจึงเริ่มที่จะมีแฟนใหม่หรือ ต้องการแต่งงาน เพราะต้องการมีความครอบครัวที่อบอุ่น และมีบุตรแม้ว่าจะไม่สามารถลืมประสบการณ์การทำแท้งที่ตนเองผ่านมาได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

"วันที่คบกับแฟนคนนี้แรกๆเมื่อปีกลายยังไม่ค่อยสนใจเขาเลยคิดว่าเขาคงเหมือนคนอื่นๆที่เข้ามาเพื่อหวังตัวเรา แต่ตอนนี้มันไม่ใช่ เขาชวนเราทำบุญ คุยแต่เรื่องดีๆ มันก็ทำให้เราเปิดรับเขานะแต่มันก็ต้องดูกันต่อไป" (ID.01, 415-417)

"กับแฟนคนนี้ก็ไม่คิดจะคบ รู้จักตั้งแต่ อยู่กับ...(ชื่อแฟนคนเดิมที่ทำให้ท้อง) พอออกมาจากแฟนคนเดิมได้มาเจอพี่เขา... ก็รู้สึกว่าเขาเป็นคนดี น้องไม่ได้เป็นคนที่มองที่ฐานะหรืออะไรเท่าไรอยู่แล้วไง เลยมาคบกันจริงๆ คือยังไงเราต้องออกจาก... (ชื่อแฟนคนเดิมที่ทำให้ท้อง) เพื่อนเป็นคนพามาก็ไม่ได้สนใจ ครั้งหนึ่งก็เพื่อนคนนี้ล่ะลืมกระปุกแป้งที่ห้องเรียนเค้าก็เอามาให้แล้วตอนนั้นก็ชอบมานอนที่ห้องพักรอทำงานเพื่อนก็โทรตาม ก็คุยกันได้ระยะหนึ่งก็ไม่ได้สนใจอะไรจริงจัง" (ID.02, 303-308)

"ไม่อยากโดนผู้ชายหลอกแล้ว อยากแต่งงานมีลูกซักที คือ วัยน้องมันก็ถึงแล้วนะ" (ID.05, 305-306)

"เลิกกันไปแล้วค่ะตั้งแต่วันนั้นที่ว่าทำแท้งก็ห่างๆกันค่ะ และเราก็มีแฟนใหม่กำลังจะแต่งงานสิ้นปีนี้ค่ะ" (ID.07, 78-79)

จากการศึกษาเรื่องประสบการณ์ชีวิต ของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายจะเห็นได้ว่า ประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นประสบการณ์ที่หญิงวัยรุ่นต่างไม่คาดคิดว่าตนเองจะเป็นผู้ประสบ โดยภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะแรกหญิงวัยรุ่นเกิดทั้งอารมณ์ ความรู้สึกทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบอย่างเข้มข้น และอารมณ์ความรู้สึกต่างๆจะค่อยๆบรรเทาลงเมื่อระยะเวลาผ่านไป โดยหญิงวัยรุ่นแต่ละบุคคลมีการดำเนินชีวิต มีวิธีการปรับตัว และมีการเปลี่ยนแปลงหลากหลายและแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามหญิงวัยรุ่นทุกรายที่ผ่านประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายเห็นว่าการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นบทเรียนครั้งสำคัญที่สุดในชีวิต และ ต่างพยายามไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอันจะนำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำอีก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์นิยม เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 13 คน และผู้ให้ข้อมูลประกอบจำนวนหนึ่ง โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นหญิงวัยรุ่น ช่วงอายุ 18-25 ปี ที่เข้ามาศึกษาหรือประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล ผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ บันทึกภาคสนาม จากการสังเกตผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

1. **ด้านสุขภาพกาย** จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกรายต่าง มีปัญหาในเรื่องสุขภาพกายมากน้อยแตกต่างกัน โดยปัญหาที่พบได้แก่

1.1 **การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์** หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้จะรับรู้ถึงปัญหาในเรื่องระบบสืบพันธุ์ โดยในช่วงแรกจะมีเลือดออกมากภายหลังการทำแท้ง บางรายมีปัญหาตามมาในระยะยาว คือ ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ มามาก มาน้อยกว่าปกติ หรือปวดท้องระหว่างมีประจำเดือน หรือบางรายรู้สึกว่าตนเองมีการติดเชื้อเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์

1.2 **สุขภาพร่างกายเปลี่ยนแปลง** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นรู้สึกอ่อนเพลีย เหน็ดเหนื่อยจากการสูญเสียเลือด วิธีการ กระบวนการการทำแท้ง และความเครียดที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลต้องการการพักผ่อน บางรายกล่าวว่ามีอาการหนาวง่าย จะเป็นโดยอาการหนาว “แบบสะท้าน” หรือหนาว “แบบเข้าขั้วหัวใจ”

2. **ด้านจิตใจ**

2.1 **ความคิดของหญิงวัยรุ่นต่อการทำแท้ง** การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นเรื่องที่หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ต่างไม่คาดคิด ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ด้วยเหตุนี้จึงมีการพยายามหาคำอธิบายเหตุการณ์เพื่อโน้มให้จิตใจยอมรับเหตุการณ์และเป็นการปลอบใจตนเองด้วยพร้อมกัน โดยหญิงวัยรุ่นมีความคิดต่อการทำแท้งว่า เป็นทางที่

จำเป็นต้องเลือก ต้องตัดสินใจ เป็นเรื่องที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นล่วงรู้ เป็นการทำลายชีวิตบุตร เหมือนฝันร้าย เป็นเรื่องของเวรกรรม

2.2 **อารมณ์ / ความรู้สึกของวัยรุ่นภายหลังทำแท้งแบบผิดกฎหมาย** ช่วงระยะแรกภายหลังการทำแท้งเป็นช่วงที่หญิงวัยรุ่นรู้สึกโล่งใจขึ้นเล็กน้อยที่ตนเองไม่ได้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอีกต่อไป แต่หญิงวัยรุ่นยังต้องเผชิญกับอารมณ์ทั้งทางด้านลบอย่างเข้มข้นเนื่องจากไม่คาดคิดว่าเป็นตนเองที่ผ่านประสบการณ์การทำแท้ง โดยหญิงวัยรุ่นจะรู้สึกเจ็บปวด เสียใจ เป็นทุกข์ กลัว ผิดบาป เป็นอย่างมาก

ช่วงระยะกลาง เป็นช่วงที่หญิงวัยรุ่นสามารถก้าวผ่านภาวะวิกฤติมาแล้ว แต่หญิงวัยรุ่นยังอาจเกิดความรู้สึกและอารมณ์ทางด้านลบต่างๆ กล่าวคือ หญิงวัยรุ่นบางรายจะรู้สึกเศร้าเสียดายบุตรที่ตนเองได้ทำแท้งไป มีการย้อนคิดและรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถลืมเรื่องการทำแท้งได้ มีอารมณ์แปรปรวน รู้สึกทางด้านลบต่อฝ่ายชาย มีการกล่าวโทษว่าผู้อื่นเป็นสาเหตุให้ตนเองต้องทำแท้ง อย่างไรก็ตาม ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นบางรายมีการระลึกถึงพระคุณของมารดามากขึ้น เมื่อระยะเวลาผ่านไป หญิงวัยรุ่นเริ่มมีการยอมรับความจริงว่าตนเองได้ผ่านประสบการณ์การทำแท้งมาแล้วและไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขในสิ่งที่กระทำได้อีก ในช่วงระยะนี้หญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองมีการพัฒนาและเติบโตขึ้น

3. **การดำเนินชีวิต** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นได้นำประสบการณ์การทำแท้งที่ตนเองประสบมาเป็นอุทาหรณ์สอนตนเองและผู้อื่น จำเป็นบทเรียนและสัญญากับตนเองว่าจะทำแท้งครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย หญิงวัยรุ่นบางรายยังดำเนินชีวิตแบบเดิมแต่จะมีบางด้านที่เปลี่ยนแปลงไป บางรายมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต มีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก โดยสรุปแล้วภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้จะมีการดำเนินชีวิต การปรับตัว การเปลี่ยนแปลง ดังต่อไปนี้ คือ

3.1 **หาที่ปรึกษา หาข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้ง** ได้แก่ การปรึกษาคนใกล้ชิด เพื่อน ปรึกษาแพทย์ ซักถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือการค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง

3.2 **การปรับตัว การเปลี่ยนแปลง** ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในใจตนเองและการปฏิบัติตน โดยการเปลี่ยนแปลงภายในใจตน ได้แก่ การให้กำลังใจ ปลอบใจตนเอง ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านการปฏิบัติตนได้แก่ ทำความดีตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่กระตุ้นให้คิดถึงการทำแท้ง แต่งงาน มีแฟนใหม่

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายมีประเด็นที่น่าสนใจ ที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย คือ

5.2.1 **ประสบการณ์ชีวิตด้านสุขภาพกาย** จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ภายหลังการทำแท้งในช่วง 1-3 วันแรก หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกราย มีประสบการณ์ชีวิตด้านสุขภาพกายทางด้านลบ เช่น ปวดท้อง ตกเลือด เป็นต้น ส่วนในระยะยาวหญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้พบปัญหาเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ คือ ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ มามาก มาน้อยกว่าปกติ หรือปวดท้องระหว่างมีประจำเดือน บางรายรู้สึกว่าตนเองมีการติดเชื้อเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ มีตกขาวผิดปกติ มีอาการร้อนง่าย หนาวง่ายกว่าที่เคยเป็น โดยหญิงวัยรุ่นที่มีอาการดังกล่าวเชื่อว่าเกิดจากการที่ไม่ได้อยู่ไฟภายหลังการทำแท้ง ซึ่งผลกระทบทางด้านร่างกายดังที่กล่าวมานั้นรบกวนการดำเนินชีวิตของหญิงวัยรุ่น เช่น อาการปวดท้องประจำเดือน หรือ อาการคันของระบบสืบพันธุ์ก่อให้เกิดความวิตกกังวล ความไม่สุขสบาย รบกวนระหว่างช่วงเวลาการทำงานหรือช่วงเวลาเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาทั้งในและต่างประเทศที่พบว่าหญิงวัยรุ่นที่อายุต่ำกว่า 25 ปี ที่ใช้บริการจากผู้ที่ไม่ชำนาญทางการแพทย์ จะเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนและอันตรายต่อสุขภาพในด้านต่างๆ โดยอาจจะถึงแก่ชีวิตหรือก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจากอาการตกเลือด การอักเสบภายในอุ้งเชิงกราน ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ และอาจมีปัญหาภาวการณ์มีบุตรยากหรือจำเป็นต้องตัดมดลูกทิ้งทำให้ไม่สามารถมีบุตรต่อไปได้ (สุนารี เลิศทำนองธรรม, 2546; สุพร เกิดสว่าง ,2523; Felton, Partson & Hassell, 1998)

จากการที่หญิงวัยรุ่นรับรู้ว่าเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นเรื่องที่สังคมไม่ให้การยอมรับ หากสังคมรู้ว่าหญิงวัยรุ่นคนดังกล่าวมีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นเกรงว่าตนจะถูกสังคมประณาม ตำหนิติเตียนมองว่าตนเองเป็นคนไม่ดี จึงกลัวที่จะมีผู้อื่นรับรู้เรื่องที่ตนทำแท้ง ดังนั้นถึงแม้ว่าหญิงวัยรุ่นจะต้องการดูแลรักษาที่ถูกต้องเหมาะสม แต่หญิงวัยรุ่นจำเป็นต้องอดทนต่ออาการผิดปกติทางร่างกายที่เกิดขึ้น และหากหญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าอาการผิดปกติทางด้านร่างกายรบกวนการดำเนินชีวิตของตนเองมากและยาวนาน บางรายอาจพยายามแสวงหาวิธีการด้วยตนเองหรือแสวงหาความช่วยเหลือ โดยไปรับการรักษาจากแพทย์ หรือบุคลากรทางสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง แต่อาจให้ข้อมูลทางการแพทย์ที่ตนไปปรึกษาว่าอาการผิดปกติดังกล่าวเกิดจากสาเหตุอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ทำให้หญิงวัยรุ่นจึงอาจไม่ได้รับการรักษาด้วยข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้อง ส่งผลให้เกิดอันตรายต่อร่างกายที่เพิ่มมากขึ้นและอาจถึงแก่ชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับรายงานสารพันความรู้เกี่ยวกับอัตราการทำแท้งที่กล่าวว่า ปัจจุบันสังคมไทยพบปัญหาการติดเชื้ออย่างรุนแรงหลังทำแท้ง

ถึงร้อยละ 40 ได้แก่ การติดเชื้อในกระแสเลือด เชิงกรานอักเสบ ตกเลือดมาก มดลูกทะลุ หัวใจวาย ไตวายและเสียชีวิต นอกจากนี้การติดเชื้อในมดลูกทำให้เกิดภาวะมีบุตรยากตามมาอีก ที่สำคัญโอกาสตายจากการทำแท้งของหญิงไทยสูงถึง 10 เท่าของการตายขณะตั้งครรภ์ด้วยสาเหตุอื่นๆ คือ หากมีผู้หญิงทำแท้ง 1 แสนคน จะมีโอกาสตายประมาณ 300 คน ซึ่งสูงกว่าประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ (ศูนย์สารสนเทศทางประชากรศาสตร์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความรู้สึกต่อการทำแท้งทางด้านลบดังกล่าวที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เช่น กลัวผู้อื่นทราบว่าตนเองทำเอง ส่งผลให้หญิงวัยรุ่นอาจไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ถูกต้อง ทำให้หญิงวัยรุ่นตกอยู่ในวังวนของความทุกข์กายและใจ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตด้านอื่นๆต่อไปในอนาคต

5.2.2 **ประสบการณ์ชีวิตด้านจิตใจ** จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ต่างตระหนักดีว่าการทำแท้งเป็นการกระทำที่ผิดบาปและเป็นเรื่องที่กระทำผิดตามกฎหมายอาญา แต่หญิงวัยรุ่นไม่เคยทราบว่าผลของการทำแท้งแบบผิดกฎหมายจะส่งผลต่อตนเองและสภาพจิตใจอย่างไรบ้าง หญิงวัยรุ่นมารู้ต่อเมื่อตนเองมีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมายแล้ว ซึ่งพบว่าภายหลังการทำแท้งในระยะยาวหญิงวัยรุ่นจะย้อนคิดถึงเรื่องการทำแท้งมีการทบทวนถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยหญิงวัยรุ่นมีความคิดเกี่ยวกับการทำแท้งว่า การทำแท้งเป็นทางที่ตนเองจำเป็นต้องเลือกและจำเป็นต้องตัดสินใจทำแท้ง ทั้งที่หญิงวัยรุ่นเองไม่ต้องการที่จะทำ แต่เนื่องจากไม่สามารถหาทางออกให้กับการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่เกิดขึ้นและไม่สามารถนำไปปรึกษาผู้อื่นได้ อีกทั้งการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาดังกล่าวส่งผลกระทบทางด้านลบต่อตนเอง และบุคคลที่ตนเองรัก เช่น ไม่สามารถศึกษาเล่าเรียนต่อไปได้ ชีวิตในการศึกษาจะต้องสิ้นสุดลง ทำให้บิดา มารดาต้องอาย เป็นการตั้งครรภ์โดยที่ฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ เป็นต้น แม้ว่าหญิงวัยรุ่นจะรับรู้ว่าเรื่องการทำแท้งเป็นเรื่องที่เป็นเรื่องที่เป็นความลับ สังคมไม่ให้การยอมรับ จะให้ผู้อื่นล่วงรู้เรื่องการทำแท้งไม่ได้ หากสังคมรับรู้เรื่องการทำแท้งดังกล่าว หญิงผู้ที่ทำแท้งจะถูกสังคมประณามว่าเป็นคนไม่ดี เป็นผู้ที่เป็นการทำลายชีวิตบุตร นอกจากนี้หญิงวัยรุ่นยังคิดว่าการทำแท้งเป็นเรื่องที่เหมือนฝันร้าย ไม่อยากให้มันเกิดขึ้นจริงกับตนเองและหญิงวัยรุ่นยังคิดว่าการทำแท้งเป็นเรื่องของเวรกรรม ซึ่งหมายความว่า เป็นผลของการกระทำในอดีตทั้งของตนเองและบุตรที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นยังเชื่ออีกว่าตนเองจะต้องได้รับผลของการกระทำหลังทำแท้ง โดยหญิงวัยรุ่นจะเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นกับตน และอุปสรรคต่างๆในชีวิตที่ตัวหญิงวัยรุ่นประสบในเวลาต่อมา เป็นผลมาจากการทำแท้งของตน

ดังนั้นจะสังเกตได้ว่า หญิงวัยรุ่นจะให้ความหมายต่อการทำแท้งในด้านลบเกือบทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับที่มีการให้ความหมายการทำแท้งในด้านลบ ดังที่ผลการวิจัยที่ผ่านมา กล่าวว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำแท้งมักพยายามปิดบังเรื่องการทำแท้ง รวมทั้งสถานบริการของเอกชนก็ทำกันเป็นความลับ และพบว่ามุมมองของสตรีที่ทำแท้งจะเห็นว่าการทำแท้งเกี่ยวกับ บาป บุญ แสดงถึงการละเลยคำสอนทางศาสนาเป็นการทำลายชีวิตบุคคลที่เป็นบุตร อีกทั้งสังคมไทยกำหนดให้เพศหญิง ต้องมีบรรทัดฐานแห่งความเป็นแม่ (maternity norms) คือ ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตร จึงเห็นว่าเรื่องการทำแท้งเป็นเรื่องที่ต้องต่อต้านและประณามผู้ที่ทำแท้ง (นวลฉวี ศรีประไหม, 2537; ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2523; ศุลีมาน นฤมล, 2537 อ้างใน ภัทราวดี ทองชมพู, 2542) การให้ความหมายทางด้านลบต่อการทำแท้งแบบผิดกฎหมายดังกล่าว ย่อมหมายถึงว่า ผลกระทบที่ตามมา คือ การเกิดอารมณ์ ความรู้สึกของหญิงวัยรุ่นทางด้านลบ

ทางด้าน อารมณ์และความรู้สึกเบื้องต้นภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายทันที หญิงวัยรุ่นจะรู้สึกโล่งใจเหมือนว่าได้แก้ปัญหาไปได้บางส่วน โล่งใจที่ตนเองไม่ได้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอีกต่อไปหรือโล่งใจที่ไม่มีใครล่วงรู้เรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าสามารถกลับไปใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติ เช่น เรียนหรือทำงาน แต่อารมณ์โล่งใจนั้นยังผสมกับอารมณ์ทางด้านลบอื่นๆซึ่ง เช่น รู้สึกโล่ง แต่ก็ยังมีความคิดที่วนเวียน ไม่แน่ใจ สับสนว่าสิ่งที่ตนเองทำลงไปเป็นทางที่เหมาะสมที่สุดแล้วสำหรับตนเองหรือไม่ แม้จะรู้สึกโล่งใจที่ตนเองไม่ได้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาแต่ก็รู้สึกเสียใจ รู้สึกผิดบาปกับการทำแท้ง กลัวมีผู้อื่นรับรู้เรื่องการทำแท้งที่ตนเองกระทำ เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการศึกษา ของกาญจนา แซ่ลิ้ม (2546) และดวงกมล พึ่งประเสริฐ (2534) ที่กล่าวว่าภายหลังประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายในช่วงแรก ผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่า เป็นช่วงที่มีความรู้สึก สบายใจ โล่งใจที่ได้แก้ปัญหาการตั้งครรภ์แต่วัยรุ่นเกือบทุกคนที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์จะรู้สึกไม่มีความสุข กลัวผู้อื่นทราบเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ รู้สึกเป็นทุกข์จากการทำแท้ง มีความสับสนระหว่างความเป็นจริงกับอนาคตที่วาดหวังไว้ ดังนั้น ในช่วงระยะแรก หญิงวัยรุ่นจะเกิดทั้งอารมณ์ทางบวกและทางด้านลบผสมกัน ความเข้มข้นและความผันแปรของความรู้สึกมีความแตกต่างกันไปในแต่ละรายซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต

นอกจากนี้ ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ช่วงระยะแรกหญิงวัยรุ่นยังเกิดความรู้สึกไม่อยากเชื่อและไม่อยากยอมรับว่าเป็นตนเองที่ผ่านประสบการณ์การทำแท้ง หญิงวัยรุ่นจะมีความรู้สึกเจ็บปวด เสียใจ เป็นทุกข์ ผิดบาป มีความกลัวในเรื่องต่างๆ เช่น กลัวตำรวจตามมาจับ กลัวอันตรายจากการทำแท้ง สอดคล้องกับทั้งงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่พบว่าหญิงหลังทำแท้งทุกคนมีความเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจ รู้สึกสูญเสีย เสียใจ ผิดหวัง มีความเครียด

ความทุกข์ บางรายจะมีอาการวิตกกังวลกลัวผลกระทบทางด้านลบต่อสุขภาพ กลัวความลับถูกเปิดเผย ผลในทางลบต่างๆกับตนในอนาคต (กนกวรรณ ธราวรรณ, 2545; ชุลีพร ศรศรี, 2542; สุชาดา รัชชุกูล, 2541; สุนารี เลิศธรรมนองธรรม, 2546; Stephany, 1985; Prilepskaia & E.L. Sotnikova, 1994)

ความรู้สึกทางด้านลบต่างๆจะเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา คือ ช่วงระยะแรกอารมณ์ความรู้สึกที่พบส่วนใหญ่จะเป็นอารมณ์ทางด้านลบต่อการทำแท้งอย่างเข้มข้น แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้เริ่มยอมรับว่าตนเองได้ทำแท้ง หญิงวัยรุ่นเริ่มบรรเทาอารมณ์ความรู้สึกทางด้านลบลง ดังคำกล่าวของหญิงวัยรุ่น 2 รายที่กล่าวว่า “เวลาทำให้รู้สึกดีขึ้นแต่เวลาไม่ได้ทำให้ลืมเหตุการณ์การทำแท้ง” แต่หญิงวัยรุ่นจะมีการตรึกตรอง ย้อนคิดเกี่ยวกับเรื่องการทำแท้งที่ได้กระทำมา ทำให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกทางลบด้านอื่นๆ ซึ่งจะเกิดขึ้นเป็นบางช่วงเวลา เช่น รู้สึกเศร้า เสียดายบุตรที่ทำแท้งไป รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถลืมเรื่องการทำแท้งได้ มีอารมณ์แปรปรวน มีการกล่าวโทษผู้อื่นว่าทำให้ตนเองต้องทำแท้ง เป็นต้น ยิ่งหากหญิงวัยรุ่นขาดที่ปรึกษาหรือไม่ได้รับการระบายออกจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในระยะยาว กล่าวคือ บางรายอาจเกิดอาการซึมเศร้าร้องไห้ง่าย เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าละอาย ความซึมเศร้าที่เกิดอาจเนื่องมาจากสาเหตุของมโนธรรม ความรู้สึกผิด ศีลธรรม (Super Ego) อารมณ์ซึมเศร้าดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น บางรายอาจซึมเศร้ามากจนถึงขั้นมีความคิดฆ่าตัวตาย และจากผลการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลที่มีความซึมเศร้ามาก จนกินยาฆ่าตัวตาย โดยหญิงวัยรุ่นดังกล่าวกล่าวว่า เป็นช่วงที่ตนเองรู้สึกว่าตนเองเผชิญกับปัญหามากที่สุด ไม่ต้องการเล่าเรื่องการทำแท้งให้ผู้อื่นรับรู้ จนสุดท้ายหญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองรับปัญหา รับอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้งไม่ไหวจึงตัดสินใจเล่าให้เพื่อนฟังแต่ยังมีความกลัวว่าเพื่อนไม่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกาญจนา แซ่ลิ้ม (2546) ที่พบว่ากลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา มีอาการซึมเศร้าในระดับปานกลางถึงรุนแรง กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์มีระดับความซึมเศร้าสูงมาก

นอกจากนี้อารมณ์ ความรู้สึกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายยังขึ้นอยู่กับทัศนคติต่อการทำแท้ง ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ดังเห็นได้จากการศึกษา ที่พบว่าหญิงวัยรุ่นที่มีทัศนคติ มีความคิดว่าการทำแท้งว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าให้อภัย เป็นการฆ่าลูก ฆ่าคน ผิดหลักศีลธรรม น่าละอาย ผิดบาป จะมีอารมณ์ ความรู้สึกทางด้านลบอย่างมาก หญิงวัยรุ่นที่ผ่านประสบการณ์การทำแท้งมากกว่า 1 ครั้ง จะมีอารมณ์ความรู้สึกทางลบลดลงในการทำแท้งครั้งหลัง ดังคำกล่าวของหญิงวัยรุ่นที่กล่าวว่า “มันไม่เสียใจเท่าครั้งแรก มันเหมือนทำใจไว้แล้ว เพราะรู้ว่าถ้าท้องอีกเขาก็ให้ทำแท้งอีก” หรือ “ มันไม่ใช่ครั้งแรกไง แล้วครั้งแรกเหมือนเรายังเด็ก และเป็นลูกกับคนที่เรารัก ครั้งนี้เราจะออกจากเขาอยู่แล้ว เลยไม่เสียใจเท่าไร” เป็นต้น หญิงวัยรุ่นแต่ละคนจึงมีการ

เปลี่ยนแปลงการปรับตัวที่แตกต่างกันเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ ในช่วงนี้หญิงวัยรุ่นจะมีการยอมรับและปล่อยวาง กล่าวคือ เป็นการทำใจยอมรับว่าเรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมายได้เกิดขึ้นจริงไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้ ทางเดียวที่จะปฏิบัติได้ คือ การปล่อยวางเรื่องการทำแท้งที่ผ่านไปแล้วและพยายามปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายที่ตนเองหรือพ่อแม่ ผู้ปกครองวางไว้ก่อนเข้ามาดำเนินชีวิตในกรุงเทพ หรือปริมณฑล รวมถึงจดจำเรื่องการทำแท้งไว้ให้เป็นอุทาหรณ์สอนตนเอง นำมาเปลี่ยนแปลงตนเอง พัฒนาตนเอง หญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าตนเองมีวุฒิภาวะและเติบโตขึ้น

5.2.3 **ประสบการณ์การดำเนินชีวิต** หลังจากที่หญิงวัยรุ่นเดินทางเข้ากรุงเทพมหานครหรือปริมณฑลเพื่อทำงานหรือศึกษาเล่าเรียนหญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกรายจะมีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงจากที่ใกล้ชิด บิดา มารดา ครอบครัว มาเป็นดำเนินชีวิตเพียงลำพัง เริ่มมีเพื่อนใหม่ทั้งเพศชายและหญิง หรือบางรายเริ่มใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อนชายจนเริ่มห่างเหินจากครอบครัว เมื่อหญิงวัยรุ่นประสบเหตุการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนานำมาสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ทำให้หญิงวัยรุ่นเริ่มมีการแสวงหาความช่วยเหลือ ถามตนเองถึงจุดมุ่งหมายในการเข้ามาดำเนินชีวิตที่กรุงเทพฯหรือปริมณฑล และหันกลับไปพยายามทำให้ได้ดังจุดมุ่งหมายเดิม ดังนั้นภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายหญิงวัยรุ่นจึงมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตหลากหลายด้านทั้งในเรื่องความคิด ความรู้สึกและการปฏิบัติตน ที่หญิงวัยรุ่นเห็นว่าเป็นการลดความทุกข์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอันเนื่องมาจากการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย รวมถึงเป็นการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอันจะนำไปสู่การทำแท้งซ้ำ

ในช่วงระยะแรก ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นทุกรายล้วนแต่ประสบปัญหาต่างๆกันทางด้านร่างกาย และต้องการแนะนำ การช่วยเหลือแต่หญิงวัยรุ่นต่างรับรู้ว่าตนเองไม่สามารถแสวงหาการช่วยเหลือได้โดยง่าย บางรายจึงปรึกษาแพทย์ ซักถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากสถานที่ที่ให้บริการทำแท้งแก่หญิงวัยรุ่นเองหรือปรึกษาแพทย์กรณีที่หญิงวัยรุ่นมีปัญหาและไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง เช่น การติดเชื้อ ปวดท้องอย่างรุนแรง ตกเลือด เป็นต้น แต่หญิงวัยรุ่นจะไม่ยอมรับว่าเกิดจากการทำแท้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุชาดา รัชชุกูล (2541) และ สุนารี เลิศทำนองธรรม (2546) ที่กล่าวว่า หญิงที่ผ่านประสบการณ์การทำแท้งต้องการคำแนะนำในการปฏิบัติตัวภายหลังการทำแท้งเพื่อให้มั่นใจว่าจะได้รับความปลอดภัยและไม่มีปัญหาสุขภาพตามมาภายหลังการทำแท้งทั้งนี้เพราะสถานที่ให้บริการไม่มีการให้คำแนะนำทั้งก่อนและหลังการทำแท้ง อีกทั้งไม่มีผู้ใดให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวหลังทำแท้งและไม่ทราบผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น ทำให้ผู้หญิงบางคนกังวลต่อความปลอดภัยด้านสุขภาพ

ทางด้านจิตใจและอารมณ์ ช่วงระยะแรกภายหลังการทำแท้ง สิ่งที่หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกรายต้องการมากที่สุด คือ ที่ปรึกษาที่เข้าใจ เนื่องจากระยะแรกนี้เป็นระยะที่หญิงวัยรุ่นอยู่ในสภาพเสียสมดุล กล่าวคือ หวาดกลัว เป็นทุกข์ โศกเศร้า สับสน บางรายมีการตอบสนองหลายด้านในเวลาเดียวกัน อาจจะเหมือนหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมรอบตัวบุคลิกภาพ ดังนั้น การได้รับคำปรึกษาหรือช่วยเหลือของแต่ละบุคคลในภาวะนี้ ย่อมแตกต่างกันไป บุคคลที่หญิงวัยรุ่นไว้วางใจในการขอรับคำปรึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยเหลือแบ่งเบาความรู้สึกทางด้านลบที่เกิดขึ้น การได้รับคำปรึกษา อย่างเข้าใจ รับฟังความรู้สึกที่เกิดขึ้นและอยู่เป็นเพื่อนร่วมทางกับหญิงวัยรุ่น โดยแหล่งบริการให้คำปรึกษาโดยเฉพาะทางด้านจิตใจเหล่านี้จะต้องเป็นความลับและไว้วางใจได้ แต่ในทางตรงข้ามสิ่งหญิงวัยรุ่นรับรู้ คือ หญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าไม่มีใครสามารถเข้าใจ ให้คำปรึกษาหรืออยู่เป็นเพื่อนร่วมทางได้ การขอคำปรึกษา ระบายความในใจนอกจากผู้ให้คำปรึกษาจะไม่เข้าใจยังจะมองหญิงวัยรุ่นในด้านลบ หญิงวัยรุ่นบางรายจึงเลือกที่จะไม่ขอรับคำปรึกษา หรือการช่วยเหลือจากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา แซ่ลิ้ม (2546) และสุชาดา รัชชุกูล (2541) ที่กล่าวว่า การศึกษาเรื่องการยุติการตั้งครรภ์เป็นเรื่องค่อนข้างละเอียดอ่อน เป็นความลับการศึกษาวิจัยด้านนี้จึงมีน้อยมาก ข้อมูลทางด้านสุขภาพจิตจึงขาดแคลน หญิงเหล่านั้นได้รับการบริการให้คำปรึกษาทั้งก่อนและหลังยุติการตั้งครรภ์น้อยมาก ทั้งที่ผู้หญิงต้องการให้สังคมเข้าใจและเห็นใจว่าสิ่งที่กระทำลงไปเป็นเพราะมีความจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ไม่ใช่อยู่ในลักษณะความสงสารหรือแสดงความเห็นวิพากษ์วิจารณ์ต่อการตัดสินใจทำแท้งของผู้หญิงว่าเป็นการกระทำที่ผิดหรือถูกเพราะผู้หญิงคิดว่าไม่มีใครล่วงรู้หรือเข้าใจได้ดีกว่าตัวผู้หญิงที่ตัดสินใจทำแท้ง จากผลดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตที่อาจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในระยะยาวของวัยรุ่นได้

นอกจากนี้ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นทุกราย โดยเฉพาะในรายที่มีประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายครั้งแรก ต่างพยายามหาที่ปรึกษา หาข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้งและผลกระทบที่ตามมาภายหลังการทำแท้ง โดยวิธีการต่างๆกัน ได้แก่ มีการปรึกษาคนใกล้ชิด เพื่อน ในกรณีนี้หญิงวัยรุ่นจะเลือกถามเพื่อนที่สนิทที่หญิงวัยรุ่นรู้สึกไว้ใจ มั่นใจว่าจะไม่เอาเรื่องการทำแท้งของตนเองไปบอกต่อแก่ผู้อื่นหรือเพื่อนที่หญิงวัยรุ่นรู้ว่าเคยมีประสบการณ์การทำแท้งมาก่อน หรือบางรายมีการค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือ อินเตอร์เน็ต ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่าหญิงวัยรุ่นที่เลือกค้นคว้าด้วยตนเองจะมีความรู้สึกไม่มีที่พึ่ง รู้สึกกังวลกลัวผู้อื่นล่วงรู้เรื่องการทำแท้งของตนเองหรือบางรายต้องการทราบแนวทางแก้ไขปัญหาทางด้านจิตใจต่างๆที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้ง

ด้านการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะแรกหญิงวัยรุ่นจะพยายามใช้วิธีการต่างๆที่ตนคุ้นเคยมาใช้ในการจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น แต่หากวิธีเดิมไม่ได้ผลหญิงวัยรุ่นจะ

แสวงหาวิธีใหม่ๆมาใช้ในการลดความรู้สึกทางด้านลบที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้จึงอาจใช้วิธีการหลายอย่างจนกว่าจะพบวิธีการที่เหมาะสม โดยหญิงวัยรุ่นยังมีแนวทางการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงภายในใจของตนเอง ได้แก่ การให้กำลังใจ ปลอบใจตนเอง เช่น บอกตนเองว่าผู้อื่นทำบาปมากกว่าตนเอง บุตรเกิดมาขณะที่ตนเองไม่พร้อม ทำให้ตนเองจำเป็นต้องทำแท้ง หญิงวัยรุ่นบางรายบอกกับตนเองว่าต้องเข้มแข็ง ต้องเป็นหลักให้ครอบครัว ตนเองจะอ่อนแออยู่ไม่ได้ ตนเองจะทำให้คนที่ตนเองรักผิดหวัง เสียใจไม่ได้ เป็นต้น

แนวทางการปรับตัว เปลี่ยนแปลง ทางด้านการปฏิบัติตน ได้แก่ มีการทำบุญ ใส่บาตร เพื่ออุทิศส่วนบุญ ส่วนกุศลให้กับบุตรที่ทำแท้งไป มีการเก็บตัว ใช้เวลากับตนเอง เนื่องจากภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย หญิงวัยรุ่นบางรายจะใช้เวลาในการทบทวนถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น ทั้งในเรื่องการกระทำของตนเองที่ผ่านมา อารมณ์ ความรู้สึกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ถามตนเองว่าจะทำอย่างไรต่อไปหรือมีแนวทางใดในการแก้ไขผลทางด้านลบต่างๆที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแท้ง หญิงวัยรุ่นบางรายจะพยายามทำสิ่งที่ชอบเพื่อให้ไม่ไปคิดถึงเหตุการณ์การทำแท้งที่ผ่านมา เช่น อ่านหนังสือ พูดคุย อยู่กับเพื่อนๆ โดยหลีกเลี่ยงการพูด สถานที่หรือการรับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่กระตุ้นให้คิดถึงการทำแท้ง เนื่องจากรับรู้ว่าสิ่งกระตุ้นเหล่านี้จะก่อให้เกิดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกด้านลบ

เมื่อระยะเวลาผ่านไปหญิงวัยรุ่นจะรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถลืมเหตุการณ์การทำแท้งได้ ทั้งที่หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกรายต้องการลืมประสบการณ์การทำแท้งที่เกิดขึ้น จึงมีการนำธรรมะมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน มีการทำบุญมากขึ้นหรือบางรายอาจทำพิธีกรรมต่างๆที่ตนเองเชื่อถือหรือที่บุคคลอื่นๆแนะนำ เช่น พิธีกรรมสวดส่งวิญญาณ พิธีกรรมสำหรับคนที่เคยแท้งบุตรเป็นต้น โดยหญิงวัยรุ่นเชื่อว่าจะสามารถ หลุดพ้นจากบาปกรรมหรือเบาเทาบาปกรรมลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุชาดา รัชชุกูล(2541) ที่กล่าวว่า หลังทำแท้งทันที หญิงวัยรุ่นไม่ต้องการพูดถึงเรื่องการทำแท้งอีกเพราะต้องการลืมเหตุการณ์ที่ผ่านมา ทางด้านศีลธรรมหญิงวัยรุ่นคิดว่าการทำแท้งเป็นการกระทำที่ผิดบาปจะใช้หลักศาสนาเป็นเครื่องมือ ด้วยการสวดมนต์และทำบุญในรูปแบบต่างๆ โดยจะกระทำไปจนกว่าจะรู้สึกสบายใจขึ้น เมื่อได้ทำบุญแล้วผู้หญิงจะรู้สึกว่าความผิดบาปในใจลดลง ความกลัวและวิตกกังวลน้อยลง

จากงานวิจัยประเด็นที่น่าสนใจ อีกประเด็นหนึ่งก็คือ หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ทุกรายที่ยังไม่ได้สมรสกับฝ่ายชายและตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาจนส่งผลให้ต้องทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ต่างพยายามถอยห่างจากผู้ชายผู้ที่ทำให้ตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมายดังกล่าว เนื่องจากหญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าหากตนเองยังดำเนินชีวิตกับฝ่ายชายคนดังกล่าวโอกาสที่จะทำให้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งซ้ำมีสูง หรือบางรายอาจรู้สึกโกรธหรือไม่พึงพอใจที่ฝ่ายชายไม่ให้การรับผิดชอบ หญิงวัยรุ่นตั้งใจที่จะไม่ประพฤติตนที่ก่อให้เกิดภาวะเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์

ไม่พึงปรารถนาและหันกลับมาตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหรือทำงาน แต่เมื่อเวลาผ่านไปหญิงวัยรุ่นอาจคบกับเพื่อนชายอีกครั้ง แต่จะมีการวางแผนชีวิตมากขึ้น เช่น วางแผนแต่งงานและมีบุตร ในกลุ่มหญิงวัยรุ่นที่รู้สึกว่าตนเองพร้อมที่จะมีครอบครัวหรือในบางรายมีการป้องกันภาวะเสี่ยงต่างๆ ที่อาจทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนามากขึ้น

จากการที่หญิงวัยรุ่นรับรู้ว่าตนเองขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดทำให้หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ต้องการความรู้และที่ปรึกษาในเรื่องดังกล่าว สอดคล้องกับ การศึกษาของ นภาภรณ์ หะวานนท์ (2538) ศุภมาส เศรษฐพงษ์กุล และเดือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์ (2541) ที่กล่าวว่า สตรีส่วนใหญ่มีความรู้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิด และเรื่องระบบเจริญพันธุ์ในระดับที่ไม่เพียงพอที่จะทำให้การคุมกำเนิดมีประสิทธิภาพ เป็นเงื่อนไขสำคัญทำให้ผู้หญิงเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและนำไปสู่การทำแท้งในที่สุด

หญิงวัยรุ่นภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายกลุ่มนี้ ได้นำสิ่งต่างๆมาเป็นบทเรียน ได้แก่ นำมาเป็นอุทาหรณ์สอนตนเอง และหลีกเลี่ยง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ทำให้ตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา หญิงวัยรุ่นทุกรายต่างสัญญากับตนเองว่าจะทำครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุชาดา รัชชุกูล (2541) และ สุนารี เลิศทำนองธรรม (2546) ที่กล่าวว่า หญิงที่ทำแท้งจะให้สัญญาและสาบานว่าจะขอทำแท้งเป็นครั้งสุดท้าย รวมทั้งจะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี

นอกจากนี้หญิงวัยรุ่นยังรู้สึกว่าช่วงเวลาภายหลังการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมายนั้นเป็นช่วงเวลาที่หญิงวัยรุ่นรู้สึก สับสน เจ็บปวด เป็นทุกข์ และเกิดอารมณ์ทางด้านลบหลายด้านซึ่งหากใครไม่เคยมีประสบการณ์จะไม่สามารถเข้าใจได้ ดังเช่นครั้งหนึ่งที่หญิงวัยรุ่นไม่มีประสบการณ์ดังกล่าว หญิงวัยรุ่นไม่เคยคาดคิดว่าจะเป็นตนเองที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและไม่เคยทราบว่าความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและผลกระทบภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นอย่างไร ดังนั้นหญิงวัยรุ่นจึงต้องการนำประสบการณ์ของตนเองมาใช้ในการแบ่งปัน ช่วยเหลือให้หญิงวัยรุ่นหรือบุคคลที่ตนเองรักในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เพื่อให้หญิงวัยรุ่นอื่นๆไม่ต้องเผชิญกับประสบการณ์ดังเช่นตนเอง และเพื่อเป็นการสร้างบุญกุศลให้แก่ตนเองและบุตรที่ตัวหญิงวัยรุ่นได้ทำแท้งไป

เมื่อหญิงวัยรุ่นสามารถก้าวผ่านความทุกข์ อารมณ์ ความรู้สึกทางด้านลบต่างๆ หญิงวัยรุ่นจะมีการพัฒนาตนเอง หาจุดมุ่งหมายในชีวิต หันกลับมาตั้งใจเรียน หรือตั้งใจทำงาน เติบโตขึ้น เข้าใจโลกและชีวิตมากขึ้น กล่าวคือ หญิงวัยรุ่นรู้สึกว่าชีวิตต้องมีทั้งทุกข์และสุข หญิงวัยรุ่นจะนำเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายมาเป็นบทเรียนหนึ่งในชีวิต มีการคิด ตรึกตรองก่อนจะเริ่มลงมือทำอะไรมากขึ้น และพยายามไม่ทำผิดพลาดซ้ำอีก และสอดคล้องกับการศึกษาของเดนนิส วินน์ (2533) ที่กล่าวว่า ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

วุฒิภาวะของผู้หญิงจะเพิ่มมากขึ้น มีความเข้าใจชีวิตและจริงจังชีวิตมากขึ้น ผู้หญิงจะเริ่มคิดวางแผนชีวิตตนเองอย่างรอบคอบเพื่อไม่ต้องการให้กลับไปทำผิดซ้ำ มีการวางเป้าหมายชีวิตให้ชัดเจน โดยการปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิตใหม่ คิดถึงการแต่งงานให้ถูกต้องตามประเพณีหรือพิจารณาพฤติกรรมความรับผิดชอบของฝ่ายชายต่อไป หญิงที่แต่งงานแล้วจะพิจารณาเรื่องการคุมกำเนิดอย่างจริงจังและถูกวิธีมากขึ้น มีความระมัดระวัง หาวิธีป้องกันไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซ้ำอีก กล่าวได้ว่ากระบวนการตัดสินใจทำแท้งเมื่อผ่านพ้นไปแล้วจะช่วยเพิ่มประสบการณ์ชีวิตให้ผู้หญิงเข้มแข็ง มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจต่างๆและเข้าใจชีวิตมากขึ้น (กนิษฐ์ ไม่ทราบนามสกุล, 2533; สุชาดา รัชชุกูล, 2541; สุนารี เลิศทำนองธรรม, 2546)

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่าหญิงวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ล้วนประสบผลทางด้านลบทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตกับหญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้ในระยะยาว เนื่องจากหญิงวัยรุ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิดและขาดที่ปรึกษาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ส่งผลให้หญิงวัยรุ่นไม่สามารถขอความช่วยเหลือในด้านต่างๆที่เหมาะสมกับตนเองและยังมีโอกาสเสี่ยงในการทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำ ดังนั้นปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่นำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมายจึงไม่ใช่แค่ปัญหาการทำแท้ง แต่ต้องคำนึงถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายดังกล่าว จึงควรเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายหันมาร่วมมือกันแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง สถาบันการศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิด และควรมีนักจิตวิทยาการปรึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าไปช่วยเหลือ ฟื้นฟู สภาพร่างกายและจิตใจภายหลังการทำแท้ง ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องปัจจัยที่ช่วยในการฟื้นตัวจากอารมณ์ความรู้สึกด้านลบภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย อีกทั้งเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่นำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เพื่อให้เยาวชนของชาติสามารถเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญของชาติที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย

5.3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักจากหญิงวัยรุ่นที่มีประสบการณ์การทำแท้งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18 – 25 ปี รวมทั้งสิ้น 13 คน ที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นเพียงการเสนอประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งเพียงบางส่วน แต่ไม่อาจอ้างอิงผลเพื่อใช้กับหญิงวัยรุ่นที่มีประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายรายอื่นๆได้

5.3.2 ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลย้อนหลังภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ในระยะเวลา 1-5 ปี จากความทรงจำของหญิงวัยรุ่น จึงอาจไม่ได้ความรู้สึกเข้มข้นและครอบคลุม

5.3.3 การตรวจสอบข้อมูลหลักกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Member checking) สามารถติดตามผู้ให้ข้อมูลหลักภายหลังการวิเคราะห์ประเด็น ได้ทั้งสิ้น 8 ราย จาก 13 ราย เท่านั้น

5.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.4.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.4.1.1 ควรมีการวิจัยขยายผลในเรื่องปัจจัยที่ช่วยในการฟื้นตัวจากอารมณ์ความรู้สึกด้านลบภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

5.4.1.2 ควรมีการศึกษาผลของกลุ่มการปรึกษากับหญิงที่มีประสบการณ์ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้กับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

5.4.2.1 การปรึกษาเชิงจิตวิทยาสามารถช่วยให้บุคคลได้สำรวจและทบทวนความรู้สึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา และเอื้อให้เกิดการสร้างความหมายและเรียนรู้จากเหตุการณ์ จึงอาจใช้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบรายบุคคล (Individual) ในการช่วยเหลือหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายจากอารมณ์ ความรู้สึกทางด้านลบ อีกทั้งหญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้บางรายรู้สึกว่าประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นเรื่องที่สังคมไม่ให้การยอมรับ ไม่มีใครเข้าใจและให้การช่วยเหลือตนเองได้ การนำการปรึกษาแบบกลุ่ม (group counseling) อาจนำไปช่วยเหลือ หญิงวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ ดังกล่าวเพื่อ หญิงวัยรุ่นได้รู้สึกว่าไม่ได้มีเพียงตนเองที่ประสบกับเหตุการณ์ดังกล่าวเพียงผู้เดียว มีการช่วยเหลือรับฟัง ให้กำลังใจ ซึ่งกันและกันในกลุ่ม

5.4.2.2 ควรจัดบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัว (Family Counseling) หรือการให้คำปรึกษาช่วยเหลือเยาวชนภายหลังการทำแท้งโดยครอบครัวมีส่วนร่วม เช่น หาแนวทางการช่วยเหลือเยาวชนร่วมกัน การให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เพื่อการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

5.4.2.3 จากงานวิจัยพบว่า หญิงวัยรุ่นทุกรายที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมายได้นำความเชื่อ คำสอนทางศาสนา ธรรมะ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆที่ตนเองเคารพนับถือมาช่วยในการยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้ผ่านพ้นประสบการณ์ทางด้านลบต่างๆ สามารถปรับตัว ให้เข้าสู่ภาวะปกติได้ จึงควรมีการใช้บริบททางวัฒนธรรมมาประยุกต์ในการบริการปรึกษา

5.4.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

5.4.3.1 ควรมีการแก้ไขปัญหาเรื่องเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาร่วมกันทุกฝ่ายทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นการป้องกันให้หญิงวัยรุ่นรู้จักวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอันจะนำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เช่น การสอนเพศศึกษา การคุมกำเนิด การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาทั้งก่อนและหลังมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

5.4.3.2 ควรจัดการอบรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ระบบครอบครัว หรือป้องกันปัญหาครอบครัว ในรูปแบบต่างๆ เช่น Parent Education Workshop Psycho educational Group ตลอดจนให้ความรู้แก่เยาวชนด้านเพศศึกษา

5.4.3.3 ควรมีการสนับสนุนให้หญิงวัยรุ่น มีการเตรียมพร้อมเผชิญหน้ากับสถานการณ์วิกฤติต่างๆ โดยอาจนำ ธรรมะ ความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อทางจิตวิญญาณที่หญิงวัยรุ่นยึดมั่นมาใช้ในชีวิต หรือการบ่มเพาะวิธีการคิดด้านบวก เช่น เป็นบทเรียน สิ่งที่ได้เรียนรู้ให้เติบโตขึ้นในชีวิต เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกวรรณ ธราวรรณ. (2548). *บันทึกประสบการณ์ของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม*: โครงการรณรงค์เพื่อสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สภาประชากร.

กฤติยา อาชวนิจกุล และนภาภรณ์ หะวานนท์. (2538). ทิศทางใหม่ของบริการวางแผนครอบครัวและเพศศึกษา: ทางออกของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์. *รายงานถอดเทปการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ทิศทางใหม่ของบริการวางแผนครอบครัวและเพศศึกษา : ทางออกของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล, ประเทศไทย.

กาญจนา แซ่ลิ้ม. (2546). *ภาพลักษณ์และภาวะซึมเศร้าของหญิงตั้งครรภ์พึงปรารถนากับไม่พึงปรารถนาที่ตัดสินใจตั้งครรภ์ต่อไปและยุติการตั้งครรภ์*. ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2547). *การทบทวนองค์ความรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องระบาดวิทยาของปัญหาสุขภาพจิตและโรคทางจิตเวช*. กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

จตุพร ไชยสุวรรณ. (2548). ความเครียดและการเผชิญความเครียดหลังทำแท้งผิดกฎหมายของสตรีวัยรุ่น. *วารสารสงขลานครินทร์เวชสาร*, 23, 241-248.

ชาย โพธิสิตา. (2549). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ชุลีพร ศรศรี. (2541). *ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ*.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลแม่และเด็ก มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัยโรจน์ ขุมมงคล. (2540). *ผลของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์*. คัดมาเมื่อ 5 มกราคม 2552 นำออกมาจาก www.jvkk.go.th/reserchnew/datail.asp?code=2123.

ดวงกมล พึ่งประเสริฐ. (2534). *ผลของการให้คำปรึกษาของพยาบาลต่อระดับความวิตกกังวลและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้ป่วยทำแท้งผิดกฎหมาย*.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

เดนนิส วินน์. (2533). *ประสบการณ์การทำแท้ง.* แปลจาก Experience of Abortion. โดย กนิษฐ์ ไม่ทราบนามสกุล. กรุงเทพฯ: ดินสอ.

เทียมศร ทองสวัสดิ์. (2546). *การพยาบาลหญิงมีครรภ์ที่มีภาวะแทรกซ้อน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงใหม่: โครงการตำราคณะพยาบาลศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธานิต สุขพานิช. (2538). พี่ทำท้อง น้องทำแท้ง. *เอกสารประกอบการประชุมระดับชาติเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์: ประเด็นท้าทายการให้บริการทางด้านสาธารณสุขของรัฐ*.วันที่ 7 ธันวาคม 2538.กรุงเทพฯ: โรงแรมปรินซ์พาเลส: กรุงเทพฯ.

ธีร์จุฑา จรัสโยธินนุวัฒน์. (2547). *ประสบการณ์ความสะเทือนใจของผู้ประสบเหตุการณ์ไฟไหม้: กรณีศึกษาชุมชนในเขตบางยี่ขัน.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภาภรณ์ หะวานนท์. (2538). *การตอบโต้ของผู้หญิงเมื่อตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์*. ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นวลฉวี ศรีประไหม. (2537). *การทำแท้งในสังคมไทยกับมุมมองของพุทธศาสนา*.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิภา นิธยายน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ประทักษ์ โอประเสริฐสวัสดิ์ และสมพล พงศ์ไทย. (2534). การตั้งครรภ์ไม่วางแผนและการตั้งครรภ์ไม่ปรารถนา. ใน สมเกียรติ ศรีสุพรรณดิฐ (บ.ก.). *สูติศาสตร์พื้นฐานรามาธิบดี* (หน้า 289-294). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2523). ความคิดเห็นในแง่สังคมวิทยาและประชากรศาสตร์เกี่ยวกับการทำแท้ง. ใน สุพร เกิดสว่าง (บ.ก.). *ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำแท้งในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ธีระการพิมพ์.

พงษ์ลดา ภัทรมานะวงศ์. (2547). *ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการอยู่ด้วยกันก่อนแต่ง.* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารงานยุติธรรม) สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พัชรินทร์ ไชยปาล. (2543). *การศึกษาปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภัทรวดี ทองชมพู. (2542). *พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของหญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์.* การวิจัยเชิงคุณภาพ วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

มานี ปิยะอนันต์, ชาญชัย วันทนศิริ, และ ประเสริฐ ศันสนีย์วิทยกุล. (บ.ก.). (2550). *ตำราสูติศาสตร์: ภาควิชาสูติศาสตร์นรีเวชวิทยา*. คณะแพทย์ศาสตร์ศิริราชพยาบาล. กรุงเทพ: พี. เอ. ลิฟวิ่ง.

ลออ หุตางกูร. (2534). *การปรับตัวของมนุษย์ หลักฐานเพื่อการพยาบาลชีวจิตสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา.

วรรณภา กาวิละ.(2544). *เจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงและความตั้งใจในการคุมกำเนิดของสตรีภายหลังยุติการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์.* วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลสตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วารุณี อมรทัต. (2530). *จิตวิทยาพัฒนาการในช่วงวัยรุ่น.* กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.

ศุภมาศ เศรษฐพงษ์กุล และ เดือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์. (2541). *การศึกษาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์.* สาขาประชากรและการพัฒนา คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศรีศักดิ์ จามรมาน. (2547). ผลสำรวจภาคสนาม *เรื่องประสบการณ์และทรรศนะของวัยรุ่นต่อพฤติกรรมทางเพศในปัจจุบัน : กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนที่มีอายุ 15-25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*.สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม2 : วัยรุ่น- วัยสูงอายุ*. (พิมพ์ครั้งที่ 9).กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .

ศศิธร นามทวี. (2541). *สิทธิในการเป็นเจ้าของร่างกายกับการตัดสินใจทำแท้ง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมจิตต์ สินธุชัย. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวในผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิรินุช เสงี่ยมศักดิ์. (2548). *การเผชิญปัญหาภาวะวิกฤตภายใต้กระบวนการตัดสินใจเพื่อตั้งครรภ์ต่อของหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ*.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุชา จันทร์เอม และ สุรางค์ จันทร์เอม. (2521). *สุขภาพจิต* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.

สุชาดา รัชชุกูล. (2541). *การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา และการตัดสินใจทำแท้ง*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

สุธี พานิชกุล. (2549). บทความพิเศษหลักเบื้องต้นของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์. *เวชสารแพทย์ทหารบก*, 4, 247-253.

สุนทรี โคมิน. (2534). *Psychology of the Thai people: Values and behavioral patterns.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

สุนารี เลิศทำนองธรรม. (2546). *เหตุผลทางสังคม วัฒนธรรมในการตัดสินใจทำแท้งจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของหญิงวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุพร เกิดสว่าง. (2523). *ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการลักลอบทำแท้งในประเทศไทย.* สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย : ธีระการพิมพ์.

สุภางค์ จันทวานิช. (2543). *การวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรีวัลย์ ไทยมณี. (2550).*การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยและผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจดังกล่าว*.รายงานสัมมนาเศรษฐศาสตร์พัฒนาคณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุวรรณา วรคามิน และ นงลักษณ์ บุญไทย. (2542). *สรุปผลการสำรวจสถานการณ์แท้งในประเทศไทยปี 2542*. กองวางแผนครอบครัวและประชากรกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. คัดเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2552, นำออกมา จาก http://www.elibonline.com/doctors3/lady_abortion17.html.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (ไม่ระบุปีที่พิมพ์). แนวทางปฏิบัติจรรยาบรรณนักวิจัย. คัดมาเมื่อ 1 กันยายน 2551, นำออกมาจาก http//: www.nrct. go. th/ RI web/Download V2.htm

อมร เกิดสว่าง, สุพร เกิดสว่าง, สุวนีย์ ศรีสุพรรณดิษฐ์, กัลยา โกมุทสกุณี, วนิดา วิโรจน์กุล, สุภานันท์ ทรัพย์อัมพรและคณะ. (2523). ผู้ป่วยเนื่องจากการลักลอบทำแท้งที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลศิริราช. ใน: สุพร เกิดสว่าง.(บ.ก.).*ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำแท้งในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:ธีระการพิมพ์.

อร่ามศรี กฤษณเศรณี. (2542). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทักษะชีวิตอนามัย การเจริญพันธุ์เพื่อส่งเสริมอนามัยการเจริญพันธุ์สำหรับกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย กรณีศึกษาแบบมีส่วนร่วมในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร*.คัดเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2552, นำออกมาจาก http://advisor.anamai.moph.go.th/233/23m31l1.ht

ภาษาอังกฤษ

Aguilera, D.C. & Messick, J. A. (1982). *Crisis intervention: Theory and metadology.* (4th ed).*St* Louis: Mosby.

Bruyn, M., & Packer, S. (2004). *Adolescents, unwanted pregnancy and abortion. Policies, counseling and clinical care*. Chapel Hill, NC: Ipas.

Castiglia, P.T., & Harbin, R. E. (1992). *Child healthcare: Process and Practice*. Philadelphia, JB. : Lippicott.

Cole, J. A. (2000). *Parental bereavement: An investigation of the short-term and long-term effects*. Unpublished doctoral dissertation. Fairleigh Dickinson University.

Cooley, C. H. (1964). *Human nature and the social order*. NY: Schocken.

Cunningham, F. G. (1993). *Williams obstetrics*. USA: Prentice-Hall Internation Inc.

Dusek, J. B. (1987). The parenting style to adolescent school performance. *Child Development*, 58, 1244-1257.

Felton, G.M., Pearson, M.A. & Hassell, J.S.(1998). Health behavior and related factor in adolescent with a history of abortion and never pregnant. Health care for women internation, 19, 37-47.

Glasser, M. L. & Pasnau, R. O. (1975). The unwanted pregnancy in adolescence. *The Journal of Family Practice*, 2(2), 91-94.

Government of India Ministry of Youth Affair and Sports. (2009). *The definition of youth*. Retrieved Jan4,2009,from http://yas.nic.in/index3.asp?sslid=73&subsublinkid=9&langid=1

Hall, G. S. (1996). *Adolescence*. NY: Appleton.

Hurlock, E. B. (1993). *Adolescent development*. NY: McGraw Hill.

Hurlock, E. B. (1974). *Development psychology*. New Delhi: Tata McGraw Hill.

Kabir, S. M. (1989). Causes and consequences of unwanted pregnancy from Asian women's perspective, *International Journal of Gynaecology and Obstetrics*, 3, 9-12.

Koetsawang, A. & Koetsawang, S. (1987). Nationwide study on health hazard of illegal induced abortion. *Bangkok United Nation Fund for Population Activities.* Retrieved Jan 4, 2009, form http://www.buddhistethics.org/5/aborti1.html

Luckman, J., & Sorensen, K.C. (1987). *Medical-surgical nursing: A psychophysiology Approach*. (3rd). Philadelphia: W.B. Saunders .

Larzarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal and coping*. NY: Springer Publishing.

Neugbauer, R., Kline, J., O'Conner, P., Shorout, P., Jounson, J., Skodol, A.;Wicks, J., & Susser, M. (1992) Determinants of depressive symptom in the early week after miscarriage. *American Journal of Public Health*, 82(10), 132-1339.

Nicholas, F. & Kittisuksathait, S. (1996). *Youth sexuality: The sexual awareness, life styles and related-health service needs of young*, *single, factory workers in Thailand*. Bangkok: Institute for Population and Social Research.

Norris, F. H. (1992) Epidemiology of trauma: Frequency and impact of different potentially traumatic events on different demographic groups. *Journal of Consulting and Clinical Psychology,* 60, 409-418

Pinotti, J. A. & Faundes, A. (1989). Unwanted pregnancy: Challenges for health policiy. *International Journal of Gynaecology and Obstetrics,* 3, 97-101.

Prilepskaia, V.N. & E.L. Sotnikova. (1994). Contraception in family planning. *Akusherstvo Ginekologia*. 4.

Reiss, I. L. (1990). *Premarital sexual standards in America*. NY: The Free of Glencoe Collier-Macmillan.

Roy, S. C. (1976). *Introduction to nursing: an adaptation model*. N.J.: Prentice-Hall.

Sandra, M. K. (1989). Causes and consequences of unwanted prenancy from Asian women's perpective. *International Journal of Gynaecology and Obstetrics Supplement*, 3, 9-12.

Sai, F.T. & Nassim, J. (1989). The need for a reproductive health approach. *International Journal of Gyneacology and Obstetrics.* 3, 103-112.

Sebald, H. (1984). *Adolescence*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Stephany, S. J. (1985). Abortion: An issue to grieve. *Journal of Counseling and Development*, 63, 375.

The Alan Guttmacher Institute. (1998). *Into a new world: Young women's sexual and reproductive lives*. New York: The Alan Gutmacher Institute.

Zinck, H. (1984). Transcultural social psychiatris treatment. *Case report of suicide attempt.* Psychiatrische Praxis. 11(1), 20-25.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
แนวคำถามการสัมภาษณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<u>แนวคำถามการสัมภาษณ์</u>

ประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย (LIVED EXPERIENCE OF UNWANTED PREGNANCY ADOLESCENTS AFTER ILLEGAL INDUCED ABORTION)

1. เริ่มการสนทนา

1.1 แนะนำตนเองและบอกวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์

1.2 เริ่มพูดคุยซักถามถึงเรื่องทั่วไปเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกผ่อนคลายและคุ้นเคยกับผู้สัมภาษณ์

1.3 ขออนุญาตอัดเทป แจ้งคำพิทักษ์สิทธิ์

2. ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

2.1 ปัจจุบันอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพโสดหรือสมรส มีพี่น้องกี่คน พ่อแม่หรือผู้ปกครองทำอาชีพอะไร ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นอย่างไร

2.2 ขณะนี้อาศัยอยู่กับใคร หากเช่าหอพัก/บ้านเช่าให้ถามว่าเช่าอยู่กับใคร สาเหตุที่เข้ามาทำงาน/เรียนในกรุงเทพ/ปริมณฑลคืออะไร

2.3 ความสัมพันธ์ในครอบครัว

2.4 ตั้งครรภ์ครั้งที่เท่าไร อายุครรภ์ทำแท้งกี่สัปดาห์

2.5 การคุมกำเนิดที่ใช้อยู่หรือเคยใช้

3. ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

3.1 คิดอย่างไรกับการทำแท้ง

3.2 รู้สึกว่าสิ่งที่อยู่ในครรภ์ คือ อะไร

3.3 เล่าประสบการณ์และความรู้สึกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

3.4 สภาพจิตใจและอารมณ์ภายหลังการทำแท้งเป็นอย่างไรบ้าง รู้สึกกังวลหรือไม่สบายใจหรือไม่ที่ไม่เก็บครรภ์ไว้ ทำไม หากตั้งครรภ์อีกคิดว่าควรจะทำอย่างไร

3.5 ตอนนี้ทำแท้งมานานเท่าไรแล้ว ยังรู้สึกอย่างไรกับการทำแท้งนั้น

3.6 คิดอย่างไรกับเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ เรื่องนี้สามารถป้องกันไม่ให้เกิดได้หรือไม่เพราะอะไร

3.7 หลังจากทำแท้ง จนถึงปัจจุบัน ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร (การเปลี่ยนแปลงในเรื่องวิถีชีวิต การปรับตัว การดำเนินชีวิต การคบเพื่อน การทำงาน/การเรียน การมีเพศสัมพันธ์ การเที่ยว สุขภาพกาย และ สุขภาพจิตเป็นอย่างไร)

3.8 ปัญหาและ/หรือความต้องการภายหลังการทำแท้ง คือ อะไร

3.9 ทำอะไรเมื่อรู้สึกเป็นทุกข์และปรับตัวอย่างไร

3.10 หลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายอยากได้รับการช่วยเหลือเรื่องอะไร อยากพบหรือพูดคุยกับใครมากที่สุด เพราะอะไร อยากคุยเรื่องอะไร อย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
สรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID1

วันที่สัมภาษณ์ 24 มิถุนายน 2552

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 2.30 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 10.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 12.30 น.

สถานที่สัมภาษณ์ ห้องพักผู้ให้สัมภาษณ์ จ. สมุทรปราการ

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 21 ปี **อายุปัจจุบัน** 25 ปี

สถานภาพสมรส โสด **ระดับการศึกษา** ปริญญาตรี **ภูมิลำเนา** จังหวัด ลำปาง

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว (บิดา มารดา หย่าร้าง)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน

อาชีพ พนักงานโรงงาน **รายได้/เดือน(ของครอบครัว)** 10,000 บาท

วิธีการทำแท้ง โดยการวางยาสลบและใช้เครื่องดูดทารกออก ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพฯ ค่าใช้จ่าย 8,000 บาท

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง ผิวขาว ค่อนข้างผอม พักอาศัยอยู่ใน คอนโดสูง 6 ชั้น เพียงลำพัง ได้เข้ามาทำงานที่จังหวัดสมุทรปราการตั้งแต่ปี 2548 โดยทำงานในโรงงานแห่งหนึ่ง

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID1 เคยมองว่าเรื่องการทำแท้งเป็นเรื่องที่ไกลตัวตนเองไม่เคยคาดคิดว่าตนเองจะเป็นผู้ที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

สาเหตุที่ทำให้ ID1 ต้องทำแท้งเนื่องจากรับรู้ว่าการตั้งครรภ์เป็นการตั้งครรภ์ที่สังคมไม่ให้การยอมรับ กลัวคนติฉินนินทา ไม่อยากต้องทนรับการดูถูกจากสมาชิกในสังคม ID1 พิจารณาแล้วว่าหากตนเองเลือกที่จะตั้งครรภ์ต่อไป ID1 จะต้องหลบออกจากสังคมนั้น ไปอยู่ที่ที่ไม่มีใครรู้จัก และต้องรับผิดชอบกับความทุกข์ต่างๆที่ต้องเกิดตามมา เช่น ต้องรับภาระเลี้ยงดูบุตรตามลำพัง ต้องหาที่อยู่ใหม่ ต้องเปลี่ยนที่ทำงาน ต้องอุ้มท้องอีก 9 เดือนโดยไม่มีรายได้ ฯ ด้วยเหตุนี้ ทำให้ ID1 เลือกที่จะทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ ID1 ต้องการที่จะมีคนที่ ID1 ไว้ใจได้ในการพูดคุยเพื่อช่วยเหลือ ID1 ในเรื่องการตัดสินใจ แนวทางที่สามารถเลือกได้ เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา แต่ ID1 ไม่สามารถหาบุคคลหรือแหล่งให้การปรึกษาหรือช่วยเหลือได้

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายช่วงแรก

ด้านสุขภาพร่างกาย คืนแรกทางด้านร่างกายเหมือนเป็นประจำเดือนธรรมดา วันที่ 2 ID1 รู้สึกปวดท้องมาก ตลอดทั้งวัน จนกระทั่งเวลาประมาณ 20.00 น.จึงโทรศัพท์ไปสอบถามกับโรงพยาบาล พยาบาลผู้หญิงเสียงค่อนข้างมีอายุแนะนำว่าปวดท้องเป็นเรื่องธรรมดาเพราะร่างกายมีการขับเลือดออก แต่ID1 ทนปวดไม่ไหวเลยออกไปพบแพทย์ที่คลินิกไปยาฉีดแก้ปวดแล้วกลับมานอนที่ห้องพัก จนประมาณตี 2 ไปเข้าห้องน้ำก้อนเลือดขนาดใหญ่เกือบเท่าฝ่ามือหลุดออกมาจึงหายปวด ช่วงประมาณ ครึ่งเดือนแรก ID 1 ใส่ผ้าอนามัยตลอดเนื่องจากมีเลือดคล้ายประจำเดือนตลอดทั้งเดือน

อารมณ์ ความรู้สึก ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายคืนแรก ID1 รู้สึกเสียใจมาก นอนร้องไห้ตลอดทั้งคืน ช่วง 1 เดือนแรก ID1 ยังรู้สึกเสียใจที่ฆ่าลูกตนเอง กลัวว่าคนอื่นจะรู้ กลัวตำรวจจับ รู้สึกผิดบาป และคิดว่าการทำแท้งเป็นประสบการณ์ที่เลวร้ายที่สุดในชีวิต

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ทางด้านร่างกาย ID1 ประจำเดือนมาทุกเดือนตามปกติ แต่ ID1 สังเกตว่า ประจำเดือนจะมาเป็นก้อนๆ จำนวนมากขึ้น และปวดท้องมากขึ้นกว่าปกติ ID1 ยังพบปัญหาการติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์ คือ มีตกขาว สีเขียวและสีเหลือง

ID1 พูดถึงการทำแท้งว่า เป็นการฆ่าคน เป็นเรื่องที่เป็นบาปกรรม เป็นเวรกรรม เป็นเรื่องที่สังคมไม่ให้การยอมรับ แต่เป็นทางออกเดียวของปัญหาที่เกิดขึ้น ID1 ให้ความหมายต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในครรภ์ คือ บุตรหรือลูก ตนเองได้ฆ่าลูกของตนเอง ซึ่งเป็นบาปกรรมมากที่สุด

ด้านจิตใจ ID1 ยังมีความรู้สึกผิดบาป ID1 รู้สึกว่าตนเองมีภาวะซึมเศร้าเมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์มากระตุ้นให้ย้อนคิดถึงเรื่องการทำแท้ง เช่น ก่อนมีประจำเดือน จนทำให้ ID1 รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถเหตุการณ์การทำแท้งได้ มีความรู้สึกโกรธเกลียดเคียดแค้นและกล่าวโทษเพศชายผู้ที่ทำให้ตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาจนส่งผลให้ตนเองต้องทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

การดำเนินชีวิต ID1 มีการหลีกเลี่ยงสิ่งเร้าที่ทำให้หวนนึกถึงเหตุการณ์และหลีกเลี่ยงความรู้สึกที่เกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวหรือเข้าใกล้ในที่เดิม ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ที่ทำแท้ง หรือสถานที่ๆเกี่ยวข้อง เพราะทำใจไม่ได้ และไม่พร้อมที่จะพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์การทำแท้ง ต้องการปกปิดไม่ต้องการให้ใครมารับรู้ เนื่องจากไม่ต้องการรู้สึกเศร้าสะเทือนใจ

ภายหลังการทำแท้ง ID1 ต้องการความช่วยเหลือ การแบ่งเบาความทุกข์เพราะ ID1 รู้สึกไม่มีที่พึ่ง ทางด้านจิตใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นทุกข์จากความรู้สึกผิดบาป รู้สึกว่าตนเองได้ฆ่าคนผู้ซึ่งเป็นบุตรของตนเอง ต้องการผู้ที่สามารถช่วยเหลือตนเองในเรื่องจิตใจระยะยาว เพราะ ID1 มีภาวะซึมเศร้าและจะเป็นมากก่อนที่จะมีประจำเดือน ID1 รู้สึกว่าเป็นผลกรรมมาจากที่ตนเองทำแท้ง นอกจากนี้ ID1 ยังต้องการนำประสบการณ์การทำแท้งที่ตนเองประสบไปเผยแพร่ เพื่อช่วยเหลือให้หญิงวัยรุ่นอื่นๆได้รู้ถึงผลกระทบต่างๆที่ตามมาภายหลังการทำแท้ง เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นไม่ให้พลาดเหมือนตนเอง และเป็นการอุทิศส่วนบุญ ส่วนกุศลให้บุตรที่ตนเองทำแท้งไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 2

วันที่สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2552

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 2.30 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 10.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 12.30 น.

สถานที่สัมภาษณ์ ห้องพักผู้ให้สัมภาษณ์ จ. สมุทรปราการ

ข้อมูลผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 18 ปี **อายุปัจจุบัน** 23 ปี

สถานภาพสมรส โสด **ระดับการศึกษา** กำลังศึกษาปริญญาโท

ภูมิลำเนา สุพรรณบุรี

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว (บิดาแยกกันอยู่กับมารดา)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

อาชีพ นักศึกษา **รายได้/เดือน (ของครอบครัว)** ประมาณ 70,000 บาท/เดือน

วิธีการทำแท้ง ในครั้งแรก ID 2 เลือกการทำแท้งที่คลินิกแห่งหนึ่งในจังหวัดอยุธยา เป็นการทำแท้งแบบขูดมดลูก ครั้งที่สอง ID2 นำยามาเหน็บที่บ้าน และผู้ที่รับทำแท้งให้นัดไปนอนที่โรงพยาบาลจนกว่าการทำแท้งจะเป็นผลสำเร็จ

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง รูปร่างผอม ผิวสองสี ผมหยักศก อาศัยอยู่ที่อพาร์ทเมนท์กับแฟนคนปัจจุบัน ได้เข้ามาอยู่ปริมณฑลประมาณ 3 ปี เนื่องจากมาทำงานและศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID 2 ผ่านประสบการณ์ การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย 2 ครั้ง สาเหตุที่ ID 2 เลือกการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเนื่องจาก รับรู้ว่าการตั้งครรภ์ของตนเองไม่เป็นที่ยอมรับเพราะการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาครั้งแรก ID2 กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการตั้งครรภ์ที่ตนเองไม่ได้คาดคิด เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ ส่วนการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาครั้งที่ 2 ID 2 รับรู้ว่าตนเองไม่ต้องการใช้ชีวิตคู่กับฝ่ายชาย กำลังต้องการที่จะแยกตัวออกจากฝ่ายชาย แต่เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาขึ้น จึงตัดสินใจทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายในระยะแรก

ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายครั้งที่ 1 ในช่วงแรก ID2 มีปัญหาเรื่องเลือดออกเหมือนประจำเดือน ด้านสุขภาพอื่นๆปกติ ทางด้านจิตใจ ID2 รู้สึกสะเทือนใจ เสียใจมาก คิดถึงเรื่องทำแท้งทุกวัน ID2 พยายามปลอบใจตนเอง ให้เข้มแข็ง และต้องเดินต่อไป

การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ครั้งที่ 2 ID2 รู้สึกโล่งใจเหมือนแก้ปัญหาไปได้บางส่วน รู้สึกเสียใจแต่ไม่เท่าครั้งแรก บอกกับตนเองว่าการตั้งครรภ์ครั้งนี้ตนเองไม่ต้องการบุตร เนื่องจากไม่ต้องการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับฝ่ายชายคนนี้

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ด้านสุขภาพร่างกาย ID2 ให้ข้อมูลว่าภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายมีเรื่องประจำเดือนมากระปริกระปรอย ปวดท้องประจำเดือนในระดับปานกลาง และเคยมีปัญหาเรื่องมีเนื้องอกในมดลูกแต่ได้รักษาจนหายดีแล้ว

ID 2 ได้ให้ความหมายการทำแท้งแบบผิดกฎหมายว่า เป็นการทำลายชีวิต เป็นทางออกของปัญหาและความผิดพลาดที่เกิดขึ้นและได้ให้ความหมายต่อสิ่งที่อยู่ในครรภ์ว่า เป็นก้อนเนื้อหรือ เป็นชีวิตหนึ่ง ID 2 กล่าวว่า ระยะเวลาจะเป็นตัวช่วยให้ตนเองบรรเทาความเสียใจลง การทำแท้งครั้งแรก สะเทือนใจมากกว่าการทำแท้งครั้งที่สอง เนื่องจากการทำแท้งครั้งแรก เป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนากับบุคคลที่ตนเองรัก แต่จำเป็นต้องทำแท้งเนื่องจากตนเองกำลังศึกษา ส่วนการทำแท้งครั้งที่สอง ID 2 กล่าวว่า ตนเองไม่ต้องการบุตร เป็นการตั้งครรภ์กับฝ่ายชายที่ตนเองไม่ต้องการจะใช้ชีวิตร่วมด้วย รวมถึง ID2 เคยมีประสบการณ์การทำแท้งมาแล้ว ทำให้ไม่สะเทือนใจเท่าครั้งแรก ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายครั้งที่สอง ID2 จึงรู้สึกโล่งใจเหมือนว่าสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ แต่ ID2 ยังเกิดความรู้สึกต่างๆในด้านลบร่วมด้วย

ด้านจิตใจ ภายหลังการทำแท้งในระยะยาว ID2 มีความรู้สึกเศร้ามีการย้อนคิดถึงเรื่องการทำแท้งแล้วนั่งน้ำตาซึม มีความรู้สึกเสียดายบุตร ทั้งในการตั้งครรภ์ครั้งแรกและครั้งที่ 2 และมีการกล่าวโทษว่า เพราะฝ่ายชายผู้ที่ทำให้ตนเองตั้งครรภ์นั้นไม่ใช่คนดีทำให้ ID2 ต้องตัดสินใจเลือกที่จะทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID2 โดยปกติใช้ชีวิตแบบเดิม แต่พยายามอยู่คนเดียวไม่คบหากับเพื่อนต่างเพศ และรู้สึกว่าความรักของแม่เป็นความรักที่แท้จริง แม่เป็นผู้ที่หวังดีกับตนเองที่สุด ID2 ได้พยายามปลอบใจตนเอง ว่าต้องเข้มแข็งต้องเดินต่อไป เพราะตนเองเป็นพี่สาวคนโต ต้องดูแลน้องและต้องเป็นหลักให้ครอบครัว

ด้านปัญหาและความต้องการ ID2 รับรู้ว่าตนเอง ไม่สามารถหาวิธีการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา เพราะ ID2 แพ้สารที่เป็นยาง มีผลข้างเคียงจากการรับประทานยาคุมกำเนิด คือ เวียนศีรษะ และ รับรู้ว่าการฉีดยาคุมกำเนิดนานๆ จะทำให้มีบุตรยาก จึงต้องการมีความรู้ในทางเลือก หลายๆทางเลือก ในการคุมกำเนิด ในด้านจิตใจต้องการที่ปรึกษาทางด้านจิตใจภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 3

วันที่สัมภาษณ์ 8 สิงหาคม 2552

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 2.00 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 10.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 12.00 น.

สถานที่สัมภาษณ์ ห้องในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 21 ปี **อายุปัจจุบัน** 24 ปี

สถานภาพสมรส โสด **ระดับการศึกษา** กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี

ภูมิลำเนา สมุทรปราการ

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** 4 คน

อาชีพ นักศึกษา **รายได้/เดือน (ของครอบครัว)** 10,000 บาท

วิธีการทำแท้ง ครั้งแรกใช้วิธีรับประทานยาทัมใจผสมเหล้า แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนที่มีประสบการณ์การทำแท้งมาก่อนได้นำยาเหน็บมาให้ใช้ในการทำแท้ง

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง ผิวขาว รูปร่างเล็ก สวมเสื้อยืด สีดำ กางเกงขาสั้นสีขาวสี หน้าสดชื่นร่าเริง แจ่มใส แต่ขณะให้สัมภาษณ์ มีสีหน้าเป็นทุกข์ มากับเพื่อนที่สนิท สองคน

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID3 ได้เข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ภายหลังจากที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยได้เช่าหอพักอยู่กับเพื่อน ได้รู้จักและคบหากับฝ่ายชายผู้ซึ่งเป็นอาจารย์สอนตนเอง จนเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาขึ้น ID3 ให้ข้อมูลว่า เมื่อรับรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา รู้สึกสับสนในการเลือกทางเดินระหว่างการตั้งครรภ์ต่อไป หรือการยุติการตั้งครรภ์เพื่อศึกษาต่อ ให้จบในระดับปริญญาตรีอย่างที่พ่อแม่หวัง ดังนั้น เรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมายเป็นเรื่องที่ตนเองไม่คาดคิด ID3 ยังกล่าวว่า ไม่ทราบว่าผลกระทบภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายจะเป็นอย่างไร ID3 ได้ปรึกษาเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนากับฝ่ายชายโดยฝ่ายชายบอกให้ ID3 เป็นฝ่ายเลือก ซึ่งผลสุดท้าย ID3 ได้เลือกการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายช่วงแรก

ID3 มีเลือดออกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ปริมาณมาก มีปัญหาในเรื่องการนอนหลับ ฝันร้ายถึงลูก ID3 รู้สึกโศกเศร้า เสียใจ และรู้สึกผิดบาปมากแต่การได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับฝ่ายชาย ซึ่งฝ่ายชายปลอบโยน ปลอบใจ ให้ความหวังซึ่งกันและกัน ทำให้ความเศร้าโศกเสียใจของ ID3 ลดลง

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ID3 ให้ความหมายของการทำแท้งแบบผิดกฎหมายว่าเป็นการฆ่าลูก ฆ่าคน เป็นเวรกรรม เป็นสิ่งที่ต้องเลือกต้องตัดสินใจเอง และเป็นทางออกของปัญหาความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ทางด้านจิตใจ เมื่อ ID 3 ได้เลิกกับฝ่ายชาย ID3 รู้สึกว่าตนเองขาดที่พึ่ง ที่ปรึกษา ID3 รู้สึกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นผลกรรมจากการทำแท้ง ID 3 เริ่มมีการย้อนคิด รู้สึก ID3 รู้สึกว่าตนเองเป็นคนบาป มีตราบาปติดตัว วิตกกังวลกลัวว่าจะมีผู้อื่นรู้เรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย แต่เนื่องจาก ID3 รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จึงตัดสินใจเล่าเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาให้เพื่อนที่สนิทร่วมรับรู้ด้วย ID3 กล่าวว่าตนเองเคยมีเพื่อนที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา แต่ ID13 รู้สึกว่าเพื่อนที่มีประสบการณ์การทำแท้งแบบเดียวกับตนเองนั้น ไม่เจ็บปวดเสียใจเท่าตนเอง นอกจากนี้ ID3 ยังรู้สึก เบื่อเรื่องเพศสัมพันธ์ ไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับเพศชาย แต่อย่างไรก็ตามภายหลังประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ID3 ได้คิดถึงครอบครัว เกิดความรักมารดาและคิดถึงมารดามากขึ้น

ภายหลังการทำแท้ง ID3 ได้นำประสบการณ์ที่ได้นำมาเป็นอุทาหรณ์สอนตนเองว่าอย่าได้ทำพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอีก มีการสัญญากับตนเองว่าจะทำครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย ID3 มีการเปลี่ยนแปลงตนเอง พัฒนาตนเอง หันกลับมาหาจุดมุ่งหมายในชีวิตนั่นคือการหันกลับมาตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่คบเพื่อนเพศชาย ID3 ได้รับรู้ว่าตนเองเติบโตขึ้น เข้าใจ ในชีวิตมากขึ้น ว่าชีวิตมนุษย์ทุกคน จะต้องพบกับทั้งความสุขและความทุกข์

ด้านปัญหาและความต้องการภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ID3 กล่าวว่าภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย สิ่งที่ตนเองต้องการที่ปรึกษาและระบายความในใจ เนื่องจาก ID 3 รู้สึกเจ็บปวด เป็นทุกข์ และต้องการที่พึ่ง แต่เนื่องจาก ID 3 รับรู้ว่าตนเองไม่มีผู้ให้คำปรึกษาได้ ID 3 จึงเลือกที่จะนำเรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เล่าให้เพื่อนๆรับรู้ เพื่อเป็นการระบายความในใจ

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 4

วันที่สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2552

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 1.30 ชั่วโมง

เริ่มสัมภาษณ์เวลา 14.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์ 15.30 น.

สถานที่สัมภาษณ์ บ้านผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 19 ปี **อายุปัจจุบัน** 23 ปี

สถานภาพสมรส โสด

ระดับการศึกษา กำลังศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพ

ภูมิลำเนา สมุทรปราการ

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว (บิดาและมารดาหย่าร้าง)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

อาชีพ นักศึกษา **รายได้/เดือน (ของครอบครัว)** ประมาณ 20, 000 บาท

วิธีการทำแท้ง ทำแท้งที่คลินิก เจ้าหน้าที่ให้ยารับประทานและยาเหน็บ มาทำแท้งเองที่บ้าน โดยมีมารดาและฝ่ายชายคอยช่วยเหลือในเรื่องการทำแท้ง

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง สีผิวสองสี ใบหน้ามีสิวเล็กน้อย รูปร่างสมส่วน ผมยาวย้อมผมสีน้ำตาลแดงสวมชุดกระโปรงสีฟ้า สีหน้าสดชื่นแจ่มใส

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ก่อนทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ID 4 รู้สึกลังเล ไม่ต้องการทำแท้งเนื่องการเป็นบุตรที่เกิดกับแฟนที่ตนเองรัก จึงใช้ระยะเวลาค่อนข้างมากในการตัดสินใจในการยุติการตั้งครรภ์ จนอายุครรภ์ถึง 6 เดือน แต่เนื่องจาก การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนานั้นได้ส่งผลถึงอาชีพของตนเองคือ อาชีพนักร้อง อีกทั้ง ID4 ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี จึงทำให้ ID4 เลือกที่จะทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ดังนั้น ID4 จึงปรึกษาเพื่อนที่มีประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายมาก่อนเพื่อหาแนวทางการยุติการตั้งครรภ์

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายช่วงแรก

ทางด้านร่างกาย ภายหลังการทำแท้งช่วงแรก ID4 รู้สึกเจ็บปวดคล้ายกับการคลอดบุตร และมีการสูญเสียเลือดมาก เนื่องจาก ID4 ทำแท้งขณะอายุครรภ์ ถึง 6 เดือน

ภายหลังการทำแท้ง ID4 รู้สึกโล่งใจเหมือนว่าได้แก้ปัญหาไปบ้างแล้วบางส่วน แต่ยังรู้สึกสับสน ในสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่รู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร ไม่รู้จะทำอย่างไรต่อไปกับเหตุการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายที่ ID4 ได้เลือกกระทำลงไป ID4 ยังรู้สึกเสียใจ และผิดบาป แต่ ID4 ยังมีแฟนและมารดาช่วยให้กำลังใจและปลอบโยนภายหลังการทำแท้ง

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ด้านสุขภาพร่างกาย ID4 รู้สึกว่าตนเองพบปัญหาในเรื่องการติดเชื้อในระบบสืบพันธ์ ตกขาวผิดปกติ กล่าวคือ ตกขาวมีสีเขียว เหลืองและมีอาการคันที่อวัยวะเพศ ID4 ยัง มีภาวะไวต่อสภาพอากาศ คือ มีอาการหนาวง่าย

ID4 ให้ความหมายของการทำแท้งแบบผิดกฎหมายว่า เป็นเวรกรรม คือ ผู้ที่ทำแท้งแบบผิดกฎหมายจะต้องได้รับผลกรรม และID4 ยังรู้สึกเสียดายบุตร เนื่องจากเป็นการตั้งครรภ์กับฝ่ายชายที่ตนเองรัก และระยะเวลาการตั้งครรภ์ขณะทำแท้งถึง 6 เดือน จึงมีปลอบใจตนเองด้วยการกล่าวโทษบิดาว่าเพราะบิดาเป็นคนอารมณ์ร้ายทำให้ ID4 ต้องเลือกทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ID4 มีการดำเนินชีวิตเป็นปกติ แต่ID4 หาที่ปรึกษาโดยจะไม่บอกผู้ที่ให้คำปรึกษาว่าตนเองเป็นผู้ทำแท้ง และหาข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้ง ผลกระทบที่ตามมาภายหลังการทำแท้งซึ่งจะเน้นไปในด้านเรื่องผลกรรมภายหลังการทำแท้งรวมถึงการแก้ไขผลกรรมดังกล่าว ID4 สัญญากับตนเองว่าจะทำครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย หากตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอีกครั้งจะไม่ทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำอีก

ด้านปัญหาและความต้องการ ID4 ต้องการนำประสบการณ์ที่ตนเองได้รับไปช่วยเหลือเพื่อนที่สนิท ในเรื่องการระมัดระวังการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ซึ่งอาจนำไปสู่การทำแท้งดังเช่นตนเอง จึงเล่าประสบการณ์ทางด้านลบต่างๆให้ กับเพื่อน หรือบุคคลที่ตนเองเองรัก นอกจากนี้ทางด้านจิตใจ ID4 ต้องการคนรับฟังปัญหา ความรู้สึกของตนเองโดยบุคคลดังกล่าวจะต้องรับฟังด้วยความเข้าใจ ไม่ตัดสิน หรือตำหนิ ID4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 5

วันที่สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2552 ครั้งที่สัมภาษณ์ 1

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 2.00 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 10.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 12.00 น.

สถานที่สัมภาษณ์ อพาร์ทเมนท์ ผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 22 ปี **อายุปัจจุบัน** 25 ปี

สถานภาพสมรส โสด **ระดับการศึกษา** มัธยมศึกษาปีที่ 3

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** 4 คน

อาชีพ ลูกจ้างชั่วคราวโรงแรมแห่งหนึ่ง **รายได้/เดือน (ของครอบครัว)** 40,000 บาท

วิธีการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ใช้วิธีเหน็บยา โดยได้ยาจากโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร นำมาเหน็บทางช่องคลอด ร่วมกับการรับประทานยา และทางโรงพยาบาลได้นัดไปทำแท้งในอีก 1 สัปดาห์ต่อมา

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง ผิวขาว ส่วนสูง 155 ซม. ค่อนข้างอวบ สวมเสื้อยืดสีชมพู กางเกงยีนส์ขายาว

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID5 ได้เข้ามาอาศัยอยู่ปริมณฑลเพื่อประกอบอาชีพ และได้รู้จักคบหากับฝ่ายชาย จนกระทั่งตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ภายหลังรับรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ID5 รู้สึกลังเล สับสน ไม่ต้องการที่จะเลือกการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย แต่เนื่องจาก ID5 ตั้งครรภ์กับฝ่ายชายที่มีภรรยาแล้ว อีกทั้งการตั้งครรภ์ส่งผลต่อการทำงาน ทำให้ ID5 ไม่สามารถตั้งครรภ์ต่อไปได้

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายช่วงแรก

ด้านร่างกาย มีเรื่องเลือดออกทางช่องคลอด ปวดท้องคล้ายมีประจำเดือน

ด้านจิตใจภายหลังการทำแท้ง ID5 รู้สึกเจ็บปวด เสียใจ เป็นทุกข์อย่างมาก ID5 กล่าวว่าขณะเดินทางกลับมาจากโรงพยาบาลที่ทำแท้ง ได้โทรศัพท์มาร้องไห้กับเพื่อนสนิท ในช่วงแรก ID5

อยู่ในช่วงเสียใจ ทำให้ไม่อยากทำอะไร แต่ ID5 ดำเนินชีวิตเช่นเดิม คือ ยังพักอาศัยอยู่บ้านเช่ากับแฟนและเพื่อน

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ด้านสุขภาพร่างกาย ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ID5 พบปัญหาในเรื่องตกขาวเป็นสีเหลือง มีอาการคัน และ ID5 กล่าวว่า ตนเองมีความรู้สึกไวต่อสภาพอากาศมากขึ้น คือ มีอาการหนาวง่าย

ID5 ให้ความหมายต่อการทำแท้งว่าเป็นเหมือนฝันร้าย ที่ตนเองไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ไม่ต้องการให้เป็นเรื่องจริง การทำแท้งเป็นการทำร้ายลูก ฆ่าลูกของตนเอง เป็นเรื่องที่เป็นความลับ ไม่ต้องการให้ใครล่วงรู้ เพราะเป็นเรื่องที่สังคมไม่ให้การยอมรับ นอกจากนี้การทำแท้งแบบผิดกฎหมายได้ส่งผลต่อสภาพจิตใจของ ID 5ทางด้านลบ แม้ว่าเมื่อระยะเวลาผ่านไป ความรู้สึกเสียใจ เป็นทุกข์ต่างๆ บรรเทาลง แต่ ID5 ยังรู้สึกซึมเศร้า มีการย้อนคิด และนึกถึงเหตุการณ์การทำแท้ง มีอารมณ์ โมโหง่ายแปรปรวน นอกจากนี้ ID5 ยังเกิดความกลัว ความวิตกกังวล เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับแฟน กลัวการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซ้ำซึ่งจะนำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมายอย่างแน่นอน เพราะID5 อยู่ในสถานะเป็นภรรยาน้อย จึงทำให้ ID 5 ตัดสินใจย้ายออกมาจากการพักอาศัยที่เดิม และค่อยๆถอยห่างจากผู้ที่ทำให้ตนเองท้อง

ID5 ได้ทำบุญ เพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญ ส่วนกุศลให้กับบุตรที่ตนเองได้ทำแท้งไป

ปัญหาและความต้องการ เนื่องจาก ID 5 ประสบปัญหาการทำแท้งแบบผิดกฎหมายทางด้านจิตใจ ID5 จึงมีความต้องการที่ปรึกษาเพื่อช่วยเหลือทางด้านจิตใจ ดังนั้น ID5 จึงปรึกษาเพื่อนที่สนิท และ ID5 สัญญากับตนเองว่าจะทำแท้งแบบผิดกฎหมายครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 6

วันที่สัมภาษณ์ 2 ตุลาคม 2552 ครั้งที่สัมภาษณ์ 1

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 2.00 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 12.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 14.00 น.

สถานที่สัมภาษณ์ ร้านอาหาร

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 20 ปี **อายุปัจจุบัน** 21 ปี

สถานภาพสมรส โสด กำลังศึกษาระดับการศึกษา ปวส .

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** 7 คน

รายได้/เดือน(ของครอบครัว) 14,000 บาท

วิธีการทำแท้ง ทำแท้งที่คลินิกแห่งหนึ่งในปริมณฑล

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง รูปร่างผอม ผิวสองสี มาพักอาศัยอยู่ที่ปริมณฑล เพื่อเรียนต่อ และทำงาน มาประมาณ 5 ปี

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID6 รับรู้ว่าการตั้งครรภ์ของตนเองเป็นการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา เนื่องจากตนเองได้ทำงานในร้านอาหาร และกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับ ปวส. อีกทั้ง ID6 รับรู้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจในครอบครัวของตนเองยากจน ID6 จึงปรึกษากับฝ่ายชายผู้ซึ่งทำให้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา โดยทางครอบครัวของ ID6 ไม่รับรู้เรื่องการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น ID6 รู้สึกลังเล สับสน ประมาณ 2 สัปดาห์ จึงตัดสินใจทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายช่วงแรก

ทางด้านร่างกาย ID6 รู้สึกเจ็บปวด ปวดท้องมาก เลือดออกทางช่องคลอดปริมาณมาก มีอาการอ่อนเพลียคล้ายจะเป็นลม เนื่องจากเป็นการทำแท้งแบบขูดมดลูก แต่ ID6 กล่าวว่า ยังเจ็บปวดน้อยกว่ากว่า การเจ็บปวดที่จิตใจ ID6 รู้สึกเจ็บปวด รู้สึกผิดบาป เสียใจ และทรมานเป็นอย่างมาก แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป ID6 จึงรู้สึกบรรเทาอารมณ์ทางด้านลบต่างๆลง ภายหลังจากการทำแท้งระยะแรก ID6 ตั้งใจว่าจะเลิกคบเพื่อนชายทุกคน จะไม่มีแฟนและไม่แต่งงาน ทำบุญและช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น และอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับบุตรที่ตนเองได้ทำแท้งไป

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ด้านร่างกาย ID6 สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ ร่างกายแข็งแรงไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการทำแท้ง แต่มีประจำเดือนมามากผิดปกติ และมาไม่สม่ำเสมอ

ด้านจิตใจมีความ เจ็บป่วยจากภาวะซึมเศร้า ร้องไห้ง่ายโดยเฉพาะก่อนช่วงจะมีประจำเดือน รู้สึกท้อแท้หดหู่กับชีวิต แต่ไม่ถึงขั้นต้องการฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ ID6 ยังมีการย้อนคิดถึงเรื่องการทำแท้ง เสียดายบุตรที่ตนเองได้ทำแท้งไป อีกทั้งยังรู้สึกกลัวการมีเพศสัมพันธ์เนื่องจาก ID6 วิตกกังวลและกลัวการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซ้ำ จึงทำให้ ID6 การเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิต กล่าวคือ เลิกกับฝ่ายชายผู้ซึ่งทำให้ท้อง โดย ID6 กล่าวว่า ฝ่ายชายยังคงต้องการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งตนเองรู้สึกกลัวและวิตกกังวลทุกครั้ง หนทางเดียวคือ ต้องเลิกกับฝ่ายชาย ย้ายที่อยู่ ย้ายที่ทำงาน หันกลับมาตั้งใจเรียนเป็นลำดับแรกและตั้งใจทำงาน

ID6 มองว่าประสบการณ์การทำแท้งเป็นบทเรียนครั้งสำคัญที่สุดในชีวิต หากตนเองไม่ประสบสถานการณ์การทำแท้งมาด้วยตนเอง ID6 จะไม่สามารถเข้าใจ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลที่ทำแท้ง และระมัดระวัง ในการป้องกันการตั้งครรภ์ และคงไม่เคยคิดที่จะเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ที่ต้องครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย จึงมองว่าประสบการณ์นี้เป็นอุทาหรณ์สอนใจตนเอง เป็นบาดแผลในจิตใจที่ไม่อาจลบลืมไปได้แต่จะเก็บมันเอาไว้เพื่อที่จะไม่ทำผิดพลาดซ้ำอีกเป็นครั้งที่สอง และมั่นทำความดี ช่วยเหลือผู้อื่นให้มากเพราะถึงแม้ว่าจะไม่สามารถลบ หรือชดเชยในบาปที่ตนเองก่อไว้ แต่ก็จะไม่ทำบาปโดยการทำแท้งซ้ำอีก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 7

วันที่สัมภาษณ์ 30 ตุลาคม 2552 ครั้งที่สัมภาษณ์ 1

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 1.00 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 12.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 13.00 น.

สถานที่สัมภาษณ์ ที่พักของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 23 ปี **อายุปัจจุบัน** 25 ปี

สถานภาพสมรส โสด **ระดับการศึกษา** ปริญญาโท

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** 6 คน

อาชีพ ทำงานบริษัทเอกชน

รายได้/เดือน(ของครอบครัว) 100,000 บาท/เดือน

วิธีการทำแท้ง ทำแท้งที่คลินิกแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการโดยการรับประทานยาและสอดยา

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง ผิวขาว รูปร่างค่อนข้างอวบ เป็นคนกรุงเทพโดยกำเนิด ผู้ให้ข้อมูลกล่าวตนเองทำงานบริษัทเอกชน แห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID7 ได้พักอาศัยอยู่กับฝ่ายชาย จนเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาขึ้น และฝ่ายชายเป็นผู้ที่ขอให้ ID7 ทำแท้งแบบผิดกฎหมายเนื่องจากฝ่ายชายยังไม่ต้องการแต่งงานและยังไม่ต้องการมีบุตร อีกทั้ง ID7 รับรู้ว่า ฝ่ายชายคบกับผู้หญิงคนอื่นไปพร้อมๆกับตนเองด้วย ID7 จึงปรึกษาเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนากับเพื่อนที่สนิท เพื่อนเป็นผู้แนะนำให้ไปทำแท้งที่คลินิก ID7 ตั้งครรภ์ 1 เดือน ทางคลินิกจึงเลือกวิธีรับประทานยาและสอดยา

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะแรก

ทางด้านร่างกายมีเลือดออกทางช่องคลอด ภายหลังการสอดยา ประมาณ 30 นาที หลังจากนั้นมีไข้สูง ID7 รู้สึกวิตกกังวล และกลัวอันตรายจากการทำแท้งแต่ไม่กล้าไปพบแพทย์ จึงปล่อยให้เลือดไหลไปเรื่อยๆจนเลือดหยุด เมื่อบิดา มารดา ID7 ได้รับรู้เรื่องการทำแท้ง จึงขอให้เลิกติดต่อกับฝ่ายชายทันที แต่ ID7 ยังรู้สึก รักฝ่ายชายอยู่ จึงมีโทรศัพท์ติดต่อบ้าง

ทางด้านจิตใจ ในระยะแรกรู้สึกเสียใจมาก เนื่องจาก ID7 ต้องการที่จะมีบุตร มีครอบครัวที่อบอุ่นและ ID7 มีความวิตกกังวลกลัวตำรวจตามมาจับ

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ทางด้านร่างกายปกติ ปวดท้องประจำเดือนเล็กน้อย ด้านการดำเนินชีวิต ID7 ได้พยายามเลิกติดต่อกับฝ่ายชายผู้ที่ทำให้ตั้งครรภ์จึงเปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์ ย้ายที่อยู่เนื่องจากกลัวว่าการมีความสัมพันธุ์กับฝ่ายชายนั้นจะทำให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซึ่งนำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำ ซึ่งในปัจจุบัน ID7 ได้คบกับแฟนคนใหม่ ได้มีการวางแผนที่จะแต่งงาน มีครอบครัว มีบุตร ในสิ้นปี 2552 นี้ แต่ ID7 ยังมีการย้อนคิดถึงเรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย กลัวแฟนใหม่รู้เรื่องการทำแท้งที่ตนเองได้กระทำไป ID7 คิดว่าสักวัน แฟนใหม่ตนเองจะทราบเรื่องการทำแท้ง ID7 ยังหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เกี่ยวเนื่องจากการทำแท้งเพราะจะเป็นการกระตุ้นให้ตนเองรู้สึกเจ็บปวด ID7 ต้องการจะลืม ไม่อยากให้ใครพูดถึงเรื่องการทำแท้งอีก

ID7 ให้ความหมายของการทำแท้งแบบผิดกฎหมายว่า เป็นเรื่องที่ผิดบาป เป็นฝันร้ายๆ เป็นตราบาปของชีวิต และมองว่าในปัจจุบัน วัยรุ่นที่ห่างจากพ่อแม่ นั้นโดยส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับฝ่ายชาย โดยขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคุมกำเนิด และการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 8

วันที่สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2552 ครั้งที่สัมภาษณ์ 1

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 1.30 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 09.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 10.30 น.

สถานที่สัมภาษณ์ ห้องให้คำปรึกษา/รักษาพยาบาลโรงงานแห่งหนึ่ง

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 20 ปี **อายุปัจจุบัน** 23 ปี

สถานภาพสมรส คู่อยู่ด้วยกัน **ระดับการศึกษา** ปวส.

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** 5 คน

อาชีพ รับเหมาในโรงงานแห่งหนึ่ง ในปริมณฑล **รายได้/เดือน** 15,000 บาท

วิธีการทำแท้ง ทำที่คลินิก โดยไม่ใช้ยาชา และขูดมดลูก

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง ผิวขาว ผมดำยาวตรง ใส่ชุดฟอร์มพนักงาน โรงงานแห่งหนึ่ง ใบหน้ามีสิวเล็กน้อย ขอบตาคล้ำ สีหน้าไม่สุขสบาย

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ID8 ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ขาดความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด คือ ไม่มีการคุมกำเนิดและขาดความตระหนักในการคุมกำเนิด คือ รับประทานยาคุมกำเนิดบ้างไม่รับประทานบ้าง เนื่องจากเข้าใจว่าน้ำอสุจิของฝ่ายชายไม่แข็งแรงไม่สามารถทำให้ตนเองตั้งครรภ์ได้

ID8 ตั้งครรภ์ขณะกำลังศึกษา ID8 กล่าวว่า ตนเองไม่ต้องการที่จะทำแท้งแต่ ID8 รู้สึกว่าฝ่ายชายคบกับผู้หญิงหลายคน ทำให้ ID8 รู้สึกไม่พึงพอใจและรู้สึกไม่มั่นใจในฝ่ายชายจึงตัดสินใจที่จะทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยให้ฝ่ายชายไปสอบถามสถานที่การทำแท้งจากเพื่อน แต่ไม่บอกว่าเป็น ID8 ที่จะทำแท้ง เนื่องจาก ID8 และฝ่ายชายรับรู้ว่าเรื่องการทำแท้งเป็นเรื่องที่สังคมไม่ให้การยอมรับ

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะแรก

ภายหลังการทำแท้ง ID 8 รู้สึกเจ็บปวดและอ่อนเพลียเนื่องจาก ID8 เลือกวิธีทำแท้งแบบสด คือ แบบขูดมดลูก และไม่ได้ฉีดยาชา เพราะไม่ต้องการนอนค้างคืนที่คลินิกที่ให้บริการทำแท้ง ภายหลังการทำแท้งID8 มีเลือดออกทางช่องคลอดเหมือนเป็นประจำเดือน

ทางด้านจิตใจ ID8 รู้สึกเสียใจ เจ็บปวด ผิดบาปและเป็นทุกข์ มีฝันร้าย ฝันเห็นเด็ก ID8 กล่าวว่า เด็กต้องการมาเกิดกับตนเอง เพราะเชื่อว่าน้ำอสุจิของฝ่ายชายไม่แข็งแรง และ ID8 เชื่อว่าตนเองเป็นผู้ที่ทำให้เด็กไม่ได้มาเกิด ทำให้วิญญาณเด็กโกรธแค้น

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ผลจากการทำแท้งในระยะยาวทางด้านร่างกาย ID8 มีเรื่องประจำเดือนมาน้อยและมากะปริกะปรอย ID8 กล่าวว่า จากการที่ประจำเดือนน้อยนี้ทำให้ภายหลังการทำแท้งนั้น ตนเองยิ่งรู้สึกไม่อยากรับประทานยาคุมกำเนิด

ทางด้านจิตใจ มีอารมณ์แปรปรวน โมโหง่าย มีการกล่าวโทษว่าเพราะฝ่ายชายคบผู้หญิงหลายคนทำให้ตนเองต้องเลือกการทำแท้งแบบผิดกฎหมายและID8 เชื่อว่าผลจากการทำแท้งส่งผลให้ ID8 ประสบโชคร้ายต่างๆ อาทิเช่น เมื่อขับรถไปกับแฟนจะประสบอุบัติเหตุ ID 8 เชื่อว่าเป็นผลกรรมจากการทำแท้ง ID8 จึงทำบุญ ถวายสังฆทานและนั่งวิปัสสนา นอกจากนี้ ID8 ยังมีเรื่องเหม่อลอยบ่อย จนเพื่อนทักว่าเหมือนมีเรื่องในใจ หน้าตาเศร้าหมอง ไม่สดชื่น

ปัญหาและความต้องการ ID8 ต้องการ เข้าใจ และสามารถปฏิบัติเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากไม่ต้องการทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 9

วันที่สัมภาษณ์ 26 พฤศจิกายน 2552 ครั้งที่สัมภาษณ์ 1

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 1.45 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 12.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 13.45 น.

สถานที่สัมภาษณ์ ห้องพักอาศัย ของเพื่อนผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 22 ปี **อายุปัจจุบัน** 25 ปี

สถานภาพสมรส แต่งงาน **ระดับการศึกษา** ประถมศึกษา ปีที่ 6

อาชีพ รับจ้างเย็บผ้า

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** 7 คน

รายได้/เดือน(ของครอบครัว) ไม่แน่นอน

วิธีการทำแท้ง ทำแท้งด้วยตนเอง โดยการรับประทานยาขับเลือด ผสมเหล้าขาว

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง รูปร่างค่อนข้างล่ำ อ้วน สูงประมาณ 155 ซม. ผิวสองสี มาพักอาศัยอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อทำงาน มาประมาณ 8 ปี เมื่อผู้สัมภาษณ์เข้าไปถึงห้องแถวเช่า ได้สอบถามป้าคนหนึ่งถึงผู้ให้สัมภาษณ์ โดยบอกว่าเพื่อนมาหา ป้าอาสาที่จะเดินไปตามผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาบอกว่าขอให้ข้อมูลที่ห้องเพื่อนชั้นล่าง เพราะว่าตนเองได้ขออนุญาตเพื่อนไว้แล้วเนื่องจากห้องของตนเองไม่สะดวกเนื่องจากมีสามีและลูกอ่อนอยู่ และภายในห้องคับแคบมาก

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID9 กล่าวว่าตนเองทำแท้งโดยวิธีรับประทานยาขับเลือด ผสมเหล้าขาวเนื่องจากคิดว่าเด็กในครรภ์ผิดปกติเพราะการตั้งครรภ์สองครั้งที่ผ่านมาเด็กในครรภ์มีการตอบสนองแต่การตั้งครรภ์ครั้งนี้ ID9 รู้สึกว่าเด็กในครรภ์ไม่มีการตอบสนองใดๆ อีกทั้ง ID9 ยังมีปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจในครอบครัว รายได้น้อย แต่มีบุตร 2 คน ซึ่งทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ID 9 จึงเลือกการทำแท้งเป็นทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะแรก

ภายหลังจากที่ ID9 รับประทานยาขับเลือด ผสมเหล้าขาวID9 มีอาการปวดท้อง มีก้อนเลือด มีถุงน้ำคร่ำที่มีเด็กที่มีแขน ขาขนาดประมาณ 10 เซนติเมตรหลุดออกมาจากช่องคลอด และเลือดออกเป็นปริมาณมาก จนรู้สึกอ่อนเพลีย ไม่มีแรง รู้สึกกลัวเสียชีวิต จึงเรียกรถรับจ้างไปส่งที่โรงพยาบาล

ทางด้านจิตใจ ID9 มีความรู้สึกกลัวการเสียชีวิตจากการตกเลือดที่เกิดขึ้น

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ทางด้านร่างกาย ID9 รู้สึกเหนื่อยง่ายมากขึ้น รูปร่างเปลี่ยนแปลง คือ น้ำหนักมากขึ้น

ทางด้านจิตใจ ID9 มีความฝังใจ ในเรื่องการทำแท้ง เรื่องกลัวการเสียชีวิต กลัวการตกเลือด รู้สึกเป็นผิดบาป เนื่องจากรับรู้ว่าการทำแท้งเป็นการฆ่าลูก ฆ่าคน แต่ ID9 มีการปลอบใจตนเอง หรือโทษว่าเพราะบุตรในครรภ์ไม่มีการตอบสนอง จึงคิดว่าบุตรในครรภ์ผิดปกติ จึงรับประทานยาขับเลือด ผสมเหล้าขาว

ปัญหาและความต้องการ ID9 กล่าวว่าตนเองขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ การป้องกัน การคุมกำเนิด และการทำแท้ง ดังตัวอย่างเช่น ID9 ต้องการทำหมันภายหลังการคลอดบุตรคนที่ 2 แต่ไม่สามารถบอกแพทย์ จึงทำให้ตั้งครรภ์ที่ 3 ขึ้น จนกระทั่ง ID9 ตกเลือดภายหลังทำแท้ง แพทย์จึงทำหมันให้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 10

วันที่สัมภาษณ์ 29 พฤศจิกายน 2552 ครั้งที่สัมภาษณ์ 1

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 1.35 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 11.30 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 13.05 น.

สถานที่สัมภาษณ์ ห้องให้การปรึกษาและรักษาพยาบาลโรงงานแห่งหนึ่ง ในปริมณฑล

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 19 ปี **อายุปัจจุบัน** 24 ปี

สถานภาพสมรส สมรส **ระดับการศึกษา** มัธยมศึกษาปีที่ 3

อาชีพ พนักงานทำความสะอาด

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** 5 คน

รายได้/เดือน(ของครอบครัว) ประมาณ 10,000 บาท/เดือน

วิธีการทำแท้ง ทำแท้งที่คลินิกในปริมณฑล

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง รูปร่างสูงใหญ่ ผิวสองสี สวมเสื้อพนักงานสีแดงกางเกงสีดำ ทำงานอยู่ที่โรงงานแห่งนี้ ตั้งแต่ต้นปี 2551 เดินเข้ามาภายให้ห้องให้คำปรึกษาและรักษาพยาบาลของโรงงานแห่งหนึ่งตามเวลานัด สีหน้าสดชื่นแจ่มใส

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID10 ย้ายมาจากชนบทเพื่อศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และได้รู้จักกับแฟน มีเพศสัมพันธุ์โดยขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ จนเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ซึ่งID10 ไม่คาดคิดว่าตนเองจะตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและต้องทำแท้งแบบผิดกฎหมาย แต่เนื่องจากตนเองกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอีกทั้งครอบครัวของ ID10 ไม่ได้รับรู้เรื่องนี้ ID10 รู้สึกกลัว บิดา มารดาของตนเองเสียใจ จึงได้ปรึกษากับครอบครัวฝ่ายชาย ซึ่งได้ข้อสรุป คือ มารดาฝ่ายชายเป็นผู้พา ID10 ไปทำแท้งแบบผิดกฎหมายที่คลินิกแห่งหนึ่ง

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะแรก

ทางด้านร่างกาย ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ID10 มีเลือดออกทางช่องคลอดปริมาณมาก รู้สึกปวดท้อง เนื่องจากการขูดมดลูก อ่อนเพลีย ไม่มีแรง หลังการทำแท้ง 1 วัน ID10

รู้สึกไม่สุขสบาย เลือดออกทางช่องคลอดยังมีปริมาณมากจนเป็นไข้ ID10 จึงไม่ได้ไปเรียนหนังสือจนอาการดีขึ้น

ทางด้านจิตใจ ID10 รู้สึกเสียใจ เจ็บปวด เป็นทุกข์ เนื่องจากตนเองไม่ต้องการทำแท้ง ID 10 รู้สึกว่าสิ่งที่ตนเองทำแท้งไป คือ การฆ่าลูก ฆ่าคน ID10 ผ่านประสบการณ์ การทำแท้ง 3 ครั้ง ID10 กล่าวว่า การทำแท้งครั้งแรก ทำให้ตนเองรู้สึก เจ็บปวด เสียใจ เป็นทุกข์มากที่สุด แต่การทำแท้งครั้งหลัง ตนเองยังรู้สึก เจ็บปวด เสียใจ แต่น้อยกว่าครั้งแรก เนื่องจากตนเองสามารถทำใจได้มีการเตรียมใจไว้ก่อนแล้วว่าหากตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาตนเองจะต้องทำแท้งซ้ำ

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ทางด้านร่างกาย ID 10 มีความผิดปกติในเรื่องการมีประจำเดือน คือ มีประจำเดือนมานานมากกว่าปกติ นอกจากนั้นทางด้านร่างกายปกติดี

ทางด้านจิตใจ ID10 มีความฝังใจ ย้อนคิดถึงเรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ความรู้สึกเศร้าโศกเสียใจ บรรเทาลง แต่ยังรู้สึกรู้สึกโกรธและกล่าวโทษมารดาแฟน กลัวบิดา มารดาของตนเองรับรู้เรื่องราวการทำแท้ง เนื่องจากกลัวว่า บิดา มารดา ของตนเองหากรับรู้เรื่องนี้จะเสียใจ นอกจากนี้ ID10 มีความรู้สึก ไม่พึงพอใจ ที่แฟนของตนเองไม่สนใจเรื่องการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น และรู้สึกโกรธมารดาของแฟน ที่เป็นผู้ให้ตนเองไปทำแท้ง ID10 ยังรู้สึกโทษตนเอง รู้สึกผิดบาป จึงทำบุญ ถวายสังฆทานให้บุตรซึ่ง ID10 เชื่อว่าเป็นการบรรเทาบาปกรรมที่ตนเองได้กระทำไป ID10 มีความตั้งใจว่า หากทางครอบครัวของฝ่ายชายบังคับให้ตนเองทำแท้งอีกครั้ง ID10 ตั้งใจจะกลับไปอยู่กับทางครอบครัวของตนเอง

ด้านการดำเนินชีวิต ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ID 10 มีความตระหนักในเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนามากขึ้น มีการหางานทำ ID10 ให้เหตุผลว่า การอยู่บ้านดังเช่นที่ผ่านมาจะทำให้ตนเองรู้สึกเครียด ย้อนคิดถึงเรื่องทำแท้งและเรื่องต่างๆ ID 10 ยังต้องการที่ปรึกษาทางด้านจิตใจ เพื่อระบายความทุกข์ใจที่เกิดขึ้น แต่ ID 10 รับรู้ว่าเรื่องการทำแท้งนั้นเป็นเรื่องที่เป็นความลับ จึงเลือกระบายความในใจกับเพื่อนที่สนิทแต่เป็นการระบายความในใจเพียงบางส่วนเท่านั้น นอกจากนี้ ID10 ยังต้องการที่จะเล่าเรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งผิดกฎหมายให้แก่บิดา มารดารับรู้ แต่ ID10 ยังรู้สึกกลัวว่าบิดา มารดาของตนเองจะผิดหวังเสียใจ ID 10 จึงเลือกที่จะเก็บเรื่องนี้ไว้ เป็นเรื่องส่วนตัวต่อไป

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 11

วันที่สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2552 ครั้งที่สัมภาษณ์ 1

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 1.28 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 12.00 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 13.28 น.

สถานที่ๆสัมภาษณ์ ภายในห้างแห่งหนึ่ง ในปริมณฑล

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 23 ปี **อายุปัจจุบัน** 25 ปี

สถานภาพสมรส คู่อยู่ด้วย **ระดับการศึกษา** ประถมศึกษา ปีที่ 6

อาชีพ พนักงานขาย

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** 7 คน

รายได้/เดือน(ของครอบครัว) ไม่แน่นอน

วิธีการการทำแท้ง ทำแท้งที่คลินิกแห่งหนึ่งในปริมณฑล

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง รูปร่างค่อนข้างล่ำ อ้วน สูงประมาณ 165 ซม. ผิวขาว ใบหน้ามีฝ้า กระ มาพักอาศัยอยู่ที่ปริมณฑล เพื่อทำงาน มาประมาณ 7 ปี เมื่อผู้สัมภาษณ์เข้าไปถึง บริเวณที่ผู้ให้ข้อมูลขายของ ณ ห้างแห่งหนึ่ง ผู้ให้ข้อมูลได้เชิญไปบริเวณหลังเคาท์เตอร์ที่ขายของซึ่งเป็นมุมที่เงียบ และไม่มีใครรบกวน

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID 11 เข้ามาประกอบอาชีพ ในปริมณฑล ตั้งแต่ อายุ 18 ปี ID11 กล่าวว่า ตนเองรู้สึกตื่นเต้นที่ได้เข้ามาอยู่ในกรุงเทพซึ่งเป็นสังคมเมืองหลวงที่มีความเจริญ เมื่อตนเองเข้ามาอยู่ในกรุงเทพทำงาน และคบหากับเพื่อนชาย โดยขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศสัมพันธ์ รวมถึงเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ อาการประจำเดือนขาดทำให้ ID 11 สงสัยว่าตนเองตั้งครรภ์จึงได้ปรึกษาเพื่อนที่ทำงาน เพื่อนแนะนำให้ ID11 ไปตรวจที่คลินิกแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ID11 พบว่าตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา จึงตัดสินใจทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID11 มีความเชื่อว่าผู้ที่ทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เป็นคนไม่ดี มองว่าการทำแท้งเป็นเรื่องที่ผิดบาป

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะแรก

ทางด้านร่างกาย ID11 ไม่พบอาการผิดปกติ มีเพียงเลือดออกทางช่องคลอดคล้ายเป็นประจำเดือนเท่านั้นซึ่งภายหลังการทำแท้ง ID11 สามารถกลับมาทำงานได้ตามปกติ

ทางด้านจิตใจ ID11 รู้สึกไม่แน่ใจ ว่าตนเองตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและได้ทำแท้งแบบผิดกฎหมายจริงหรือไม่ เนื่องจากไม่พบอาการผิดปกติ ภายหลังการทำแท้ง แต่ ID11 รับรู้ว่า เรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เป็นเรื่องที่เป็นผิดบาป เป็นเรื่องที่ต้องปิดเป็นความลับ เป็นเรื่องที่สังคมไม่ให้การยอมรับ ส่งผลให้ ID11 รู้สึกผิด วิตกกังวล กลัวผลทางด้านลบต่างๆที่อาจจะตามมา

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ทางด้านร่างกายในระยะยาว ID11 มีสุขภาพร่างกายเปลี่ยนแปลง คือ รู้สึกสุขภาพร่างกายแข็งขึ้น รับประทานอาหารได้เพิ่มขึ้น น้ำหนักเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นไม่พบอาการผิดปกติใดๆ

ทางด้านจิตใจ ID11 ยังรู้สึกไม่แน่ใจเรื่องการตั้งครรภ์และการทำแท้งแบบผิดกฎหมายที่เกิดขึ้น มีการปลอบใจตนเองว่าตนเองอาจไม่ได้เป็นผู้ที่ทำแท้ง ส่วนอารมณ์ทางด้านลบต่างๆ บรรเทาลง แต่มีความรู้สึกวิตก กังวล และกลัวว่าจะตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซ้ำเพราะ ID11 ในปัจจุบันได้พักอาศัยอยู่กับแฟน นอกจากนี้ ID11 ยังรู้สึกละอาย ไม่กล้าเล่า หรือปรึกษาผู้อื่นในเรื่องการทำแท้ง เนื่องจากคิดว่าตนเองเคยกล่าวว่า ผู้ที่เคยทำแท้งว่าเป็นคนไม่ดี ทำเรื่องที่ผิดบาป

ทางด้านการดำเนินชีวิต ภายหลังจากที่ทำแท้งแบบผิดกฎหมายครั้งแรก ID11 ได้เลิกกับแฟนผู้ที่ทำให้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ID11 แต่ในปัจจุบันได้คบกับแฟนใหม่ ID11 มีการดำเนินชีวิตต่างๆที่เปลี่ยนแปลงกล่าวคือ ID11 เชื่อว่าตนเองประสบกับเวรกรรมต่างๆภายหลังการทำแท้ง เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านครอบครัว เป็นต้น ทำให้ ID11 ทำบุญด้วยวิธีการต่างๆ ทำพิธีทางศาสนา อ่านหนังสือธรรมมะ เนื่องจากเชื่อว่าเป็นการบรรเทาบาปกรรมจากการทำแท้ง แต่ประสบการณ์จากการทำแท้งทำให้ ID11 เติบโตขึ้น และกลับมาคิดถึงครอบครัวมากขึ้น

ปัญหาและความต้องการ ID11 ต้องการที่ปรึกษาภายหลังการทำแท้ง ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านจิตใจ เนื่องจาก ID11 เชื่อว่า การทำแท้งจะส่งผลทางด้านลบต่อการดำเนินชีวิตแต่ ID11 ไม่สามารถหาที่ปรึกษาได้

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 12

วันที่สัมภาษณ์ 19 ธันวาคม 2552 ครั้งที่สัมภาษณ์ 1

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 1.45 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 10.30 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 12.15 น.

สถานที่ๆสัมภาษณ์ ห้องปฏิบัติงานผู้สัมภาษณ์

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 19 ปี **อายุปัจจุบัน** 25 ปี

สถานภาพสมรส สมรส **ระดับการศึกษา** ปวช.

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว **จำนวนสมาชิกในครอบครัว** 5 คน

รายได้/เดือน(ของครอบครัว) ประมาณ 25,000 บาท/เดือน

วิธีการการทำแท้ง ทำแท้งที่คลินิกแห่งหนึ่งในปริมณฑล

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิงหน้าตาดี รูปร่างเล็ก ผิวขาว สวมเสื้อยืดกางเกงขาสั้น สีหน้าสดชื่นแจ่มใส

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ID 12 รับรู้ว่าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวของตนเองไม่อบอุ่น เนื่องจากบิดาเสียชีวิตตั้งแต่ยังเด็ก มารดาเป็นผู้ทำงานส่งเสียตนเองและน้องสาวทั้ง 2 คนเพียงผู้เดียว ID12 จึงได้คบหากับเพศชายในระหว่างกำลังศึกษา ปวช. จนเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาเนื่องจากตนเองรับประทานยาคุมกำเนิดไม่ถูกต้อง หรือ ID12 รับประทานยาคุมกำเนิดบ้าง ไม่รับประทานบ้างและเนื่องจากเป็นการตั้งครรภ์ในระหว่างกำลังศึกษาและมารดาไม่ทราบเรื่องการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น ID12 จึงตัดสินใจทำแท้งแบบผิดกฎหมาย โดยครอบครัวฝ่ายชายเป็นผู้พา ID12 ไปทำแท้งที่คลินิคแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะแรก

ทางด้านร่างกายมีเลือดออกปริมาณมากทางช่องคลอด รู้สึกอ่อนเพลียไม่มีแรงต้องการพักผ่อน

ทางด้านจิตใจ รู้สึก ผิดบาป เป็นทุกข์ กลัว วิญญาณของลูก รู้สึกว่าตนเองฆ่าคน ผู้ซึ่งเป็นบุตรของตนเอง โดย ID 12 ได้ผ่านประสบการณ์การทำแท้ง 2 ครั้ง ซึ่งในครั้งที่สองอารมณ์ทางด้านลบต่างๆบรรเทาลง

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ทางด้านร่างกาย ID12 มีเรื่องสุขภาพร่างกายอ่อนเพลีย อ่อนแอ หน้ามืด เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ เป็นลมบ่อย ปวดตา ความดันโลหิตต่ำ ซึ่งID12 เชื่อว่าเกิดจากการทำแท้งซ้ำหลายครั้ง

ทางด้านจิตใจในระยะยาว ในการทำแท้งครั้งแรก ID12 รู้สึกว่าความรู้สึกทางด้านลบต่างๆบรรเทาลงแต่จะมีความย้อนคิดทุกครั้งเมื่อมีสิ่งกระตุ้น เช่น มารดาพูดถึงเรื่องทำแท้ง ทำให้ ID12 รู้สึกอึดอัด เนื่องจากต้องการที่จะมีคนที่เข้าใจจึงได้เล่าประสบการณ์การทำแท้งให้มารดาตนเองทราบ

ทางด้านการดำเนินชีวิต ภายหลังการทำแท้งการดำเนินชีวิตโดยส่วนใหญ่ ดำเนินไปตามปกติ แต่จะทำบุญ ถวายสังฆทานและการประกอบพิธีต่างๆให้กับบุตรที่ทำแท้งไปเพิ่มขึ้น เนื่องจาก ID12 เชื่อว่า การกระทำดังกล่าวบุตรจะได้รับผลบุญ ลดความทุกข์ทรมานของบุตร อีกทั้งเป็นบรรเทาบาปของตนเอง

ภายหลังการทำแท้งไม่นาน ID12 เลิกการติดต่อกับแฟนผู้ที่ทำให้ตั้งครรภ์อันนำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมายในครั้งแรก หลังจากนั้น ID12 มีแฟนใหม่และแต่งงาน มีบุตรชาย 1 คน ในช่วงเวลานี้ ID12 ได้ทำแท้งเป็นครั้งที่ 2 เนื่องจากตนเองไม่ต้องการที่จะมีบุตร แต่ต่อมาแฟนของตนเองได้ทำผิดกฎหมาย ทำให้ต้องโทษจำคุก ID12 จึงเริ่มมีแฟนใหม่ อีกครั้ง ID12 กล่าวว่า ตนเองยังรู้สึกสนุกกับการดำเนินชีวิต ยังอยากเที่ยวแต่ได้พยายามป้องกันการคุมกำเนิดให้มากขึ้น เช่น มีการรับประทานยาคุมกำเนิดให้ถูกต้อง มีการป้องกันทุกครั้ง เป็นต้น ID12 กล่าวว่า ตนเองไม่ต้องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาอันจะนำไปสู่การทำแท้งแบบผิดกฎหมายซ้ำอีก

ปัญหาและความต้องการ ID 12 ต้องการผู้ที่เข้าใจและให้การปรึกษาภายหลังการทำแท้ง ไม่ต้องการให้ผู้อื่นมาตำหนิในช่วงเวลาต่อมา ID12 จึงตัดสินใจเล่าเรื่องการทำแท้งให้แก่มารดารับรู้ ซึ่งทำให้ ID12 รู้สึกอบอุ่นในใจมากขึ้น

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย : ID 13

วันที่สัมภาษณ์ 23 ธันวาคม 2552 ครั้งที่สัมภาษณ์ 1

ระยะเวลาสัมภาษณ์ 1.40 ชั่วโมง

เริ่มเวลาสัมภาษณ์เวลา 10.30 น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 12.10 น.

สถานที่ๆสัมภาษณ์ ห้องปฏิบัติงานผู้สัมภาษณ์

ข้อมูลของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์

เพศ หญิง **อายุขณะทำแท้ง** 21 ปี **อายุปัจจุบัน** 24 ปี

สถานภาพสมรส โสด **ระดับการศึกษา** ปริญญาตรี.

สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว บิดา และมารดา หย่าร้าง

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน

รายได้/เดือน(ของครอบครัว) ประมาณ 25,000 บาท/เดือน

วิธีการการทำแท้ง ทำแท้งที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดกรุงเทพ

ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิงหน้าตาดี รูปร่างเล็ก ผิวขาว สวมเสื้อยืดกางเกงขาสั้น สีหน้าสดชื่นแจ่มใส

ก่อนการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

สภาพครอบครัวของ ID13 บิดา มารดาของ ID 13 แยกทางกันตั้งแต่ ID13 เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ID13 ให้ข้อมูลว่า ตนเองรู้จักเรื่องการทำแท้งมาบ้างแต่ไม่เคยคิดว่าจะเป็นตนเองที่ต้องตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมาย เนื่องจากตนเองคิดว่า การใช้ยาคุมฉุกเฉิน ทุกครั้งภายหลังการมีเพศสัมพันธ์และรับประทานอย่างถูกต้องจะสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาได้ เรื่องการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาจึงเป็นสิ่งที่ ID13 ไม่คาดคิด ID13 ยังกล่าวอีกว่าตนเองขาดที่พึ่ง ที่ปรึกษา เมื่อตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ทำให้ตนเองไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรจึงตัดสินใจที่จะทำแท้งแบบผิดกฎหมาย จากคำบอกเล่าของ ID13 ซึ่งได้เข้ารับบริการการทำแท้งที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ID13 เลือกวิธีการทำแท้งแบบฉีดยาสลบแล้วใช้เครื่องดูดออก ซึ่งใช้เวลาเพียง 1 วัน ค่าใช้จ่าย 10,000 บาท หลังจาก ID13 ฟื้นจากยาสลบ ไปเดินทางกลับที่พักโดยรถแท็กซี่

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะแรก

ด้านร่างกาย ID 13 พบปัญหาในเรื่องมีเลือดออกมาก และปวดท้องอย่างรุนแรงในช่วงระยะเวลาวันแรกภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย

ภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมาย ID13 รู้สึกเสียใจ เป็นอย่างมาก คืนแรก ID 13 นอนร้องไห้ทั้งคืน รู้สึกกลัว ว่าตำรวจจะตามมาจับ รู้สึกผิดบาป ที่ตนเองได้ฆ่าคนที่ชื่อว่าเป็นบุตรของตนเอง สัญญากับตนเองว่าจะไม่ทำแท้งซ้ำอีก

ประสบการณ์ชีวิตภายหลังการทำแท้งแบบผิดกฎหมายระยะยาว

ด้านร่างกายในระยะยาว ID 13 พบปัญหาในเรื่องประจำเดือนมามากผิดปกติ และปวดท้องมากระหว่างมีประจำเดือน จึงต้องไปปรึกษาแพทย์

ID13 ได้รับรู้ความหมายหมาย อารมณ์ ความรู้สึกต่อการทำแท้งแบบผิดกฎหมายในทางด้านลบ เรื่องการทำแท้งแบบผิดกฎหมายได้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ID 13 เป็นอย่างมาก โดย ID13 ได้ให้ความหมายของการทำแท้ง คือ ฝันร้าย เป็นความลับ ID13 มีความรู้สึกต่อการทำแท้งว่าเป็นเรื่องที่ไม่ดี เป็นบาป ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย นอกจากนี้ ID13 รับรู้ว่าการทำแท้งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถเล่าบอกให้บุคคลอื่นฟังได้ เพราะกลัวส่งผลต่อตนเองในอนาคต ID1 จึงเลือกหาข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้ง ผลกระทบที่ตามมาภายหลังการทำแท้งด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าจากการอ่านหนังสือ อินเตอร์เน็ต โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องทางด้านจิตใจ เช่น เวรกรรมจากการทำแท้ง วิธีบรรเทาบาปกรรมจากการทำแท้ง เป็นต้น ID13 มีการดำเนินชีวิต การปรับตัว การเปลี่ยนแปลงภายหลังการทำแท้งหลากหลายด้าน มีการเปลี่ยนแปลงที่ทำงาน เปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์ เลิกติดต่อกับผู้ที่ทำให้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา

ID13 ต้องการนำประสบการณ์การทำแท้งแบบผิดกฎหมายมาเป็นอุทาหรณ์สอนตนเองเพื่อไม่ให้ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาซ้ำ ID13 รู้สึกว่าประสบการณ์การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาเป็นเรื่องที่หากใครไม่มีประสบการณ์จะไม่สามารถเข้าใจได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนิธินันท์ โกมล เกิดเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2525 จบการศึกษาปริญญาตรี พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช ราชบุรี เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2550

ประสบการณ์ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

ประสบการณ์ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

1. เป็นสมาชิกกลุ่ม Buddhist counseling 2 ครั้ง
2. เป็นผู้นำกลุ่ม Buddhist counseling 20 ครั้ง
3. เป็นผู้ให้การปรึกษารายบุคคล (Individual Counseling) 30 ชั่วโมง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย